54829

ACTA UNIVERSITATIS LITTERARUM REGIAE HUNGARICAE
DE NICOLAO HORTHY NOMINATAE ANNORUM MCMXL—XLI

BESZÁMOLÓ

A SZEGEDI M. KIR. HORTHY MIKLÓS TUDOMÁNYEGYETEM 1940—41. TANÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL

EGYETEMI KÖNYVTÁR SZEGED

SZEGED, 1943
A M. KIR. HORTHY MIKLÓS TUDOMÁNYEGYETEM
KIADÁSA

Az Egyetemi Tanács megbízásából szerkesztette
és a kiadásért felelős

Dr. SZENT-GYÖRGYI ALBERT
az 1940—41. tanév rektora

A szegedi m. kir. Horthy Miklós Tudományegyetem
adat- és címtárát tartalmazó Évkönyv
külön kötetben jelent meg.

SZEGED VÁROSI NYOMDA ÉS KÖNYVKIADÓ RT
Felelős üvemvezető : Klenóczky József

I.

Az egyetem felállítása és megalakulása

Egyes keletmagyarországi részeknek — néhány tiszántúli és erdélyi vármegyének — az 1940. évi augusztus 30-án kelt bécsi döntés értelmében történt visszatérése folytán lehetővé vált, hogy az 1921:XXV. tc. által ideiglenesen Szegeden elhelyezett m. kir. Ferencz József tudományegyetem Kolozsvárra visszatérjen. Ennélfogva a magyar országgyűlés a következő törvényt alkotta meg:

1940. ÉVI XXVIII. TÖRVÉNYCIKK

a Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem ujjászervezéséről és a Magyar Királyi Horthy Miklós Tudományegyetem felállításáról.

Emlékezetül adom ezennel mindenkinek, akit illet, hogy Magyarország országgyűlésének képviselőháza és felsőháza közös egyetértéssel a következő törvénycikket alkotta:

A magyar országgyűlés abból az ünnepélyes alkalomból, hogy a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi országrészekkel együtt Kolozsvár szabad királyi város is hazatért,

megemlékezvén a Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetemnek a magyar művelődés szolgálatában szerzett érdemeiről és arról a szeretetről, amellyel Szeged szabad királyi város közönsége a székhelyétől megfosztott ezt a tudományegyetemet falai közé fogadta és ott húsz éven keresztül sok áldozattal további működését biztosította,

egyszersmind kifejezni óhajtván ebből az alkalomból is a magyar nemzetnek vitéz nagybányai Horthy Miklós úr, Magyarország Kormányzója iránt érzett hűségét, hódolatát és hálaját,

a következőképen rendelkezik:

1. §. (1) Az 1872:XIX. törvénycikkel Kolozsvárott felállított

és az 1921: XXV. törvénycikk 1. §-a értelmében ideiglenesen Szegeden elhelyezett Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem működését az 1940/41. tanévtől kezdve újból alapításának helyén, Kolozsvárott folytatja.

(2) A Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetemen az 1872:XIX. törvénycikk 3. §-ával meghatározott négy tudománykaron felül, ötödik tudománykarként közgazdaságudományi kart kell szervezni.

2. §. (1) Szegeden vitéz nagybányai Horthy Miklós Úrnak, Magyarország Kormányzójának nevét viselő tudományegyetemet kell felállítani.

(2) A Magyar Királyi Horthy Miklós Tudományegyetem

1. jog- és államtudományi,
2. orvostudományi,
3. bölcsészet-, nyelv- és történettudományi és
4. mathematikai és természettudományi karra tagozódik.

(3) A Magyar Királyi Horthy Miklós Tudományegyetemen gondoskodni kell a középiskolai tanárképzés és a gyógyszerészképzés megszervezéséről is.

3. §. (1) A Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetem bölcsészet-, nyelv- és természettudományi karán a természettudományi és mathematikai tanszékek működését, továbbá a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem bölcsészettudományi karának, valamint a Magyar Királyi Horthy Miklós Tudományegyetem jog- és államtudományi karának működését az 1940/41. tanévtől kezdve a további törvényes intézkedésig átmenetileg szüneteltetni kell.

(2) A Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetemen továbbra is gondoskodni kell valamennyi tudományszakra kiterjedő középiskolai tanárképzésről.

(3) A jogakadémiákon az 1941/42. tanévtől kezdve csupán két évfolyam működhetik. A jogakadémiák tanulmányi rendje az egyetemi jog- és államtudományi karok első és második évfolyamának tanulmányi rendjével megegyezik. Jogakadémián csupán az első és második alapvizsgát lehet letenni. A jogakadémiai hallgató tanulmányait a második alapvizsga sikeres kiállása után a tudományegyetem jog- és államtudományi karán folytathatja.

4. §. A Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem és a Magyar Királyi Horthy Miklós Tudományegyetem szervezeti szabályzatát a vallás- és közoktatásügyi miniszter állapítja meg és jóváhagyás végett a Kormányzó elé terjeszti.

5. §. A tudományegyetemek nyilvános rendes és rendkívüli tanárainak, valamint az egyetemi könyvtárak igazgatóinak kinevezése iránt a vallás- és közoktatásügyi miniszter — a meghívás, illetőleg a hármas jelölés hagyományos gyakorlatának

fenntartásával — az érdekelt karnak és a tudományegyetem tanácsának, illetőleg a könyvtári bizottságnak és a tudományegyetem tanácsának meghallgatása után tesz előterjesztést a Kormányzóhoz.

6. §. (1) Az 1—3. §-ok rendelkezései által érintett tudományegyetemek nyilvános rendes és rendkívüli tanárait és egyetemi könyvtáraiknak igazgatóit a szervezés, illetőleg átszervezés alkalmával elsőízben a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a Kormányzó, a tudományos segédszemélyzetének tagjait, tisztviselőit és egyéb alkalmazottait pedig a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki, alkalmazza, helyezi át, illetőleg erősíti meg állásaikban.

(2) A szervezés, illetőleg átszervezés alkalmával ezeknek a tudományegyetemeknek tanárait, tisztviselőit és egyéb alkalmazottait az állami szolgálat más ágában megfelelő állásra ki lehet nevezni vagy szabályszerű elbánás alá lehet vonni. Azt a tudományegyetemi tanárt, aki a neki felajánlott állást nem fogadja el, szabályszerű elbánás alá kell vonni.

7. §. Az ebben a törvényben megállapított szervezési munkálatok irányítására és vezetésére a vallás- és közoktatásügyi miniszter miniszteri biztost nevezhet ki. A miniszteri biztos a Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem, a Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetem, a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem és a Magyar Királyi Horthy Miklós Tudományegyetem önkormányzati testületeinek szervezési kérdéseket tárgyaló üléseit vezeti és azok tárgyalási rendjét is megállapítja.

8. §. Felhatalmaztatik a vallás- és közoktatásügyi miniszter, hogy a Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem működésének Kolozsvárra visszahelyezése, továbbá a Magyar Királyi Horthy Miklós Tudományegyetem felállítása, valamint az ebben a törvényben meghatározott átszervezések folytán szükséges átmeneti rendelkezéseket rendeletben megállapítsa.

9. §. Felhatalmaztatik a m. kir. minisztérium, hogy az egyetemi nyilvános rendes és rendkívüli tanárok tandíjrészesedését rendelettel megszüntesse és ehelyett az egyetemi nyilvános rendes és rendkívüli tanárok számára pótlékot állapítson meg.

10. §. Az egyetemi nyilvános rendes és rendkívüli tanárok kötelesek állandóan az egyetem székhelyén lakni. A vallás- és közoktatásügyi miniszter azonban az egyetemi nyilvános rendes vagy rendkívüli tanárnak meghatározott időre engedélyt adhat arra, hogy az egyetem székhelyének közvetlen közelében levő községben lakjék.

11. §. Ez a törvény kihirdetésének napján lép hatályba; végrehajtásáról a vallás- és közoktatásügyi miniszter gondoskodik.

E törvénycikk kihirdetését ezennel elrendelem, e törvénycikket, mint a nemzet akaratát, mind magam megtartom, mind másokkal is megtartatom.

Kelt Budapesten, ezerkilencszáznegyvenedik évi október hó tizennyolcadik napján.

Horthy Miklós s. k.
Magyarország kormányzója.

P. H.

gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

E törvény alapján a Kormányzó Úr Őfőméltósága a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére az 1940. évi október hó 19-én kelt elhatározásával a következő tanárokat nevezte ki:

Az Orvostudományi Karon a sebészeti tanszékre VIDAKOVITS KAMILLO, az élettani tanszékre VERESS ELEMÉR, a szemészeti tanszékre DITRÓI GÁBOR, az orvosi vegytani tanszékre SZENT-GYÖRGYI ALBERT, a kórbonctani és kórszövettani tanszékre BALÓ JÓZSEF, a belgyógyászati tanszékre RUSZNYÁK ISTVÁN, a belgyógyászati diagnosztikai tanszékre PURJESZ BÉLA, a gyermekgyógyászati tanszékre KRAMÁR JENŐ, szegedi magyar királyi Ferenc József tudományegyetemi nyilvános rendes tanárokat, a bonctani és szövettani tanszékre GELLÉRT ALBERT, a gyógyszertani tanszékre JANCSÓ MIKLÓS, a szülészet- és nőgyógyászati tanszékre BATIZFALVY JÁNOS szegedi magyar királyi Ferenc József tudományegyetemi nyilvános rendkívüli tanárokat, a bőr- és nemikórtani tanszékre RÁVNAY TAMÁS egyetemi adjunktus, debreceni magyar királyi Tisza István tudományegyetemi címzetes rendkívüli tanárt egyetemi nyilvános rendes tanárokká;

a közegészségtani tanszékre KANYÓ BÉLA szegedi magyar királyi Ferenc József tudományegyetemi magántanárt, az általános kórtani és bakteriológiai tanszékre IVÁNOVICS GYÖRGY szegedi magyar királyi Ferenc József tudományegyetemi magántanárt és az ideg- és elmekórtani tanszékre KULCSÁR FERENC budapesti királyi magyar Pázmány Péter tudományegyetemi magántanárt egyetemi nyilvános rendkívüli tanárokká;

a bölcsészettudományi karon a német nyelv- és irodalmi tanszékre SCHMIDT HENRIK szegedi magyar királyi Ferenc József tudományegyetemi nyilvános rendes tanárt, a filozófiai tanszékre HALASY-NAGY JÓZSEF, a francia nyelv- és irodalmi tanszékre BIRKÁS GÉZA pécsi magyar királyi Erzsébet tudományegyetemi nyilvános rendes tanárokat, az általános és összehasonlító földrajzi tanszékre KOGUTOWICZ KÁROLY, az egyetemes történeti tanszékre FÓGEL JÓZSEF szegedi magyar királyi Ferenc József tudományegyetemi nyilvános rendes tanárokat, az olasz nyelv és irodalmi tanszékre KOLTAY-KASTNER JENŐ pécsi magyar királyi Erzsébet tudományegyetemi

nyilvános rendes tanárt, a magyar irodalomtörténeti tanszékre SIK SÁNDOR szegedi magyar királyi Ferenc József tudományegyetemi nyilvános rendes tanárt, a magyar nyelvészet és finnugor összehasonlító nyelvészeti tanszékre KLEMM ANTAL pécsi magyar királyi Erzsébet tudományegyetemi nyilvános rendes tanárt, a neveléstani tanszékre MESTER JÁNOS szegedi magyar királyi Ferenc József tudományegyetemi nyilvános rendes tanárt, a klasszika-filológia és ókori történeti tanszékre KERÉNYI KÁROLY pécsi magyar királyi Erzsébet tudományegyetemi nyilvános rendes tanárt, a régiségtudományi tanszékre BANNER JÁNOS szegedi magyar királyi Ferenc József tudományegyetemi nyilvános rendes tanárt és a magyar történeti tanszékre HERMANN EGYED premontrei rendi kanonok, hittudományi főiskolai tanárt egyetemi nyilvános rendes tanárokká;

a matematikai és természettudományi karon a felsőbb mennyiségtani tanszékre RIESZ FRIGYES, a kísérleti fizikai tanszékre FRŐHLICH PÁL, a szervetlen és analitikai kémiai tanszékre KISS ÁRPÁD, az állatrendszertani tanszékre FARKAS BÉLA szegedi magyar királyi Ferenc József tudományegyetemi nyilvános rendes tanárokat, a földtani tanszékre FERENCZI ISTVÁN, az elméleti fizikai tanszékre SZÉLL KÁLMÁN debreceni magyar királyi Tisza István tudományegyetemi nyilvános rendkívüli tanárokat, az általános állattani és biológiai tanszékre ÁBRAHÁM AMBRUS premontrei rendi kanonok, tanügyi főtanácsos, szegedi állami polgári iskolai tanárképző főiskolai igazgató, budapesti magyar királyi Pázmány Péter tudományegyetemi címzetes nyilvános rendkívüli tanárt, a növénytani tanszékre GREGUSS PÁL szegedi állami polgári iskolai tanárképző főiskolai rendes tanárt, budapesti magyar királyi Pázmány Péter tudományegyetemi magántanárt, az ásványtani tanszékre KOCH SÁNDOR elnöki tanácsosi címmel felruházott I. osztályú magyar nemzeti múzeumi őr, budapesti magyar királyi Pázmány Péter tudományegyetemi magántanárt, az embertani tanszékre BARTUCZ LAJOS múzeumi igazgató-őri címmel felruházott, I. osztályú magyar nemzeti múzeumi őr, budapesti magyar királyi Pázmány Péter tudományegyetemi magántanárt egyetemi nyilvános rendes tanárokká, a szerves kémiai tanszékre BRUCKNER GYŐZŐ intézeti tanár, szegedi magyar királyi Ferenc József tudományegyetemi nyilvános rendkívüli tanári címmel felruházott magántanárt és a geometriai tanszékre RÉDEI LÁSZLÓ középiskolai rendes tanár, debreceni magyar királyi Tisza István tudományegyetemi magántanárt egyetemi nyilvános rendkívüli tanárrá kinevezte.

A törvény végrehajtása tárgyában a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr az 1940. évi október 22-én 34.896/1940. IV. szám alatt a következő rendeletet adta ki:

1. A szegedi m. kir. Horthy Miklós tudományegyetemhez kinevezett egyetemi nyilvános rendes és rendkívüli tanárok eskütételének időpontját f. évi október hó 29., kedd délelőtt 11 órában állapítom meg, az eskü dr. SZILY KÁLMÁN m. kir. titkos tanácsos, államtitkár, miniszteri biztos kezébe teendő le.

2. Felhívom az egyes karokat, hogy ugyanaznap délelőtt külön-külön tartott ülésen válasszák meg az 1940/41. tanévre a dékánt és a prodékánt, valamint a rektorválasztó elektorokat, az orvostudományi karon a jegyzőt, s az elektorok még aznap válasszák meg a szegedi m. kir. Horthy Miklós tudományegyetem e. i. rektorát és prorektorát, akik az orvostudományi kar nyilvános rendes tanárai közül választandók.

3. Az egyetem ünnepélyes megnyitásának időpontját f. évi október hó 30., szerda délelőtt 11 órára tűzöm ki.

4. A fentidézett törvénycikk értelmében a szegedi m. kir. Horthy Miklós tudományegyetem jog- és államtudományi karának működése szünetel. Ennélfogva mindazok a joghallgatók, akik végbizonyítványt még nem nyertek, tanulmányaikat bármilyen hazai jog- és államtudományi karon folytathatják.

5. A visszacsatolt keletmagyarországi és erdélyi országrészekről származó hallgatók az egyetem karaira nem vehetők fel. Kivételesen méltányos esetekben az engedélyezést magamnak tartom fenn.

6. A pécsi m. kir. Erzsébet tudományegyetem szünetelő bölcsészettudományi karának volt hallgatói, a létszámon felül felvehetők a bölcsészettudományi, illetőleg a matematikai és természettudományi karra.

Ezek a bölcsészettanhallgatók az 1940/41. tanév I. félévére tandíj, beiratási díj, kari (mellék) díj címén összesen 42 pengőt, a természettudományi szakos hallgatók pedig ugyanezen címeken (laboratóriumi díjakat is beleértve) 60 pengőt tartoznak fizetni. Ez a kedvezmény az említett karoknak csak azokat a hallgatóit illeti meg, akik a pécsi egyetem nevezett karán megkezdett tanulmányaikat folytatják. A visszacsatolt keletmagyarországi és erdélyi területekről származó gyógyszerészhallgatók a bölcsészettudományi, illetőleg az orvostudományi karra ugyancsak létszámon felül felvehetők és ezek az 1940/41. tanév I. félévében tandíj-, mellékdíj- és minden egyéb, a beiratkozáskor fizetni szokott díj (laboratóriumi díjak is beleértve) összesen 60 pengőt tartoznak fizetni.

7. A szegedi m. kir. Ferenc József-Tudományegyetem orvostudományi-, bölcsészettudományi- és matematikai és természettudományi karára a jelen tanév I. félévére a karok által megállapított felvételek a szegedi m. kir. Horthy Miklós tudományegyetemre is érvényesek maradnak és a felvételek a 33.800/1939. VKM. számú rendeletem 13—14. §§-aiban előírt módon az érdekelt hallgatósággal közlendők.

8. Az 1940—41. tanév I. félévére a beiratkozások határideje folyó évi november hó 4—9. Az előadások f. évi november hó 11-én kezdődnek.

Az előadások kései megkezdése miatt az I. félévi előadások befejezésének és a II. félév kezdetének időpontját később külön rendeletben fogom megállapítani.

9. Egyebekben pedig további intézkedésig a szegedi m. kir. Horthy Miklós Tudományegyetem a volt szegedi m. kir. Ferenc József-Tudományegyetem jogszabályai és kialakult gyakorlata szerint járjon mindenben el.

Budapest, 1940. október hó 22-én. A miniszter helyett: Dr. Szily Kálmán s. k. államtitkár.

A rendelet értelmében az esküt a kinevezett tanárok az 1940. évi október hó 29-én SZILY KÁLMÁN államtitkár úr, mint kiküldött miniszteri biztos előtt letették s karonként a kari senior elnöklete alatt megválasztották dékánjaikat és prodékánjaikat, majd miután a választásokat a kiküldött miniszteri biztos jóváhagyta, megválasztották a rektorválasztókat, ezek pedig a miniszteri biztos úr elnöklete alatt a rektort és prorektort.

Első dékánok és prodékánok lettek az orvostudományi karon: VERESS Elemér, illetőleg DITRÓI GÁBOR; a bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon: BANNER JÁNOS, illetőleg HALASY-NAGY JÓZSEF és a matematikai és természettudományi karon: FRŐHLICH PÁL, illetőleg FARKAS BÉLA.

Rektor lett SZENT-GYÖRGYI ALBERT és prorektor BALÓ JÓZSEF.

Az egyetem ünnepélyes megnyitásának napja a Miniszter Úr által eredetileg kitűzött 1940. évi október 30-ról később november 11-re halasztódott el.

II.

Az egyetem ünnepélyes megnyitása

Az egyetem ünnepélyes megnyitásának rendje az 1940. évi november hó 11-én a következő volt:

1. Himnusz. Énekelte az egyetemi énekkar.
2. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr beszéde.
3. A Főméltóságú Kormányzó Úr engedélyt ad a megnyitásra.
4. Magyar Hiszekegy.
5. A rector magnificus megnyitó beszéde.
6. Üdvözletek: A kolozsvári magyar királyi Ferenc József-tudományegyetem tanárainak képviselője. Szeged szabad királyi város polgármestere. A budapesti magyar királyi József nádor műszaki és gazdaságtudományi egyetem rectora a magyar egyetemek és tudományos egyesületek nevében. Az egyetemi ifjúság képviselője.
7. A rector magnificus zárószava.
8. Szózat. Énekelte az egyetemi énekkar.

Az elhangzott beszédek a következők voltak:

A) Dr. Hóman Bálint m. kir. titkos tanácsos, m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter beszéde:

Főméltóságú Kormányzó Úr!

Hódolattal jelentem, hogy az 1940. évi XXVIII. törvénycikkel életrehívott szegedi Magyar Királyi Horthy Miklós Tudományegyetem szervezési munkálatainak első szakasza befejezéshez jutott. A tanárok feleskütdek az egyetem szolgálatára. A tudománykarok megalakultak. A törvényesen megválasztott és megerősített Tanács hivatalbalépett. Az első félévi beiratkozások megtörténtek. Holnap megindul az egyetem hétköznapi élete, kezdetét veszi a tanítás és a tanulás.

Mély hálával köszönöm, hogy az egyetem megnyitó ülését magas megjelenésével megtisztelni kegyeskedett, újabb kifejezését adva a magyar művelődés ügye iránt mindenkor tanúsított pártfogó megértésének és gondoskodó szeretetének.

Szeged új egyeteme Főméltóságos Uram nevét viseli s nekem első feladatom az országgyarapító kormányzó történeti méltatása volna. E feladat teljesítésében megakadályoz Főméltóságos Uram határozott tilalma. Méltóztassék azonban megengedni, hogy az ünnepi ülésre egybegyült tanárok és ifjak s a magyar művelődés munkásai nevében hódoló tisztelettel és benső hálával emlékezzem meg Magyarország Kormányzójának két évtizedes bölcs országlásáról.

Mély tisztelettel köszöntöm ünnepi ülésünkön a Királyi Fenségeket s a magyar törvényhozás, a magyar királyi kormány, az egyházi, katonai és polgári hatóságok képviselőit, akik élükön a miniszterelnök úr őnagyméltóságával körünkben megjelentek.

Hálás kegyelettel idézem boldogult elődöm, gróf Klebelsberg Kunó emlékét, mikor az ő lelkében fogant pompás egyetemi városban húsz évi működés után, megifjult erővel új életre kél szívének legkedvesebb gyermeke: a szegedi egyetem.

Hölgyeim és Uraim!

A tudomány célja a természeti világ és az emberi élet mozgatóerőinek és jelenségeinek megismerése és megértése, az adottságok és változások, a sajátosságok és ismétlődések, a törvényszerűségek és összefüggések vizsgálata és felderítése által. Az igazi tudós az igazságba, mint legnagyobb emberi értékbe s ez igazság tudományos megközelíthetőségébe vetett hittel, minden elfogultság és előítélet, minden melléktekintet és irányzatosság nélkül vizsgálódik és mérlegel, tárgyilagosan és érdektelenül keresi az igazságot. Kutatásának tárgya és célkitűzése, iránya és módszere lehet egyéni, de munkájának eredményei, a tudós munkával termelt szellemi javak az egyetemes emberi tudomány tulajdonává lesznek. A bölcselet útjelölő elméletei, a történelmi tudományok megállapítása, a jogtudomány alkotásai, az orvostudomány nagyszerű eredményei, a természettudományok világalakító felfedezései — tekintet nélkül alkotóik hovatartozására — az egész emberiség szellemi értékállományát gyarapítják.

A tudomány ebben az értelemben nemzetközi, helyesebben nemzetfeletti, művelői egy nagy tudományos munkaközösség tagjai; eredményei hasznosításának sem szabnak korlátot a népeket és nemzeteket egymástól elválasztó határok. De a tudománynak ez a nemzetfeletti jellege korántsem jelenti a nemzeti élettől való függetlenségét, avagy épen nemzettelenségét. Amint a nemzeti tudomány tudós egyének munkásságának az eredője, az emberi tudomány is individuális nemzeti tudományok ösz-

szessége, melyek mindegyike faji sajátosságok, népegyéniségek, nemzeti hagyományok bélyegét viseli magán. Még a magukat nemzettelennek valló tudósok munkásságán és alkotásain is felismerhető a nemzetközi életet élő zsidóság faji sajátosságainak és népi egyéniségének ismertető jele.

Ahogy az egyén tudományos munkásságának, célkitűzésének és tárgyválasztásának, módszerének és feldolgozásának megvannak a maga egyéni jellemvonásai, úgy a nemzetek tudományosságának is vannak másutt ismeretlen, sajátos vonásai. A nemzeti jelleg nem csupán a kutatás tárgyának megválasztásában, a célkitűzések irányában és a feldolgozás szellemében, hanem a módszerben, formában és egyéb külsőségekben is megnyilvánul. Mindezek együttesen a faji vérmérséklet, a népi gondolkodásmód, a nemzeti eszmevilág, a hazai adottságok kifejezői. Igen sokszor épen ezek a sajátosságok teszik értékessé a különböző tudományágakban elért eredményeket az egyetemes tudományosság számára, mert oly anyagból vonják le következtetéseiket, aminő más földön, vagy más nép körében fel sem található, oly jelenségekre, szempontokra, elgondolásokra hívják fel a figyelmet, aminők másutt nem merülhetnek fel. Ezért — bármennyire paradoxonnak tessék is, — a tudomány nemzeti irányú művelése az egyetemes tudományosságnak is érdeke.

A történet tanúsága szerint a legkimagaslóbb és legmaradandóbb tudományos eredményeket éppúgy, mint a legnagyobb művészi értékeket, erős faji öntudaton és fejlett népi műveltségen épülő nemzeti munkaközösségek termelték ki. A magyar tudomány is a nemzeti életben gyökerezik: kifejezésre jutnak benne a magyar fajta és a magyar föld sajátosságai, népünk hagyományai és nemzetünk gondolatvilága; alkotásai elsősorban a magyarság kultúrális haladását szolgálják. Sokszorosan érvényes ez a tétel az egyetemek tudományos munkásságára, mert hiszen az egyetemi tanár nemcsak tudós, hanem tanítómester és nemzetnevelő is. Feladata nem merül ki a tudomány öncélú művelésében: a vizsgálódásban és rendszerezésben, a mérlegelésben és alkotásban. A nemzet javára alkalmaznia, hasznosítani is kell szaktudománya eredményeit azok megismertetése, közvetítése, oktatása által. A tanteremben és laboratóriumban nem szorítkozhatik tudósok nevelésére; a nemzeti élet jövendő vezetőrétegét kell a szakismeretekkel felvérteznie; nemzetvezetőket kell nevelnie.

Az egyetemi tanár hármas hivatást tölt be: a tudós, a tanítómester, a nemzetnevelő hivatását. Felelőssége is három irányban van: a tudomány, az állam, a nép felé. Munkássága kihat a nemzeti élet valamennyi területére. Tudománya művelésével gyarapítani kell a nemzeti tudományosság szellemi javait. A gyakorlati életben szükséges ismeretek közlésével mű-

velt vezetőket — papokat, tanárokat, tisztviselőket, bírákat, orvosokat, gazdákat, mérnököket, kereskedőket — kell kiképeznie az állam és a társadalom számára, akik ez ismeretek birtokában gyümölcsöztetik a magyarság javára a tiszta tudomány elvont megállapításait. Tanítványainak erkölcsi nevelésével és erkölcsi világszemléletének megalapozásával kell előmozdítania a társadalmi és közéleti morál megszilárdulását s a mult és jövő közt hídat alkotó egészséges népi közszellem kialakulását. Hármas hivatás és hármas felelősség hármas terhet jelent a tanár számára, s ha ezek bármelyikéről is megfeledkeznék, méltatlan volna az egyetemi tanár magas tisztének viselésére.

Az egyetemi tanács nagy nemzeti feladatok megoldására hivatott tagja az egyetemes nemzeti munkaközösségnek, de tagja egy annak keretein belül működő kisebb helyi munkaközösségnek is. Hűséggel tartozik az egyetemnek, amely közösségébe fogadta és hűséggel annak a városnak is, amelyik az egyetem munkáját minden áldozattal támogatni igyekszik. Megvallom, sokszor aggasztott vidéki egyetemeink jövendő sorsa, mikor azt kellett tapasztalnom, hogy tanáraink nem tudnak ellenállni a fővárosi élet vonzóerejének s nemcsupán budapesti tanszékekért, más okból is szívesen hagyják el vidéki tanszéküket fővárosi elhelyezkedésért. Még aggodalmasabban szemléltem, hogy a tanárok egyike-másika semmiképen sem tud meggyökeresedni egyeteme városában s a fővárosból le-leutazgatva véli teljesíthetőnek tanári kötelességeit, magukra hagyva a jó tanár irányítása és támogatása után vágyakozó tanítványait. Ép ezért örvendetes meglepetés volt számomra, hogy a kolozsvári egyetem hazatérésével Erdély tudós fiai közül oly sokan tértek meg régi egyetemi otthonukba, ahol maguk vagy apáik egykor tanultak, avagy tanítottak.

Épily örömmel kell megállapítanom, hogy az új szegedi egyetem tanárainak nagyobb részét azok közül a tudósok közül választhattuk ki, akik az imént hazaköltözött egyetem és a Tanárképző Főiskola tanáraiként e városban otthonukra találtak és örömmel vállalnak itt továbbra is tanári tisztet. Ragaszkodásuk az egyetemnek hajlékot adó városhoz legszebb jutalma Szeged népének a kolozsvári egyetem méltó elhelyezése és fenntartása érdekében hozott nagy áldozatokért. Bizonyítéka azonban annak is, hogy Szeged városa a Kormányzó Úr Ő Főméltósága apai szeretetének, mindenkori kormányai megértésének, a városi vezetők bölcsességének és a szegedi magyarság áldozatainak eredményeképen két évtized alatt Magyarország egyik legkiemelkedőbb kultúrális központjává, a magyar tudományosság erős várává fejlődött.

A magyar királyi kormány ennek a magyar művelődés szempontjából felette jelentős ténynek az ismeretében jutott arra az elhatározásra, hogy a vendégegyetem hazaköltözése

kapcsán új és most már valóban szegedi tudományegyetem alapítását javasolja a törvényhozásnak s azt Magyarország Kormányzójának legmagasabb hozzájárulásával az ő nevéről Horthy Miklós Tudományegyetemnek nevezze el. Ez a név nemcsak az alapítás időpontját jelöli és az alapító államfőnek kíván emléket állítani bölcs országlása huszadik esztendejében. Szimbólum is, jelképe az egykor innét, Szegedről hódító útra indult és Horthy Miklós személyében megtestesült nemzetpolitikai irányzatnak s a húsz év előtt porig alázott magyar nép diadalmas életerejének.

A szegedi egyetem ennek a korszerű keresztény és magyar nemzetpolitikának, a haladásnak és a magyar népműveltségnek hatalmas vára kell, hogy legyen a jövendőben. Tanárai járjanak elől a mi vajudó korunkban sorsdöntő fontossághoz jutott nemzetnevelő és műveltséggyarapító munkában. Hallgatói, közöttük a magyar Alföld földműves népének tehetséges fiai komoly hivatástudattal tanuljanak és készüljenek a nemzet életében betöltendő hivatásukra. Az egyetem légköréhez méltatlan és tőlük idegen érdekeket szolgáló megmozdulások helyett elszánt akarattal törekedjenek értelmük fejlesztésére és műveltségük gyarapítására, szervezeteik keretében lelkük művelésére, testük edzésére és szociális igényeik kielégítésére. Ebben a törekvésükben mindig számíthatnak legmesszebbmenő támogatásunkra. Az egyetemi hatóság és a kormány a jövőben is mindent el fog követni a magyar nép tehetséges gyermekeinek támogatására, tanulmányaik megkönnyítésére, gondjaik enyhítésére.

Még e héten törvényjavaslatot terjesztek az országgyűlés elé az egyetemi hallgatók felvételének új szabályozásáról. E szabályozás értelmében az egyetemi felvételeknél — a zsidókat érintő törvényes korlátozásokon túl — csupán a nemzet- és államhűség s a jó erkölcs követelményei lesznek mértékadók, minden más — a gyakorlatban egyébként eddig sem érvényesített — szempont mellőzésével. Ugyanez a törvény gondoskodni fog a diákszociális és diákszervezeti ügyek kormányhatósági irányításáról és felügyeletéről. A tanári testület kebelében minden egyetem mellett ki kell alakulnia a szociális és szervezeti kérdésekkel s az egyetemet végzett értelmiségi ifjúság ügyeivel foglalkozó diákvédő hivatalnak, aminőt imént hívtam életre Kolozsvárott.

Az egyetemi törvényben foglalt felhatalmazás és a tárgyalás alatt lévő költségvetés keretében felemelt hitel birtokában a jövő félévtől kezdve új tandíjrendszert léptetek életbe az egyetemeken. A pénzügyi válság idején lecsökkentett állami javadalom pótlására szedett fenntartási járulék és fenntartási pótdíj megszűnik. A többi mellékdíjak és a tandíj pedig degresszív alapon állapíttatnak meg. Az új rendszer szerint az

egyetemi hallgatóknak mintegy 20%-a fog az eddiginél némileg magasabb, 60 százalékuk pedig, évenként mintegy 6000—7000 diák lényegesen alacsonyabb — félévi 30, 60, 110 pengő körül mozgó — összeget fizetni tandíj és mellékdíjak címén.

A kedvezmények adományozásánál egyesegyedül a rátutaltság, a szorgalom és a tanulmányi eredmény lehet irányadó. Vagyonos és nagyjövedelmű szülők gyermekei semmi címen sem kaphatnak kedvezményt, sem pedig a hanyag, tehetségtelen, maguk művelésére képtelen, bukdácsoló diákok, mert Magyarországon minden szorgalmas és tehetséges magyar ifjúnak — származzék bármelyik társadalmi rétegből — joga van a tanulásra, de a hanyagságnak és tehetségtelenségnek semmi jogcíme sem lehet tanulmányi kedvezményekre és támogatásra. Puszta szánalomból, elnézésből, szeretetből nem segíthetünk senkit diplomához, mert evvel nem őt támogatnók, hanem a nemzetnek, a magyar népnek okoznánk felmérhetetlen károkat, hiányos képzettségű tanárokkal, hanyag tisztviselőkkel, lelkiismeretlen orvosokkal, tudatlan mérnökökkel, tanulatlan gazdákkal árasztva el a magyar életet.

Az új tandíjrendszer segítségével — nem is szólva a legkiválóbbak számára létesített ösztöndíjakról, a különféle tanulmányi segélyekről, az internátusokról és menzákról, melyek révén az egyetemi hallgatóknak közel 50%-a részesül igen jelentős támogatásban — magyar népünk minden tanulni vágyó és tanulásra képes szegény és szorgalmas fia, minden magyar népi tehetség módot találhat egyetemi tanulmányok folytatására. S ez így van rendjén. A magyarság történeti életében szellemi vezetésre hivatott nemesség sohasem merevült a többi osztályoktól teljesen elkülönülő kaszttá; még a mohácsi vészt követő elzárkózás századaiban is folytonosan új, meg új elemeket szívott magába a polgárság és parasztság köréből. Ma még inkább reá vagyunk utalva a népi rétegekben rejlő gazdag értékek kiaknázására, idegen elemektől alig hogy megtisztult értelmiségünk erőinek fokozására.

Jőjjenek magyar népünk tudományszomjas egészséges fiai mind többen és többen az egyetemekre, hozzanak friss vért és új erőt, vidám vállalkozókedvet és komoly alkotókészséget a magyar értelmiségi réteg szervezetébe. De ne anyagi érvényesülést, elhelyezkedést, állást, jövedelmet keressenek a nekik új világban, hanem erkölcsi gyarapodást, szellemi műveltséget és élethivatást. Ez az út vezet a nép boldogulásához, a nemzet felemelkedéséhez, az ország megerősödéséhez. Hiszem, hogy a szegedi egyetem tanárai szívesen irányítják majd népünk fiait e felé az igazi út felé, ők maguk pedig örömmel fogják azt járni, bármily nehéz és göröngyös legyen is.

Főméltóságú Kormányzó Úr!

Kegyeskedjék engedélyt adni az egyetem megnyitására.

B) A Főméltóságú Kormányzó Úr beszéde:

— A Kolozsvári Magyar Királyi Ferenc József-Tudományegyetem hazatért régi otthonába, hogy húszévi száműzetés után újra Erdély fővárosában folytassa művelődésünket gazdagító érdemes munkásságát.

— Magyarország törvényhozása ez ünnepi alkalommal, megemlékezvén Szeged szabad királyi városnak az egykor falai közé menekült egyetem fennmaradását biztosító áldozatairól, elismeréseképpen Szegeden új egyetem felállítását rendelte el.

— A nevemet viselő szegedi Tudományegyetem megnyitásának mai örömünnepén megelégedéssel gondolok vissza a nemzeti ujjáépítés itt átélt első sorsdöntő napjaira. A történelem színe előtt Szegedé az a nagy érdem, hogy a nemzeti ujjászületésnek ez a város volt a bölcsője. Elismeréssel emlékezem meg Szeged népének kétévtizedes lelkes és lankadatlan magyar munkájáról, nemzeti művelődésünknek hozott nagy áldozatairól is.

— Ennek a szegedi munkának és áldozatnak gyümölcse érett be a menekült erdélyi egyetem számára emelt pompás épületekben most az új szegedi egyetem alapításával. Erre az egyetemre nagy feladat vár a magyar jövő megalapozásánál.

— Nemzetünk jövendő sorsa azon is fordul, hogy milyen lesz műveltsége. Ha meg akarunk állni a népek nagy versenyében, sok tudásra és alapos ismeretekre, derék, munkás, jellemes, művelt magyar ifjak ezreire van szükségünk. Ennek az új, erősebb magyar nemzedéknek a felnevelése iskoláink feladata s ebben valamennyi iskola között járjanak elől az egyetemek.

— A tudományok művelésén felül az egyetemek kötelessége a nép lelkét építő papok és testét gondozó orvosok, az ifjúságot nevelő tanárok és az államot igazgató tisztviselők, a gazdasági munkát irányító szakférfiak és a művelődést gyarapító tudósok gondos és alapos előkészítése hivatásukra. Az egyetemekre hárul a jövendő magyar életben vezetésre hivatott új értelmiségi réteg nevelésének, egészséges magyar, keresztény és szociális világszemlélete kialakításának nagy nemzeti feladata.

— Ezt a feladatot csak okos munkamegosztással tudják majd teljesen megoldani; a tudományok egy-egy csoportjának alaposabb művelésével és oktatásával. A szegedi egyetemnek különös gondot kell fordítania a természettudományok korszerű művelésére, eredményeinek ismertetésére, különösen a régebben annyira elhanyagolt Alföld kultúrájának szolgálatára, az alföldi táj szellemének, az Alföld népében rejlő őserőnek felkutatására és kimüvelésére.

— Hiszem és remélem, hogy a szegedi egyetem tudós tanárai nemes lelkesedéssel fognak versenyre kelni a többi ma-

gyar egyetem tanáraival és hűek maradnak a szegedi gondolathoz, amely e város falai közül két évtizeddel ezelőtt indult ki és ma aktuálisabb, mint valaha. Mi voltunk az előfutárai annak az irányzatnak, amely a nemzeti eszme erősebb kimunkálásával, a nemzeti, a faji szolidaritás tökéletesebb kiépítésével s a szociális gondolat elmélyítésével és kiterjesztésével ma már nemcsak nálunk, hanem lassanként egész Európában minden nemzet sajátos gondolatköréhez képest érvényesül.

— A szegedi gondolat útján akarunk továbbra is haladni, nem idegen úton, hanem a mi magunk sajátos útján, amelyen barátaink oldalán már eddig is jelentős eredményeket értünk el.

— Amidőn ezt az új egyetemet rendeltetésének átadom, bizonyos vagyok benne, hogy méltó hajléka lesz az ezeréves magyar kultúrának. Ebben a meggyőződésben kérem egész jövő működésére a Mindenható áldását!

C) Rektori székfoglaló:

Főméltóságú Kormányzó Úr! Főmagasságú Biboros Hercegprimás Úr! Nagyméltóságú Miniszterelnök Úr! Nagyméltóságú Miniszter Urak! Mélyen tisztelt ünneplő Közönség!

Az új egyetem első rektorának első kötelessége, hogy mélyen hajtsa meg az egyetem zászlaját Főméltóságod előtt. Erre a zászlóra színeinkül Főméltóságod családi címerének színeit, a kéket és pirosat választottuk, hogy ezek a színek a rájuk himzett nevével együtt késő századok után is eszményképül idézzék fiatalságunk elé annak a férfiúnak a képét, aki Szegedről megindulva bátorságával, bölcseségével, önfeláldozásával és lángoló hazaszeretetével ezt az országot elesettségéből felemelte és megcsonkítottságában kiegészítette. Magyarország akkor lesz nagy, ha itt minden ember azon igyekszik, hogy a maga körében — legyen az a kör bármily kicsiny — oly munkás vagy vezető legyen, amilyen munkása, vezére és atyja Főméltóságod a magyar népnek.

Mély tisztelettel köszönti az egyetem ezen az ünnepen Magyarország miniszterelnökét, aki két évtizeddel ezelőtt itt Szegeden elsőnek vette kezébe a lesújtott ország kormányát, akinek tehetsége, lankadatlan munkája és odaadása nélkül ma aligha ünnepelhetnénk ezt az ünnepet, mely Kolozsvár visszatértéből fakadt.

Hálásan tiszteleg az egyetem a magyar kultúra legfőbb őre, Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter úr előtt, akinek alkotó keze hívta létre ezt az egyetemet. De éppen ő, a történész, tanított minket arra, hogy a jelen nem más, mint pil-

lanatnyi kapocs a jövő és a mult között, és amikor előreszegezett tekintettel megindulunk, illő, hogy még egy pillantást vessünk a multba.

Jogilag új egyetem vagyunk, de a mi gyökereink is messze nyúlnak visza és semmiféle jogi formula nem fejezi azt a bensőséges viszonyt, amely minket a kolozsvári Ferenc József-Tudományegyetemhez köt. Mi *egy* törzsnek vagyunk a két hajtása, mi együtt melengettük 20 esztendőn keresztül Erdély egyetemének gondolatát és így első üdvözletünk szól a mi testvéregyetemünknek, melyet tőlünk a távolság nem fog elválasztani.

És ha tekintetünket a multba bocsátjuk, lehetetlen fel nem idéznünk annak a nagy embernek, gróf Klebelsberg Kunónak az emlékét, aki tíz esztendőn keresztül viselte széles vállán ennek a kettős hajtásnak közös törzsét, a szegedi Ferenc József-Tudományegyetemet. Kérem, hogy velem együtt rövid hallgatásban idézzük magunk elé emlékét.

De nem tekinthetünk a multba anélkül sem, hogy mélységes hálaérzet ne töltene el ennek a városnak, Szegednek a lakossága iránt, amely szegénysége idején a legnagyobb áldozattól sem riadt vissza, hogy az elüldözött kolozsvári egyetemnek hajlékot emeljen. Ez a hajlék lesz a mi hajlékunk is. Az egyetem pedig most már izzig-vérig Szegednek saját egyeteme leszen. Rövid létünk alatt a város máris kifejezését adta annak, hogy ezt az új egyetemet is szeretettel öleli magához. A város asszonyai a főispán úr vezetésével felajánlották, hogy a mi kékpiros zászlónkat ők készítik, amikor pedig a polgármester úr értesült, hogy ezen az egyetemen a diákságnak hajlékot, otthont szeretnék nyujtani, városa nevében készséggel vállalta ennek berendezését. Legyen ez a két nemes ajánlat biztosítéka annak, hogy egyetemet és várost szeretet és megértés fogja a közös munkában egybekapcsolni.

Igy a multból az örvendetes jelenbe térve vissza, elérkeztem székfoglalóm tárgyához. Az egyetemnek régi szokása, hogy a hivatalba lépő rektor értekezik az elméjéhez legközelebb eső tárgyról, evvel mintegy bemutatkozván egyeteme közösségének. Én ez emelkedett ünnepi hangulatban székfoglalóm tárgyául egy, a szivemhez legközelebb eső kérdésről, az egyetemről és az ifjúságról kívánok értekezni. Fejtegetésem anyagául húszesztendős elmélkedés és tanítói tapasztalat szolgál, úgyhogy tárgyamat elég világosan látom ahhoz, hogy szavaimat rövidre foghassam.

Az egyetem feladata hármas: Legősibb hivatása gyüjteni, terjeszteni és gyarapítani az emberi tudást. Második feladata kis számban nevelni a jövőnek tudósokat, akik majdan ezt a hivatást tőlünk átveszik. Ujabb eredetű, de nem kevésbbé magasztos az egyetemnek harmadik hivatása, nevelni a haza részére polgárokat, akik el vannak látva a szellem fegyverével.

Erről a három hivatásról egyenként kívánok szólni, de hozzáteszem azt, hogy a mi egyetemünknek van még egy negyedik különleges hivatása is: hogy a nagy magyar Alföldnek szellemi központja legyen.

Az emberiség legfőbb kincse mind az a szép, jó és nemes, amit eddig az ember elméje és lelke megteremtett. Az egyetem ezen kincsek közül a tudásnak őre, hirdetője és gyarapítója. Örökét évezredektől az emberi szellem közös tárházából veszi. Igy tőle joggal azt várhatjuk, hogy felette álljon a politika hullámzásainak s eszményeit az idők háborgásán keresztül sértetlenül mentse át a jövőbe. Azt várhatjuk, hogy az egyetem kapuin a gyűlölködést kizárva a tudás szelíd fénye mellett csendben munkálkodjék s éljen örök emberi eszményeinek.

De az egyetemnek a tudást nemcsak őriznie, de gyarapítania is kell. Mint ahogy öröke évezredek munkájának gyümölcse, úgy kötelessége ezt a tudást tovább fejleszteni, a megismerés fáklyáját előbbre vinni. Az egyetem egyik legfőbb feladata és kötelessége a kutatás, új igazságok keresése. Ezért az egyetemnek át kell hatva lennie az igazságok szeretetétől s falai között meg kell őriznie a teljes szellemi szabadság levegőjét, mely nélkül minden kultúra elsorvad.

Ezen munkájában az egyetem szövetségese, munkatársa a világ minden más tudós testületének, tekintet nélkül nyelvre vagy országhatárokra.

De a tudományos kutatással az egyetem nemcsak a nagy emberi szellemi közösség iránt rója le kötelességét. A kutatás lelkes művelése szükséges ahhoz is, hogy az egyetem megfelelhessen mindennapi feladatának. Jó tanítás csak ott folyhat, ahol él a kutatás szelleme, az igazságok lelkes, pártatlan szeretete. De tudományos kutató munkákkal hazafias kötelességünket is teljesítjük, mert hiszen éppen a tudomány, a kultúra az egyetlen terep, amelyen a versenyt a nagy nemzetekkel egy kis nemzet is felveheti, megcsillogtatván nevét az emberi történelemben.

Az egyetem második feladatáról, a tudósképzésről e helyen nem kívánok szólni, inkább rátérek harmadik feladatára, a szellem fegyverével vértezett hasznos polgárok nevelésére. Ez nem tartozik az egyetem ősi hivatásai közé, de az újkorban az egyetem megnyitotta kapuit az ifjúság nagy tömegei előtt, ifjak előtt, akik nem tudósok, de a közélet hasznos polgárai akarnak lenni. Ugyanakkor az egyetem, mely azelőtt anyagilag független volt, elfogadta az állam támogatását. Ezért az egyetem nem zárkózhatik el az elől, hogy a közzel szemben vállalt kötelességeit teljesítse és alkalmazkodjék hallgatói tömegének igényeihez. Ez az egyetemet egy súlyos és még megoldatlan probléma elé állította. Azelőtt az egyetem csak tudósokat képezett és magas tudományt hirdetett. Az ifjúság nagy tömege

azonban nem tudós akar lenni. Az egyetemek részéről azonban aggodalmak merültek fel, hogy az előadásoknak a közszükségletekhez való hangolása által az egyetem elveszti magas színvonalát. Viszont, ha előadásunkat a tudomány legmagasabb szintjén tartjuk, úgy hallgatóságunkat sok oly tudással terheljük meg, amelyre a közéletben szükségük nem leend és a vége az, hogy a közéletre alkalmatlan, féltudósokat képezünk. E nehézség a tudomány növekedésével napról-napra még fokozódik. Nézetem szerint középút itt nincsen és az egyetem kénytelen lesz előbb-utóbb előadásait részben két csoportra osztani: egyrészt előadásokra, amelyek a közéleti hivatást és másrészt előadásokra, amelyek a tudósképzést szolgálják és a tudomány legmagasabb szintjén mozognak. Határozottan állítom, hogy az egyetemnek alkalmazkodnia kell hallgatósága és az élet igényeihez. Egész közoktatásunk, úgy a középfokú, mint a magas oktatásnak egyik alapvető hibája, hogy a tanítást inkább a tananyag, mint a hallgató szemszögéből ítéli meg.

Evvel elérkeztem egy másik alapvető kérdéshez, hogy az egyetemnek csak tanítania, vagy nevelnie is kell? Ha elfogadjuk azt, hogy az egyetem egyik hivatása hasznos közéleti emberek képzése, úgy először azt kell kérdeznünk magunktól, milyennek kívánjuk mi a közélet embereit. Ha tőlük csakis szaktudást kívánunk, akkor az egyetemnek sem kell neveléssel törődnie, de ha tőlük nemcsak szaktudást, de a jellem és szellembeli tulajdonságok egész sorát is kívánjuk, mint a hivatottság érzését, az alkotás és cselekvés vágyát, a felelősség érzetét, a tettre készséget, a józan és gyors ítéletet, a becsületességet, az érdeklődést, az önzetlenséget, mely tulajdonok nélkül a szaktudás csak félembert jelent, akkor nyilván nevelnünk is kell. Hozzáteszem még azt, hogy a hivatás betöltéséhez még egészség is kell s így az egyetemi polgárt széles vállúnak, egyenes hátúnak, pozsgás képűnek is szeretném látni, amiről szintén az egyetemnek kell gondoskodnia.

Ami magát a szigorúan vett tanítást illeti, úgy az érdeklődés felköltését, az önálló gondolkodás fejlesztését, a belső összefüggések meglátásának képességét fontosabbnak tartom, mint az adatoknak a fejbe préselését. Az élet tartamához képest az iskolai tanulmányok ideje rövid, az élettelen adatok pedig hamar elpárolognak, és ha hallgatóinknak tudásvágyat nem adtunk útravalóul, akkor már pár héttel a vizsga után üres fejjel és kézzel fognak az életben állani, míg ha érdeklődésüket felköltöttük, úgy az élet elég időt és alkalmat fog adni esetleges hiányok pótlására.

Az egyetemnek ezen sokoldalú feladatai teljesítésénél nagy nehézségekkel kell küzdenie.

Egyik nehézsége, hogy a középiskola száraz, túltömött anyagával nem hangsúlyozza eléggé a jellem és szellem kifej-

lesztését s így padjainkra gyakran bocsát önálló gondolkodásra képtelen, fásult, görnyedt hátú 18 esztendős aggastyánokat, akiket csak a nyugdíjas állás érdekel. Úgyszintén nem képes elvégezni a középiskola a számunkra szükséges kiválogatást s nem tudná elvégezni még akkor sem, ha szigorát fokozná, mert az élet és az iskola mértékei nem azonosak. Egy színjeles érettségi bizonyítvány nekünk nem ad felvilágosítást arra, hogy gazdája egy kiválóság, avagy egy értéktelen magoló. Kívánatos lenne, hogy padjainkra csakis azok kerüljenek, akikben megvan az adottság a szellemi pályára, tekintet nélkül a szülők anyagi vagy társadalmi helyzetére, mint ahogy nemzeti érdek lenne az is, hogy azok, akikben a képesség megvan, csakugyan padjainkra is kerüljenek.

Egy másik nehézsége az egyetemeknek túlzsúfoltságuk, a hallgatóság és tanszemélyzet aránytalansága. Ennek következménye, hogy a katedra lépcsője tanár és hallgató között gyakran áthidalhatatlan távolságot jelent. Pedig nevelői és tanítói hivatásunkat csak úgy teljesíthetjük igazán, ha a tanár tanítványának nemcsak cenzora, de barátja, munkatársa és idősebb testvére.

Őszintén remélem, hogy ez az ifjú egyetem meg fog birkózni tudni feladataival, és hogy Szeged barátságos levegőjében meg lesz a bensőségteljes, meghitt viszony tanárok és tanítványok között, mert csak ily közösség mellett remélhetjük, hogy jól tanítunk és hogy eleget tehetünk annak a feladatunknak is, hogy ifjúságunkba oltsuk azt az izzó hazaszeretetet, amely nem a jelszavak hangoztatásából, a mások gyülöletéből vagy eltiprásából áll, de abból, hogy a hazáért a legnagyobb áldozat is csekély legyen, hogy a hazáért ne csak meghalni, de — ami ennél sokkal nehezebb — élni is tudjunk.

Feladataink súlyosak, felelősségünk nagy, erőink csekélyek, így kérjük Isten segedelmét, hogy hazánknak békét, nekünk pedig erőt adjon a munkához s evvel a kérésünkkel együtt egy másik fohászt is küldünk az egek Urához, hogy a mi patronusunkat, Magyarország Kormányzóját, vitéz nagybányai Horthy Miklóst sokáig éltesse!

D) Dr. Buza László, jog- és államtudománykari dékán üdvözlő beszéde a kolozsvári m. kir. Ferenc József-Tudományegyetem tanárai nevében:

Főméltóságú Kormányzó Úr! Eminenciás Uram! Kegyelmes Uraim! Tekintetes Egyetemi Tanács! Mélyen tisztelt Közönség!

A kolozsvári m. kir. Ferenc József-Tudományegyetem tanárai nevében köszöntöm egyetemünk édes testvérét, Szeged most megnyilt egyetemét.

A kolozsvári és a szegedi egyetemet édes testvérekké teszi az a 20 esztendő, amelynek története mindkét egyetem történetébe beletartozik. Ez a 20 év, a Ferenc József-Tudományegyetem Szegeden töltött 20 esztendeje, a száműzött és mindenéből kifosztott egyetemre nézve a talpra állás, a megerősödés s a boldog hazatérésre való méltó felkészülés ideje volt, a most megnyílt egyetem számára pedig Szeged egyetemi várossá történt kiépítésének ideje.

Kolozsvárnak, egyetemünk ősi székhelyének visszatértével a volt szegedi Ferenc József-Tudományegyetem élete a kormány és a törvényhozás bölcs elhatározása folytán két egyetemen folyik tovább, de ennek a két egyetemnek egy a lelke. Ez a lélek a magyar lélek két különleges drága alakjának egybeolvadása folytán állt elő.

Amikor a száműzött kolozsvári egyetemet Szeged sz. kir. város befogadta, az egyetem elhozta magával ide, a szőke Tisza mellé az erdélyi lelket. Ezt a lelket az évszázadok ezer nyomásával szemben tanusított szilárd megállás tette keménynyé és megdönthetetlenül magyarrá. Ez az erdélyi lélek egyesült itt Szeged lelkével. Szeged úgy él a nemzet köztudatában, mint diadalmas megujhodások városa. Ennek a városnak a lelke nem ismer lemondást és csüggedést. A katasztrófa pillanatában már az újraépítésre gondol. S az újraépítést azzal a hegyeket is megmozgató hittel kezdi meg, hogy a jövő még szebb lesz annál, ami elveszett.

A szegedi Ferenc József-Tudományegyetem ennek az egybeolvadt két léleknek a hordozója volt s ez a lélek most közös öröksége a két egytestvér egyetemnek. Mi elvittük Kolozsvárra Szeged lelkét, hogy az ragadjon minket előre az erdélyi magyar élet teljes boldogságáért való munkánkban s itt hagyjuk drága örökségként az erdélyi lelket, hogy ez a Kormányzó Urunk dicsőséges nevével felékesített egyetem mindenkor a megalkuvást nem ismerő magyar nemzeti szellem bevehetetlen bástyája legyen.

A szegedi egyetem megnyitása az egész nemzet ünnepe, de reánk, a kolozsvári egyetem tanáraira különösebben is a boldog örvendezés napja. Hiszen a szegedi egyetem felállítása annak a hatalmas áldozatokban is megnyilatkozott szeretetnek az elismerése és a nemzet részéről való viszonzása, mellyel ez a nemes város a mi árvává lett egyetemünket annakidején fiává fogadta. De a boldog örvendezés napja azért is, mert mi ismerjük legjobban azokat a hatalmas egyetem-fejlesztő erőket, amelyek Szegeden munkálnak. Ezek az erők a menekült egyetemet egészen rövid idő alatt csodálatos virágzáshoz juttatták s biztos zálogai az új egyetem fényes jövőjének is.

Amikor szívünk örvendező szeretetével köszöntjük a szegedi m. kir. Horthy Miklós Tudományegyetemet, Tanácsától és

professzoraitól kettőt kérünk: az első, hogy szeressék helyettünk is ezt a várost, melyre mi nem fogunk megszűnni hálával és szeretettel gondolni soha, de amely iránt érzett ragaszkodásunkat mi már nem tudjuk olyan közvetlenül kifejezni és bebizonyítani, mint ők. A másik ez: ne felejtsék el, hogy a szegedi egyetemnek erdélyi gyökerei vannak, gondoljanak mindég szeretettel mindnyájunk édes Erdélyére és annak hős magyarjaira, akik a legnehezebb viszonyok közt sem szüntek meg szenvedni, nélkülözni és dolgozni a közös magyar jövendőért s kiknek most már mi is, kolozsvári professzorok, együttküzdő bajtársai vagyunk.

E) Dr. Pálfy József, Szeged sz. kir. város polgármesterének beszéde:

> Főméltóságú Kormányzó Úr! Főmagasságú Hercegprimás Úr! Kegyelmes Uraim! Tekintetes Egyetemi Tanács! Mélyen tisztelt Díszgyűlés!

Szeged város másfél évszázados vágya és törekvése teljesült a szegedi egyetem törvénybe iktatásával.

A város iránt megnyilvánult szeretetnek és legnagyobb kitüntetésnek vesszük, hogy a szegedi egyetem Horthy Miklós Kormányzó Úr Őfőméltósága dicsőséges nevét viselheti.

Az országban mindenütt, de ebben a városban különösképen magas lángra gyult lelkesedés melegével, alattvalói hódolattal köszöntjük a Kormányzó Úr Őfőméltóságát a szegedi egyetem felavatásának ünnepi alkalmából és hálásan köszönjük, hogy nevének ragyogását ajándékozta egyetemünknek.

Mi, akik ebben a városban a fővezérrel együtt éltük át a sír szélén állott nemzet haldoklásának és dicsőséges megujhódásának történelmét, szemünk előtt láttuk kifejlődni annak a nemzeti összefogásnak, bajtársias együttérzésnek győzhetetlen erejét és nagyságát, mely felrázta a csodavárás tétlenségébe süllyedt nemzetet, felkeltette a történelmi felelősség érzetét, életre hívta a magyar őserőt, az önbizalmat és talpra állította az elesett nemzetet.

A Kormányzó Úr nevének ragyogása az Egyetem ormán, mint égi jel hirdeti minden idők okulására a történelmi igazságot, hogy a népek és nemzetek ádáz versenyében a vezetőivel bajtársias együttérzésben összeforrt, magabízó, áldozatos tettre kész nemzet biztosíthatja csupán fennmaradását és fejlődését. A sors rendeléséből Szegednek jutott a dicsőséges szerep, hogy ennek a dogmának igazságát tettekkel bizonyítsa és a szegedi gondolat terjesztésével az országot betöltse.

És mi szegediek úgy érezzük, hogy jöhetnek az Alma Mater falai közé öregek, vagy fiatalok, sarkig kinyithatják az ablakokat, bebocsáthatják az ifjúság tavaszának lelkes hevüle-

tét ezen az egyetemen, ennek az egyetemnek legbelsőbb termeiben is egyazon levegő áramlik, amely betölti ezt a teret, ahol Dugonics András szobra áll, amely betölti a várost, az országot, a magyar lelket... a keresztény erkölcs, a békés alkotó munka és józan mérséklet tiszta levegője.

Aki ennek az egyetemnek küszöbét átlépi, tanár, vagy hallgató érezni fogja, mert éreznie kell, hogy tudományszomjának kielégítése mellett magába szívja, belélegzi azt a szegedi szellemet, mely a nemzeti megujhódás új ezeréves alapját vetette meg és amely szellem erősödött és nemesen ötvöződött azzal az erdélyi szellemmel és kemény karakterrel, amit a kolozsvári m. kir. Ferenc József-Tudományegyetem magával hozott és huszonegy éven át itt tanított.

Horthy Miklós Kormányzó úr nevét viselő szegedi egyetemen ennek a szellemnek ápolása nemzeti célkitűzés és történelmi hivatás.

Boldogok voltunk, amikor a hontalanná vált Ferenc József-Tudományegyetemet keblünkre ölelhettük és magunkat az Egyetem befogadására méltónak bizonyíthattuk. Boldogok vagyunk, hogy a m. kir. Ferenc József-Tudományegyetem ősi otthonába történt visszatérése útján elérhettünk vágyaink teljesedéséhez, a szegedi egyetem alapításának kultúrtörténeti eseményéhez. Velünk együtt örül az Alföld népe, mert a szegedi egyetem alapításában kormány és törvényhozásnak az Alföld felé irányuló figyelmét és szeretetét látja. Hála és köszönet zavartalan ünnepi hangulata tölt el bennünket és mégsem hallgathatjuk el fájó érzésünket afölött, hogy egyetemünk a megnyitás pillanatában teljes nem lehet. Tudjuk, hogy magasabb államérdek és kultúrpolitikai szempontok tették szükségessé a jogi kar átmeneti szünetelését, tudjuk, hogy hazafias kötelességteljesítés öntudatával az egyetemes nemzeti érdekeknek fenntartás nélkül alá kell rendelni minden lokális érdeket, vagy érzelmi szempontot, ezért állampolgári fegyelmezettséggel, zokszó nélkül tudomásul vesszük az alkotmányos tényezők bizonyára jól megfontolt intézkedéseit, de engedtessék meg, hogy Szeged város közönsége teljes bizalommal a m. kir. kormány és a kultuszminiszter úr őnagyméltóságának ismételten kifejezésre juttatott jóakarata iránt már ez ünnepi órában kifejezést adjon abbeli várakozásának, hogy az egyetem alapításáról szóló törvényben biztosított jogunk és elismert áldozatkészségünk alapján, amint annak lehetősége bekövetkezik, egyetemünk most szünetelő jogi fakultását megnyithatjuk.

Szeged város közönsége és hatósága, valamint az egyetem alapításával érdekelt szomszédos társtörvényhatóságok nevében mélységes hódolattal és ragaszkodó hűséggel köszönjük Kormányzó Úr Őfőméltóságának, hogy az Alföld kultúrális rangemelését jelentő szegedi egyetem alapításához hozzájárulni

és ezzel az Alföld ifjúságának tudományos művelődését elősegíteni kegyeskedett. Úgy gondoljuk, hogy ez az egyetem nemcsak az abstrakt tudományok művelője és terjesztője lesz, hanem előbb utóbb specializálódik az országrész természettudományi témakörbe tartozó és a gyakorlati élettel felszínre hozott gazdasági és nemzetgazdasági kérdések tudományos feldolgozására, ami ennek az egyetemnek második különleges hivatása.

Köszönjük a m. kir. kormánynak, a törvényhozásnak, Szeged város országgyűlési képviselőinek: gróf TELEKI PÁL miniszterelnök úr és VARGA JÓZSEF miniszter úr őnagyméltóságaiknak. Kiemelten HÓMAN BÁLINT vallás- és közoktatásügyi miniszter úr, belső munkatársa SZILY KÁLMÁN államtitkár úr őnagyméltóságaiknak és mindazoknak, akiknek a szegedi egyetem alapításának munkájában tevékeny részük volt — Szeged város iránt megnyilvánult jóindulatát és nemes fáradozását.

Úgy a magam, mint a város közönsége és hatósága nevében mély tisztelettel köszöntöm a m. kir. Horthy Miklós Tudományegyetem Rector Magnificusát, SZENT-GYÖRGYI ALBERT őméltóságát úgyis, mint Szeged város díszpolgárát; az egyetem dékánjait, nagyrabecsült tanári karát, a várospolgárrá lett régi ismerősöket és az újakat és szívből kívánom, hogy igazi otthonukat találják meg ebben az ősi városban, ahol boldog, büszke örömmel öleljük keblünkre a legfiatalabb magyar egyetemet... *a mi egyetemünket.*

Végül komoly értékeléssel és atyai szeretettel köszöntöm a szebb és boldogabb magyar jövő letéteményesit, az egyetemi ifjúságot és arra kérem, ne feledjék, hogy a Horthy Miklós egyetem hallgatóinak nemes példaadása a magyar ifjúság lelkületének tükre és magatartásának irányítója. Kérem, fogadják szívesen azt a bejelentésemet, hogy Szeged város hatósága teljes mértékben értékelve a Rector Magnificus szép gondolatát, az ifjúság iránti szeretettől indíttatva 5.000 pengővel hozzájárul a központi egyetemen létesítendő diák klub berendezési költségeihez. Ezen adomány anyagi értékénél sokkal többet jelent a város szívének és lelkének azon megnyilatkozása, hogy egyetemünket megbecsüljük, szeretjük és nemes célkitűzéseiben támogatjuk. Örülünk, hogy ennek legelső tanujelét éppen az ifjúság javát szolgáló intézmény megsegítésével juttathatjuk kifejezésre.

A Mindenható bőséges áldását kérem a m. kir. Horthy Miklós Tudományegyetemnek, a Haza, a nemzeti kultúra és e város javára, díszére és dicsőségére irányuló minden működésére.

F) Dr. Vendl Aladár, a m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem rektorának beszéde:

> Főméltóságú Kormányzó Úr! Eminenciás Uram! Kegyelmes Urak! Nagytekintetű Egyetemi Tanács! Mélyen tisztelt ünnepi Közönség!

A testvéregyetemek, a Magyar Tudományos Akadémia s a többi tudományos társulat és egyesület nevében tisztelettel s meleg szeretettel üdvözlöm a Magyar Királyi Horthy Miklós Tudományegyetemet. Evvel az üdvözlettel együtt jelentem azt az ígéretet is, hogy azok, akiket képviselek, teljes erejükből támogatni fogják a megnyilt egyetem munkásságát.

Nemzetek szívós erejét és elhivatottságát bizonyítja, hogy izgalmas időkben is — mikor világot rengető háboruk folynak a közelben, — templomokat emelnek a tudományoknak. Hollandia a szabadságharcban Leydenben egyetemet alapított, a debreceni és a pozsonyi-pécsi egyetem háborúban valósult meg. Ez az ujonnan megnyilt egyetem is izgalmas idők szülötte.

Művelődésünk a munkálkodás legnehezebb, de egyuttal egyik legfontosabb ága. Ennek köszönheti minden nép ismereteit s az ismeretek haladásának és terjedésének köszönjük tudományunkat, művészetünket, törvényeinket, egészségünk védelmét, iparunkat; azaz mindazt, ami az emberiség életének valódi értelmet ad. Sőt, javarészben ennek köszönhetjük hazánkat is, mert bennünket nem a nyers erő, hanem a kultúra hatalma és ereje tesz országunk uraivá. Legnagyobb erőnk abban nyilvánul meg, hogy ebben a hazában mi teremtettük meg a kultúrát.

Egyes nemzetek fennmaradásának az emberiség szempontjából annyiban van jelentősége és értéke, amennyiben a nemzet értékekkel növeli az egész földkerekség szellemi termékeinek kincses tárát. A tudomány ugyan nemzetközi, de a tudományt művelők egyének, akik valamelyik nemzet tagjai. A tudományos munka egyuttal egyéni törekvés eredménye. Egy-egy nemzet tagjainak tudományos munkássága nemcsak azt az egy nemzetet gazdagítja, hanem az egész emberiséget, még akkor is, ha a tudományos eredmény látszólag helyi jelentőségű. Tehát az egész emberiség érdeke, hogy a tudomány művelésében minél többen részt vegyenek. Minden új egyetem az egész emberiség szolgálatába szegődik. Pasteur szerint: „a tudomány hazája az egész világot felöleli".

A kormány és Szeged városa itt az Alföld legnagyobb kultúrközéppontjában áldozatkészséggel a tudományoknak tágas, jól felszerelt hajlékot teremtett meg. Az egyetem építését épen a gyermekklinikával kezdték meg. A szebb jövő reménysége a gyermek s az egyetem munkásságának egyik célja: a nemzet jövőjét biztosító, szellemileg és testileg életerős emberek nevelése a gyermekekből.

A megnyilt egyetem mai összetételében, — a jogi kar hiánya következtében, — természettudományi jellegű. És épen a természet- és az orvostudományokra nagy feladat vár ezen az egyetemen.

Az Alföld természettudományi kutatása megindult ugyan, de a megoldatlan kérdések sokasága vár még a munkás erőkre. Ott van például az Alföld földtani alkotása, amelynek megoldása tisztán tudományos szempontból fontos és érdekes eredményekre fog vezetni. Ezek az eredmények az ártézi kutak, a földi gáz szempontjából is fontosak lehetnek. A szikesek javítása is alföldi feladat. Az Alföld állat- és növényvilágának részleteit sem ismerjük. Igy a Tisza állatvilágának pontusikaspi elemei, a szikes vizek állatai különös figyelmet érdemelnek. A szikesek vízi állatvilágának jó része olyan, hogy a kiszáradást sokáig bírja latens élet állapotában. A szikesek száraz területeinek faunája is speciális.

Az Alföldön az egészségügy terén nagy átalakulások fognak végbe menni a tanyai rendszer miatt. A fajegészségügy felkarolásában és fejlesztésében igen fontos a szegedi egyetem szerepe. A magyar fiatalság ne csak szellemileg, hanem testileg is legyen erős. Széchenyi szerint: „a nemzeti célok elérésének talpköve elsősorban a szellemi és testi erők harmonikus képzésében rejlik."

Az Alföldet a gazdasági fejlődés fogja kiemelni mai sorsából. Ezt az alföldi gazdaemberek megérdemlik; ők a nemzet egyik legerősebb része. Ebben a munkában a Horthy Miklós Tudományegyetemnek irányító szerep jut.

A természetben mindenhol titkok vesznek körül bennünket. Ha a kutató elme az egyik titok zárját megnyitja, ismét újabb titkok megfejtése vár rá. A szegedi egyetem épen természettudományi jellegénél fogva megérteti a fiatalsággal, hogy minő parányi férgek vagyunk a Mindenhatóval szemben s megtanít arra, hogy magunkba szálljunk és elvesztve önhittségünket, leboruljunk az Úr nagysága előtt.

Az egyetem tanárainak ma azonban nemcsak tanítaniok, hanem a hallgatók lelkét alakítaniok is kell. Nem elég csak a tudományok átültetése a fiatalokba; az ifjú nemzedéket vezetni, irányítni, nevelni kell. Erre a célra a tanárok egyénisége, egész élete, magatartása az egyetemen, a családban s a társadalomban a legtökéletesebb nevelőeszköz. A tanár jó példával jár elől mindenben.

Nálunk a tudományos pálya sohasem volt rózsákkal telehintve, sohasem nyújtott anyagi előnyöket. Ma pedig az egyetemi tanári pálya, — néhány szaktól eltekintve, — épen úgy, mint a többi köztisztviselői pálya, — még kevésbbé rózsás. Az egyetemi professzorok nagy része úgyszólván örök szegénysé-

get fogadott. A tudományos pálya azonban önmagában s az elért eredményben találja meg jutalmát.

Kedves szegedi professzortársaim, Ti is velem együtt ezt a nem rózsás, de felemelő s nekünk tökéletes megelégedést s a legteljesebb örömet nyújtó utat járjátok.

Szívből kívánom a magam s mindazok nevében, akiket itt képviselek, hogy az új egyetem keretében tudományos és tanítói munkátok a legnagyobb eredményt érje el. Fedezzetek fel sok őstehetséget ennek a színmagyar Szeged-környéki földnek a gyermekei közt, kikből igazi nagy tudósokat neveljetek. A többi tanítványt pedig vértezzétek fel annyi tudománnyal, olyan erkölcsi alappal és annyira megedzett szervezettel, hogy szellemileg, lelkileg, testileg acélemberek váljanak belőlük. Mert hazánk jövő nemzedékének ilyennek kell lennie.

Kérem a Mindenhatót, áldja meg a Magyar Királyi Horthy Miklós Tudományegyetemet nemes és hazafias munkásságában.

G) Strausz Gyula, IV. éves bölcsészetkari hallgató beszéde:

Most az egyetemi ifjúság szól: köszönti az új otthonát, az új magyar egyetemet hittel, bizalommal és szeretettel. — A laboratoriumi és könyvtári munkák, a cserkésztáborok és a kárpátaljai harcok ifjúságának az az első mondanivalója a magyar történelem ötödik egyeteme számára, hogy *keresztények* vagyunk és ez a kereszténység azt jelenti, hogy megtanultuk az evangéliumból Krisztus Urunk szavát:

„Aki legkülönb akar lenni köztetek,
az szolgálja a többieket a legjobban."

És *magyarok* vagyunk. Ez a magyarság azt jelenti, hogy megtanultuk Arany és Vörösmarty szavát és tudjuk, hogy:

„Ha minket is elfú a sors zivatarja,
Nem lesz az Istennek soha több magyarja."

és, hogy:

„Legyen minden magyar utód,
Különb ember, mint az apja volt."

Igen: emberebb emberek és magyarabb magyarok akarunk lenni: a mai magunknál mindig különbek!

Ezért kell nekünk a *templom* mellett ez a *nagy magyar műhely,* ahol az *igazságot* keressük, hogy az igazság szerint alakíthassuk magunkat és az egész magyar életet: ezért kell nekünk ez az *egyetem!*

Ezért jövünk be olyan örömmel a most megnyílt kapu-

kon, a kedves régi és a várakozó örömmel fogadott új professzoraink elé. Őket úgy köszöntjük, mint a munkánkban mellettünk álló idősebb testvért.

Ezért állunk hálával teli szívvel és nagy-nagy *köszönettel* azok előtt, akik az egyetemünket megteremtették. És a *legnagyobb hódolattal és köszönettel* az első magyar ember előtt, Magyarország Főméltóságú Kormányzó Ura előtt állunk. Az ő neve jelenti számunkra ezt az új magyar egyetemet. Az ő nevével indultak innen, Szegedről a magyar ifjúság ezrei új országot teremteni és az ő nevével indulnak majd itt évről-évre százan és százan a magyar élet munkájára felkészülni.

Mert jól tudjuk, hogy az egyetemünkkel még csak a malom áll és a professzorainkkal a malom mesterei. A tiszta búzát *mi* hordjuk a malomba és mi vigyázzuk majd munkás hétköznapokon és virrasztó éjjeleken, hogy olyan lisztet ontson a malom, amelyből áldott, *magyar életet* jelentő kenyér lesz! És mi *vállaljuk* a zsákolók és a virrasztók nagy munkáját és felelősségét. Hittel *hisszük*, hogy csakugyan élet fakad majd itt, magyar élet — és valljuk Adyval:

„Vagy bolondok vagyunk, s elveszünk egy szálig,
Vagy ez a mi hitünk valóságra válik!"

Isten minket úgy segítsen!

III.

A tanévzáró ünnepély

Tanévzáró ünnepélyét az egyetem 1941. június hó 5-én tartotta meg.

Az ünnepélyen a következő beszédek hangzottak el:

A) Szent-Györgyi Albert rektor megnyitó beszéde:

Mélyen tisztelt ünneplő Közönség!

Az egyetemi évzáró ünnep a búcsú ünnepe, melyen búcsúzik az egyetem diákjaitól, tanáraitól, és az őt szeretettel övező várostól. A búcsú az emberi élet egyik legszomorúbb mozzanata, de mégis ez az ünnep az öröm ünnepe, olyan, mint az aratók ünnepe. Visszatekintünk a jó igyekezettel végzett esztendős munkára és csak azért válunk el egymástól, hogy a megérdemelt pihenő után ismét új munkára gyülhessünk egybe. Egyben ez a hála ünnepe is. A hála érzése tölti el lelkünket a gondviselés iránt, amely megengedte, hogy békésen munkálkodjunk, hála tanáraink iránt, akik életük javát vitték a munkába, hála diákjaink iránt, akik szeretettel és bizalommal hozták ide fiatalságukat és nyitották meg lelküket, és végül hála a város iránt, amely otthont adott, minket igyekezetünkben segít, s megosztotta örömeinket, gondjainkat és reménységeinket.

Ha visszatekintek az elmult esztendőre, azt kérdezvén magamtól, mi az, ami ennek az évnek a munkáját leginkább jellemzi, úgy azt kellene, hogy feleljem, hogy ez a béke, kölcsönös megértés és jó igyekezet. Egész egyetemünket a béke és barátság érzése hatotta át, megértés tanár és tanár, tanár és diák között. Ez az év a megalakulás és konsolidáció éve volt. Számos professzor társunk jött hozzánk idegenből, de én úgy látom, hogy ők nem idegenek itt többé, s ma oly megértéssel és baráti érzéssel dolgoznak sorainkban, mintha régtől kezdve együtt küzdenénk. A városhoz való viszonyunkra is rányomta bélyegét az a tény, hogy ez nem vendégegyetem többé, hanem Sze-

gednek saját egyeteme. A diákot sem választja el többé tanárától a katedra lépcsője és az egész egyetemet egy nagy baráti közösség szelleme hatja át.

A Ferenc József-Tudományegyetemtől való elválásunk sok kényes és nehéz kérdés megoldását tette szükségessé. Ezeket megoldottuk a testvériesség szellemében és ez a minket egymáshoz kötő testvéri viszony ma mindkét egyetem szellemének egyik legfőbb építő köve.

Saját rektori tevékenységemet két meggyőződés irányította. Az egyik, hogy az egyetem célja nem csupán a szaktudás művelése, tanítása és előbbrevitele, hanem első sorban az ifjúság nevelése; a másik pedig az, hogy az egyetem a diáké, a diák meg az egyetemé.

Ezért mindjárt rektori működésem elején segédkezet nyujtottam a diákságnak abban, hogy önmagára találjon, egyesüljön, a saját életét és társadalmát maga kiépítse, összeforrjon önmagával és egyetemével, megszabaduljon a szétforgácsolástól és külső politikai tényezők és elvénhedt diákvezérek zavaró hatásától.

Az így felállított kereteket az ifjúság lelkesen töltötte ki tartalommal. Nekem magamnak életem egyik legörömtelibb meglepetése, hogy ez az azelőtt látszólag közömbös, szürke, szétszórtan lézengő ifjúság hogyan kelt életre, milyen odaadással, lelkesedéssel kapcsolódott be a közös munkába, hogyan vette kezébe saját sorsát és azt most milyen tiszta céltudatossággal vezeti. Ma a mi diákságunk az egység keretén belül mint egy lezárt társadalomban él, ahol meg van a bő tere az egyéniségnek, a hivatás és felelősségérzet kialakulásának, ahol belecsiszolódnak a nemes emberi együttélés törvényeibe, tudva, hogy mindez előkészület egy nagy és tágas hivatásra, hogy innen kikerülve a nemzet épületének valóban hasznos építő kövei legyenek.

Mindez a szervezkedés a legmagyarabb, hazafiasabb és keresztényebb szellemben történt. Egy Horthy Miklós-egyetem nem lehet más, mint magyar, nemzeti és keresztény, és az, aki az egyetemet más szellemben kívánná vezetni, egy percre sem foglalhatná el annak rektori székét. De ez a mi magyarságunk, hazafiasságunk és kereszténységünk nem hangoskodó, azt nem az ajkunkon, de a szívünkben hordjuk és nem szavakban, hanem tettekben próbáljuk kiélni.

Egy ily nemzeti nevelésnek egyik nélkülözhetetlen eszköze a testnek, és ennek útján a szellemnek az edzése. Sajnos, sportpályáink kedvezőtlen fekvése miatt egyetemünknek erről a hatalmas nevelő eszközről eddig le kellett mondania. De hála a felettes hatóságaink, a katonaság és a Korcsolyázó Egylet megértő támogatásának, ezt a problémát is sikerült megoldanunk és minden reményünk meg van arra, hogy a jövő tanév elején

az ifjúságot már egy szép, új, központi fekvésű sportpálya fogja várni, sőt még arra is meg van minden reményünk, hogy a legközelebbi jövőben a végleges tornacsarnok építkezése is megindul.

A sportpályára pedig saját zászlóink alatt fogunk bevonulni, amelyet nekünk a szegedi anyák ajánlottak fel, s melyet most a szegedi asszonyok keze hímez.

Még csak a kezdet kezdetén vagyunk. Még csak alig néhány hónapja, hogy a Kormányzó Úr Őfőméltóságának szava minket új útunkra elindított. De ha az isteni gondviselés kezeit továbbra is ily védőleg terjeszti fölénk és megengedi, hogy a vetés tovább érjen, úgy az a szegedi Horthy Miklós-egyetem eleget fog tenni a szegedi tradiciók szellemének s hazánk szellemének és kultúrájának, örökös megujhódásának egyik legfőbb forrása, az erő, béke boldogsága és tudás erőssége leend. Úgy legyen.

B) A Szegedi Egyetemi Ifjúság képviselőjének beszámolója:

Magnifice Rector! Tekintetes Egyetemi Tanács!
Mélyen tisztelt ünneplő Közönség!

Hosszú évek óta forró kívánsága az egyetemi ifjúságnak az egységes szervezete, amelyben saját soraiból valók a vezetői. Évekkel ezelőtt már többféle mozgolódás volt, hogy a sok kisebb-nagyobb, végeredményben egyazoncélú diákszervezetek vagy egyesüljenek, vagy ha akarnak, éljenek úgy tovább, de tőlük függetlenül alakuljon meg egy egységes nagy szervezet is: a csak papiroson létező egyetemi ifjúság váljék a magyar társadalom élő részévé.

Ez a törekvésünk valósult meg ebben a tanévben. Már hetekkel előbb kezdődő, a diákság különböző képviselőivel való tanácskozások után, 1940. december 13-án összehívta az egyetem ezidei Rector Magnificusa az egyetemi hallgatóságot diáknagygyűlésre és megkérdezte: akar-e a diákság egységet. Egyhangú, lelkes *igen* volt a felelet. A nagygyűlés nyomban megválasztott az egységes diákszervezet alapszabályainak megalkotására egy bizottságot. A bizottság sok-sok tanácskozás után január közepén készült el az alapszabálytervezettel. Az alapszabálytervezet Szegedi Egyetemi Ifjúságnak, SZEI-nek nevezte az egységes szervezetet, minden partikuláris elnevezést félretéve.

Alapszabályunkat is ebben a szellemben alkottuk meg, melynek első pontja így hangzik:

A SZEI az egyetemi ifjúság egység utáni vágyából megszületett hivatásrendi alapon megépített egyetemi ifjúsági szervezet.

Feladatának tekinti a szegedi gondolat, a keresztény magyar eszme szellemében megindult nemzeti ujjáépítés munkának vállalását.

Már a SZEI rendezte a második diákgyűlést, amely vitaest keretében szólaltatta meg az egyetemi hallgatókat: Neveljen is, vagy csak oktasson az egyetem. Január végén rendezte meg a SZEI az egyetlen első, nem diák-frakció-rendezte bálját. Február elején volt a SZEI képviselőinek a választása. Február közepén választotta meg a képviselőkből alakult választógyűlés a SZEI Tanácsát. Közben volt még egy SZEI-nagygyűlés. Ez a vidámságnak volt szentelve. Főprogrammja a SZEI indulópályázat eldöntése volt. Ugyancsak február végén volt a második egyetemi bál: a Rongyos Bál, amelyre csak az egyetem népe volt hivatalos, de az egyetemről mindenki és ingyen.

Már ebben az időben kialakult a SZEI képe: a SZEI élén áll a Tanács. Magának a SZEI-nek tagozódása kettős: a négy kari csoportba beletartozik mindenki. Az önkéntes munkaközösségekbe (énekkar, színjátszótársaság, cserkésztiszti csapat, SZEAC) pedig csak az, akinek külön kedve és módja van hozzá.

Március elején már megindultak a heti tanácsülések, amelyek főtennivalója, a minden irányú berendezkedés, végleges megszerveződés kérdéseinek megoldása volt.

Március 15-ét — az utóbbi évek sok szóvirágos ünnepe után — egy tettel: a SZEI Otthonának megnyitásával ünnepeltük. Előtte rövid kegyeletes megemlékezést tartottunk a nagy márciusi napokról. Megindult az Otthon élete is.

Nemsokára újabb tettel szerepelt a SZEI: a kitűnően sikerült Hamlet-előadásával, miután már hetekkel előtte bemutatkoztak a szereplői egy ugyancsak nagy sikerű szavaló délutánon.

Nemsokára újabb SZEI-nagygyűlést hívtunk össze, hogy a SZEI tagjait az idén még hátralévő munkákról tájékoztassuk és a kérdéseinket megbeszéljük.

Még április elején nagy munkába fogott a SZEI vegyészcsoportja: a vegyészkamara megszervezésébe. Akciójuk óriási visszhangra talált a végzett vegyészek körében és ma már ott áll a munkájuk, hogy az egész országban megépül a vegyészkamara. Ezzel a munkával kapcsolatosan indították meg a SZEI vegyészei a lapjukat, a Phlogistont, amelynek azóta a jóval kibővített második száma van nyomdában.

A kényszerűen meghosszabbított húsvéti szünet következtében elmaradt Tamási Áronnak Erdélyről tervezett előadása.

Április végén indult meg újra a munka. Ekkor már az egész ország egyetemi ifjúsága felfigyelt a SZEI-re. Egymás után jöttek diákok Debrecenből, Pécsről, Budapestről, hogy a SZEI-t tanulmányozzák. Mind azzal tértek vissza, hogy ők is megteremtik a maguk egységes szervezetét.

Május elején érdekes előadás hangzott el a SZEI-ben. A moldvai csángó magyarság tartott beszámolót a 250.000 főnyi moldvai csángóság küzdelméről.

Közben az egyetemre, de egész Szeged városára nézve kitüntető meghívást kapott a SZEI: Játsza el Kolozsvárott is a Hamletet. Mondanunk sem kell, hogy ragyogó sikerrel tértek vissza szereplőink.

A Kari csoportmunka nagy jelentőségű fejezete nyílt meg a bölcsészkari csoport gyűlésének azzal a határozatával, hogy az instruálást a jövő tanévben egységesen megszervezik.

Május végén érkeztek meg a Délvidékről jött testvéreink. A SZEI magyar szeretettel fogadta őket, az Otthonában azóta is otthon érzik magukat. A vezetőikkel való megbeszélések tisztázták az ő belekapcsolódásukat a SZEI munkájába.

Május végén fejezték be a SZEI cserkész-tisztjei a város cserkésztisztjelöltjei részére rendezett tanfolyamokat. (Ezzel kapcsolatban jegyezzük meg, hogy a SZEI cserkésztisztjei vezetik a cserkészmozgalom lapjának, a Magyar Cserkésznek az örsvezetői rovatát.)

Május végén volt a Szeged és Pécs egyetemei közötti sportverseny, amelyet a mi sportolóink nyertek meg.

Május végén jelent meg az óriási munkával megteremtett *„Szegedi Híd"*, a SZEI lapja, amelyet az egyetem Rector Magnificusa mellett Halasy-Nagy József professzor úr és Tamási Áron író is megtisztelt azzal, hogy írását adta neki. Kívülük mind csak a SZEI tagjai írták a tartalmas 12 oldalas lapot.

Csak a legesleglényegesebbeket említettük meg ebben a beszámolónkban. A legkiemelkedőbb tényeket. Rajtuk kívül ezer apróbb állomásáról beszélhettünk volna a SZEI munkájában, de nem tettük, mert nem mi akarunk a tetteinkről beszélni, hanem csak a tetteket állítjuk fel: azok beszéljenek magukról: mondják el, hogy a szegedi egyetem ifjúsága a magyar tettek ifjúsága.

C) Szent-Györgyi Albert rektor megemlékezése a Kormányzó Úr Ő Főméltóságáról:

Megindulásunknak a mult év őszén az adott fényt és ragyogást, hogy minket útunkra maga a Kormányzó Úr Őfőméltósága bocsátott. Itt láttuk őt a diákok sorai között feljönni, az Ő szava nyitotta meg történetünket és szabott nekünk irányt.

Egyetemünk életének első esztendejét két nagy történelmi esemény aranyozta be. Az egyik, melynek egyetemünk létét köszöni, az északi Erdély és ezzel Kolozsvár visszatérése. De alig kelt életre egyetemünk, vállainkra egy második történelmi esemény, a Délvidék visszatérése rakott örvendetes terhet és felelősséget. Büszke öntudattal tölt el a gondolat, hogy az a férfi,

akinek hazánk a trianoni bilincsek lehullását, véreink és földünk visszatértét a legnagyobb mértékben köszönheti, a mi egyetemünk legfőbb patronusa, kinek mi nevét és színeit viseljük. Az ő alakja mint sziklára épült világító torony emelkedik ki a történelem háborgó tengeréből, mutatva népének az útat a szebb jövő felé. Az én szavaim túl erőtlenek és személyem méltatlan ahhoz, hogy én az ő érdemeit méltassam. Az egyetlen, amit tehetünk, hogy hálatelt szívvel fordulunk az isteni gondviseléshez, amely nekünk Őt adta, és kérjük, hogy nekünk Őt még sokáig jókedvben és egészségben megtartsa. *A Kormányzó Úr Őfőméltóságát, vitéz nagybányai Horthy Miklóst az Isten sokáig éltesse!*

IV.

Rektori beszámoló beszéd az 1940—41. tanévéről.

Szent-Györgyi Albert lelépő rektor az 1941. szeptember 22-én tartott tanévnyitó ünnepélyen a következő beszámolót olvasta fel:

Mélyen tisztelt Ünneplő közönség!

Azt szokták mondani, hogy a Rektor kétszer örül, először, mikor megválasztják, másodszor, mikor leköszönhet. Ha én ma örülök, úgy ez nem azért van, mert megszabadulok a munkától és a felelősségtől, mert hiszen csak az egyik munkát cserélem fel a másikkal. Az én örömömnek az oka az, hogy a Gondviselés megengedte, hogy az egyetemet egy békés, csendes munkában, eredményekben gazdag esztendőn át zavartalanul vezethessem, hogy egyetemünknek ez az első éve a konszolidáció éve volt. Az egyetemre rányomta bélyegét egész esztendőn keresztül a baráti megértés és a békés együttműködés. Már megindulásunk is a nemzet örömharangjainak kongása közepette történt, mert hisz életre bennünket történelmünknek egyik legörvendetesebb eseménye, Erdély egy részének visszatérése hívott. Maga a megindulásunk pedig a legfényesebb ünnepi keretek között történt, a nemzet és a város szeretetétől övezve november 11-én. Ezen ünnepségnek különös fényt és ragyogást adott, hogy azt maga a mi legfőbb patrónusunk, a Kormányzó Úr Őfőméltósága legmagasabb megjelenésével sugározta be. Soraink között láttuk a nemzet tanító miniszterelnökét, gróf Teleki Pált és a kormány több tagját. Az egyetlen csorba talán mindezen örömök közepette az volt, hogy egyetemünk csonkán, három karral indult. Egyik kara az orvostudományi kar 16 tanszékkel, melyet 12 rendes és 3 rendkívüli tanár lát el. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar 12 tanszékkel, melyet 12 rendes tanár lát el, míg a mathematikai és természettudományi karon a 13 tanszéket 10 rendes és 2 rendkívüli tanár vezeti. A professzorok eskütétele október 29-én történt, az esküt dr. Szily Kál-

MÁN atyai jó barátunk és államtitkárunk kezébe tettük le. Professzoraink az egész esztendőn keresztül a legnagyobb odaadással dolgoztak és tanítottak. Számos professzortársunkat igen magas polgári és tudományos kitüntetés érte. Részletesen ezekről majd a nyomtatásban megjelenendő részletes rektori beszámolóban fogok számot adni.

Egyetemünket a hallgatók nagy tömege kereste fel. Első félévben beiratkozott hallgatóink száma 1097, második félévben 1168. Ezek közül orvos 207, illetőleg 229 és 32, illetőleg 34 gyógyszerész; bölcsész 98, illetőleg 97; a mathematikai karon 127, illetőleg 121 és 55, illetőleg 54 gyógyszerész; az Apponyi-Kollégiumi tanárjelöltek száma 50, illetőleg 51 és Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola tanárjelöltjeinek száma 528, illetőleg 512. Ezen hallgatók közül 35, illetőleg 46% részesült tandíjkedvezményben, amely kedvezmény pénzben 18 ezer, illetőleg 34 ezer pengőt tesz ki. Hallgatóságunk szorgalommal dolgozott. A tanulmányi előmenetel igen jónak nevezhető, erről tanúskodik az eredményes vizsgák nagy száma. A hallgatóság magaviselete kitűnő volt és a békés munkát se egyenetlenkedés, se tüntetés, se semmiféle rendzavarás meg nem szakasztotta. A diákság életének legkimagaslóbb eseménye a diákegység megalakulása volt. Ez egyúttal egyetemünk történetének is egyik legfontosabb eseménye. A diákság megszabadult végre a szétforgácsoltságtól, egymásra talált, egymással összeforrt és ezen egység összeforrt tanáraival és egyetemével. Ezen egységen belül a diákság megtalálta az útat egy tágasabb, örömtelibb diákélet felé és megtalálta egyben a módot az önképzésre, illetőleg megtalálta az útat arra, hogy az egyetemen magát a széles látókörű, igaz, hasznos, hazafiasságtól lelkesedő honpolgárrá nevelhesse. Megindúló gazdag diákéletünk egyik jele nagy sikert elért Hamlet előadásunk, melyet Kolozsvárott is megismételtünk, továbbá a megjelenő diáklapok, amelyek mind egy igen élénk, intenzív, mosolygós, derűs diákéletről tesznek tanúságot. Ennek az új diákegységnek a történetében viszont fontos dátum a klubhelyisége megnyitása. Az egyetem otthont adott ennek az egységnek és így ma a hallgatónak van hol szórakoznia, van hol pihennie, az „alma mater" tényleg mosolygós, derűs anyjává, a diákság saját otthonává változott.

A sporttéren is szép eredményeket ért el hallgatóságunk. Működésünket azonban e téren igen korlátozta az a tény, hogy egyetemünknek mindezideig nem volt használható sportpályája. Hála a katonaság és a Korcsolyázó Egylet, illetőleg SHVOY KÁLMÁN őexellenciája megértésének, sikerült ezt a régen vajudó kérdést, bár nagy áldozatok árán, de mégis teljes mértékben megoldani és ma központi fekvésben, a Szukováthy-téren épülőfélben van a stadion, melyen a diákság egészséges lelkéhez egészséges testet edzhet nemsokára.

A diákság életében fontos szerepet játszott a Diákjóléti és Diákvédő Iroda, melynek élén eleinte POLNER ÖDÖN kiérdemesült tanárunk, majd később BANNER JÁNOS dékán úr állott, akiknek odaadó munkájáért az egyetem legnagyobb hálára van kötelezve. A Diákvédő Iroda segélyekkel, ruhával, menzasegélyekkel mindenképpen segítségére állott szűkölködő diákságunknak és ez évben mintegy 40.000.— P.-t osztott ki. Örömteli dolog, hogy ez a 40.000.— P. adományokból gyült össze, amely jele annak, hogy egyetemünknek hány barátja van és hogy azok mind szívesen áldoznak a magyar jövőért, a magyar fiatalságért. Hála nekik!

A diákság életének egy másik fontos tényezője a Horthy-Kollégium, amely FÓGEL JÓZSEF professzor úr vezetése alatt működött, akinek odaadó munkájáért szintén hálás köszönetünket kell, hogy kifejezzük. Fontos segítség a diák életében a menza és új segítség az egyetemi diákotthon. Mind a kettő PURJESZ BÉLA professzor vezetése alatt állott, aki atyai szeretettel, lankadást nem ismerő munkával gondoskodott a diákjai jólétéről és sokszor mélyen nyult a saját zsebébe, hogy a diákságot megvendégelje és annak életét derűsebbé és melegebbé tegye.

Rektorságom egyik utolsó és legkedvesebb mozzanata volt a jelentéstétel egyetemünk patronusánál, a Kormányzó Úr Őfőméltóságánál, aki engem augusztus 6-án Gödöllőn fogadni kegyeskedett. Mikor szobájába léptem, felugrott helyéről és ezekkel a szavakkal sietett elém: „Na, mi van az egyetemmel?" mutatván, hogy neki az egyetem szívügye és azt a sajátjának tekinti. Türelemmel hallgatta meg részletes jelentéstételemet a diákok életéről, az új diákegységről és az egyetem működéséről.

Beszámolva röviden egyetemünk működéséről, már csak egy kedves kötelességem marad hátra, hogy hálás köszönetet mondjak mindazoknak, akik engem működésemben támogattak és bizalmukkal megajándékoztak. Elsősorban vonatkozik ez a Tanács tagjaira, akik minden téren a legnagyobb megértéssel támogattak, ahol valami nekem sikerült, ott azt kidomborították és kiemelték. Hálás köszönetet mondok összes professzortársaimnak, akik az év folyamán bizalmukkal megajándékoztak, barátságukkal megtiszteltek és nekem így a rektorság nehéz esztendejét bearanyozták. Hálás köszönetet mondok a diákoknak, akik előttem szívüket megnyitották és a mindenkor nyitott rektori ajtókon mindenkor bizalommal jöttek be. Ezek után most már csak egy teendőm marad, hogy a rektori díszt és láncot új, pihent vállakra tegyem. Megnyugvással teszem ezt, tudva, hogy azok a palánták, amelyeket kiültettünk, jó kertész kezébe kerülnek.

V.

Az egyetemi tanárok, magántanárok és a tudományos segédszemélyzet tudományos munkássága[1]

1.

A jog- és államtudományi karon

A jog- és államtudományi kar az 1940: XXVIII. tc. 3. §. első bekezdése értelmében további intézkedésig átmenetileg szünetel.

2.

Az orvostudományi karon

A) *Intézetek*

Bonctani-, szövet- és fejlődéstani intézet

GELLÉRT ALBERT ny. r. tanár:

1. *Eltérések a baseli és jenai nomenclatura között.* Dr. KISS FERENC szerkesztésében megjelent „Rendszeres bonctan" c. tankönyv II. átdolgozott kiadásában. Szeged, 1941. 17—79. l.

2. *Csontvázrendszer. (Systema sceleti).* I. Csonttan. (Osteologia) II. A csontok összeköttetései (Juncturae ossium). Dr. KISS FERENC szerkesztésében megjelent „Rendszeres bonctan" c. tankönyv II. átdolgozott kiadásában. Szeged, 1941. 80—253. l.

BOTÁR GYULA magántanár, adjunktus:

1. *Környéki idegrendszer (Systema nervorum periphericum).* Dr. KISS FERENC szerkesztésében megjelent „Rendszeres

[1] Ahol az irodalmi munkáknál hely nincs megjelölve, Budapest értendő. — Kl. = különnyomat, SA. = Sonderabdruck.

bonctan" c. tankönyv II. átdolgozott kiadásának 2. kötetében. Szeged, 1941. 234—280. l.

Dr. NAGY ISTVÁN tanársegéd:

1. *Korarézkori sírok Kotacparton.* (APOR LÁSZLÓVAL). Magyar Tudományos Akadémia Mathematikai és Természettudományi Értesítője LIX. k. t. 3. rész. 943—956. l.

Élettani intézet

VERESS ELEMÉR ny. r. tanár:

1. *A peristaltika blockádja Nais-férgen osztódás közben.* A Magyar Biologiai Kutató Intézet munkái XII. kötet 1. sz. Tihany, 1940. 322—325. l.

CSINÁDY JENŐ magántanár:

1. *L'Effetto della rotazione in avanti e di fianco Sull'elettocardiogramma.* (PURJESZ BÉLA ny. r. tanárral). Rivista di medicina aero nautica. Róma, 1940. 18. évf. 2. sz. 1—17. l.

2. *Erfahrungen über die Brauchbarkeit der Bürgerichen Untersuchungsverfahrens.* (PURJESZ BÉLA ny. r. tanárral). Arbeitsphysiologie. Berlin, 1940. 11. évf. 2. sz. 138—147. l.

3. *Beeinflussung des Eks. durch Änderung der Aussentemperatur.* (ZEYK DOMOKOS tanársegéddel). Zeitschrift für Biologie. München, 1940. 100. évf. 3. sz. 126—136. l.

Orvosi vegytani intézet

SZENT-GYÖRGYI ALBERT ny. r. tanár:

1. *On protoplasmic structure and functions.* Enzymologia. Hága, 1940. IX. évf. 2. sz. 98—110. l. 3 táblázattal.

2. *Strukturproteine.* (BANGA ILONA tanársegéddel). Enzymologia. Hága, 1940. IX. évf. 2. sz. 111—116. l.

3. *Beobachtungen an myosinfäden.* (GERENDÁS MIHÁLY tanársegéddel). Enzymologia. Hága, 1940. IX. évf. 2. sz. 117—122. l.

BANGA ILONA magántanár, tanársegéd:

1. *Strukturproteine.* (SZENT-GYÖRGYI ALBERT ny. r. tanárral). Enzymologia. Hága, 1941. IX. évf. 2. sz. 111—117. l.

2. *Struktur-proteins.* (SZENT-GYÖRGYI ALBERT ny. r. tanárral). Sciense New-York, 1940. 92. évf. 2396. sz. 515. l.

Dr. GERENDÁS MIHÁLY tanársegéd:

1. *Einfacher Apparat zur Untersuchung der Strömmungs-*

doppelbrechung (S D B). Enzymologia Acta Biocatalytica. Hága, 1940. IX. évf. 2. sz. 123—125. l.

2. *Beobachtungen an Myosinfäden.* (SZENT-GYÖRGYI ALBERT ny. r. tanárral). Enzymologia Acta Biocatalytica. Hága, 1940. IX. évf. 2. sz. 117—122. l.

Dr. LAKI KÁLMÁN tanársegéd:

1. *Crystalline fumarase.* Enzymologia. Hága, 1940. IX. évf. 2. sz. 139—140. l.

2. *Inactivation and reactivation of fumarase.* Enzymologia. Hága, 1940. IX. évf. 2. sz. 141. l. 1 táblázattal.

Dr. STRAUB F. BRUNO tanársegéd:

1. *On the kinetics of lactic dehydrogenase.* Enzymologia. Hága, 1940. IX. évf. 2. sz. 143—147. l.

2. *On the reoxidation of diaphorase-flavoprotein.* Enzymologia. Hága, 1940. IX. évf. 2. sz. 148—149. l.

3. *Sukzinodehydrase und die C_4—Dikarbonsäuren.* „Die Methoden der Fermentforschung". Leipzig, 1941. 2221—2233. l.

4. *Spektrophotometrische Untersuchungen über die kolloid gelösten Cytochromkomponenten A und A_3.* Hoppe-Seyler's Zeitschrift f. Physiologische Chemie. Berlin, 1941. 268, 586 sz. 227—234. l.

Gyógyszertár és gyógyszerészeti intézet

DÁVID LAJOS c. rk. tanár:

1. *Néhány zsíros olaj és a strophantin glycosida reakciójáról.* Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője. Bp. 1941. XVIII. évf. 2. sz. 130—136. l. (Kl. is.)

Dr. NOVÁK ISTVÁN fővegyész:

1. *Adatok a labdacsok szétesése és hatóanyagainak felszívódásához* (CZAKÓ LAJOS gyógyszerésszel). Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője. Bp. 1940. XVII. évf. 6. sz. 474—484. l. (Kl. is.)

B) *Klinikák*

Sebészeti klinika

VIDAKOVITS KAMILLO ny. r. tanár:

1. *A végbél sebészi betegségei.* A Magyar Sebésztársaság Munkálatai 1940. XXVI. nagygyűlés. Bp. 1941. 112—135. l.

2. *Hozzászólás az aranyér műtétének kérdéséhez.* A Ma-

gyar Sebésztársaság Munkálatai 1940. XXVI. nagygyűlés. Bp. 1941. 320. l.

Dr. Tóth József Endre tanársegéd:

1. *Húsz év végbél körüli tályog és sipoly anyagának tanulmánya.* A Magyar Sebésztársaság Munkálatai. XXVI. nagygyűlés. Bp. 1940. 282—296. l.

Dr. Szabó Dénes tanársegéd:

1. *Aranyér és végbélrepedés miatt operált betegek eredményei.* A Magyar Sebésztársaság Munkálatai 1940 XXVI. nagygyűlés. Bp. 1940. 302—312. l.
2. *A lágyéksérvek gyógyítása.* (Fröhlich Ottó tanársegéddel). Orvosi Hetilap. Orvostudományi közlemények. Bp. 1941. 15. sz. 431—436. l.
3. *A béltömlőkről.* Orvosi Hetilap. Orvostudományi közlemények. Bp. 1941. évf. 7. sz. 220—223. l.

Dr. Fröhlich Ottó tanársegéd:

1. *Az elsődleges végbélsarkomákról.* Orvosi Hetilap. Bp. 1941. 85. évf. 21. sz. 285—286. l.

Belgyógyászati klinika

Rusznyák István ny. r. tanár:

1. *A gyakorló orvos vitaminproblémái.* Orvosképzés. Bp. 1940. 30. évf. külön szám. 73—78. l.
2. *A hiányos és egyoldalú táplálkozás.* (Referatum) A MBE X. Nagygyűlésének tárgyalásai. Bp. 1940. 10. évf. 1—23. l.
3. *Az aethylen hatása a keményítő és pektinbontásra.* (Hatz Ellával). Magyar Orvosi Archivum. Bp. 1941. 42. köt. 1. sz. 36—43. l.

Korányi András magántanár, adjunktus:

1. *Az intermaedier vízanyagcseréről.* Orvosi Hetilap. Orvostudományi Közlemények. Bp. 1941. II. évf. 4. sz. 125—127. l.
2. *A gümős hashártyagyulladásról.* Újabb adatok a gümős hashártyagyulladás prognosisához. Gyógyászat, 1941. 81. évf. 31, 32, 33, 34. sz. 405—407. és 422—427. l.

Karády István magántanár, tanársegéd:

1. *Decrease of histaminase in tissue by adrenal-ectomy and its restoration by cortico-adrenal extract.* Amer. J. of. Physiology. Amerika, 1940. 130. P. 539—542. l.

Dr. Sóky Erzsébet tanársegéd:

1. *A pneumonia újabb chemotherapiája.* Orvosi Hetilap. Bp. 1940. 84. évf. 9. sz. 92—93. l.

Dr. Szécsényi-Nagy László tanársegéd:

1. *Bestimmung der zirkulierenden Blutmenge mit Hilfe von Kohlenoxyd auf massanalytischem Wege.* Biochemische Zeitschrift. Berlin, 1940. 306. k. 2. sz. 108—112. l.

2. *Bestimmung des Innlins im Harn und Blut mit Hilfe des Stufenphotometers.* Biochemische Zeitschrift. Berlin, 1940. 306. k. 2. sz. 71—73. l.

Dr. Hámori Artur tanársegéd:

1. *Magas hőmérséklet hatása a légzés központi szabályozására.* Magyar Orvosi Archivum. Bp. 1941. XLII. évf. 1. sz. 52. 70. l.

2. *Die Wirkung hoher Temperaturen auf die zentrale Regulierung der Atmung.* Zeitschrift experimentelle Medizin. Berlin, 1941. 108. k. 6. sz. 676—694. l.

3. *Chronikus arzénmérgezés érdekes esetei.* Orvostudományi Közlemények. Bp. 1941. 7. sz. 193—202. l.

4. *Zur Diagnostik und Therapie der chronischen Arsenvergiftung.* Deutsche Medizinische Wochenschrift. Leipzig, 1941. 27. sz. 728—731. l.

Dr. Bentsáth Aladár tanársegéd:

1. *Die differentiál diagnostische Bedeutung der Stermelpunktion bei Bleivergiftung.* Deutsche Medizinische Wochenschrift. Berlin, 1940. 66. évf. 43. sz. 1194—1195. l.

Dr. Benkő Sándor tanársegéd:

1. *Experimental vitamin P deficiency.* (Rusznyak István ny. r. tanárral). Science. Amerika, 1941. 94. k. 2427. sz. 25. l.

Dr. Varga Sándor gyakornok:

1. *Die differentialdiagnostische Bedeutung der Stermelpunction bei der Bleivergiftung.* Deutsche Medizinische Wochenschrift. Berlin, 1940. 66. évf. 43. sz. 1194—1195. l.

Dr. Brucknerné dr. Hatz Ella:

1. *Bestimmung des Innlins Harn und Blut mit Hilfe des Stufenphotometers.* (Szécsényi-Nagy Lászlóval). Biochemische Zeitschrift. Berlin, 1940. 306. k. 1. sz. 71—73. l.

2. *Bestimmung der zirkulierenden Blutmenge mit Hilfe*

Kohlenoxyd auf massanalytischen Wege. (SZÉCSÉNYI-NAGY LÁSZLÓ tanársegéddel). Biochemische Zeitschrift. Berlin, 1940. 306. k. 2. sz. 108—112. l.

3. *Az aethylen hatása a keményítő és pektinbontásra.* (RUSZNYÁK ISTVÁN ny. r. tanárral). Magyar Orvosi Archivum. Bp. 1941. XLII. évf. 1. sz. 36—43. l.

Gyermekgyógyászati klinika

KRAMÁR JENŐ ny. r. tanár:

1. *Megfigyelések az iskolai tuberkulozis-szürővizsgálatok körül.* Tuberkulózis elleni küzdelem. Budapest, 1941. V. évf. 5. sz. 226—228. l.

2. *Contributo alla patogenesi dell'encephalosi nei bambini.* Archivio Italiano di Pediatria e Puericoltura. Bologna. 1941. 8. évf. 3. sz. 300—310. l.

BLAZSÓ SÁNDOR magántanár, tanársegéd:

1. *Intossicazione ossicarbonica acuta nel lattante.* Archivio Italiano di Pediatria e Puericoltura. Bologna. 1940. VII. évf. 6—7. sz. 423—426. l.

2. *Erfolgreiche Behandlung eines grossen Amnionnabels, mit Hilfe einer neuen konservativen Methode.* Kinderärtzliche Praxis. Leipzig. 1940. 11. évf. 10. füzet. 327—330. l.

3. *Új eljárás a toxicus vérhas kezelésére.* Orvosi Hetilap. Budapest. 1940, 84. évf. 49. sz. 619—621. l.

4. *Ein neues Behandlungsverfahren bei toxischer Dysenterie.* Klinische Wochenschrift. Berlin, 1941. 20. évf. 10. füzet. 245—247. l.

5. *Beiträge zur Pathologie und Therapie der toxischen Erkrankungen im Säuglings- und Kindesalter.* (KRAMÁR JENŐ ny. r. tanárral). Klinische Wochenschrift. Berlin, 1940. 19. évf. 51. füzet. 1313—1314. l.

6. *Adatok a gyermekkori encephalosis kórtanához.* (KRAMÁR JENŐ ny. r. tanárral). Orvosi Hetilap. Budapest, 1940. 84. évf. 48. sz. 609—611. l.

7. *Adatok a csecsemő- és gyermekkori toxicus betegségek kórtanához és kezeléséhez.* (KRAMÁR JENŐ ny. r. tanárral). Orvosi Hetilap. Budapest, 1941. 85. évf. 7. sz. 77—78. l.

8. *A hypophysis hátsólebeny vasopressorikus és antidiuretikus hormonjának szerepe a késői terhességi toxicosisban.* (DUBRAUSZKY VIKTOR tanársegéddel). A Magyar Egyetemi Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikák közleménye. Budapest, 1940. 5—17. l.

9. *Die Rolle des vasopressorischen und antidiuretischen Hormons des Hypophysenhinterlappens bei der Pathogenese der*

Spätschwangerschaftstoxikosen. (DUBRAUSZKY VIKTOR tanársegéddel). Archiv für Gynäkologie. Berlin, 1940. 170. kötet. 4. füzet. 651—663. l.

10. *A mellékvese szerepe a csecsemő és gyermek toxicus betegségeiben.* (VÁRADY MÁRIA tanársegéddel). Magyar Orvosi Archivum, Bp. 1940. 41. évf. 6. sz. 595—601. l.

11. *Die Rolle der Nebenniere bei toxischen Krankheiten der Säuglinge und Kinder.* (VÁRADY MÁRIA tanársegéddel). Zeitschrift f. die ges. exp. Medizin. Berlin, 1941. 108. kötet. 6. füzet. 670—676. l.

Dr. BÁNOS ALAJOS tanársegéd:

1. *Sulle modifiche dell'allergometria die Gröer.* Archivio Italiano di Pediatria e Puericoltura. Bologna, 1940. 8. évf. 2. sz. 419—422. l.

Dr. GREINER KÁROLY tanársegéd:

1. *Geburtstraumatische Hemiparese beim Kind.* Kinderärztliche Praxis. Leipzig. 1940. 11. évf. 12. füz. 378—380. l.

2. *A sulfapyridinkezelés hepaticus szövődményéről.* Orvosi Hetilap (Orvostudományi Közlemények) Budapest, 1940. 2. kötet. 12. sz. 369—371. l.

3. *Toxische Leberschädigung bei der Behandlung mit Sulfapyridin.* Klinische Wochenschrift. Berlin, 1941. 20. évf. 4. sz. 97—99. l.

4. *Über die neuere chemotherapeutische Behandlung der Meningitis epidemica.* (JURÁNY ERIKÁVAL). Anneles Paediatrici. Basel, 1940. 156. évf. 1. sz. 15—24. l.

Dr. GAÁL ISTVÁN gyakornok:

1. *Empyema sikerrel megoldott ritka szövődménye.* Orvosi Gyakorlat Kérdései. (Orvosi Hetilap). Budapest, 1940. 84. évf. 44. sz. 91. l.

2. *Heilerfolg bei einer seltenen komplikation des Pleuraempyems.* Kinderärztliche Praxis. Leipzig. 1941. 12. évf. 5. füzet. 138—140. l.

3. *A Reticuloendothel rendszer viselkedése B_1-hypovitamonosisban.* (SZABÓ MIKLÓS gyakornokkal). Magyar Orvosi Archivum. Budapest, 1940. 41. évf. 6. sz. 602—604. l.

4. *Das Verhalten der RE-Systems bei B_1-Hypovitaminose.* (SZABÓ MIKLÓSsal). Zeitschrift für die ges. exp. Medizin. Berlin, 1941. 108. kötet. 6. füzet. 667—669. l.

Dr. SZABÓ MIKLÓS gyakornok:

1. *Az intravénás szőlőcukor kezelés és a B_1 vitamin.* (GAÁL

István gyakornokkal). Magyar Orvosi Archivum. Budapest, 1940. 41. évf. 4. sz. 329—337. l.

2. *Intravenöse Traubenzuckerbehandlung und Vitamin B_1.* Zeitschrift f. d. ges. experiment Medizin. Berlin, 1940. 108. kötet. 3. füzet. 354—362. l.

Szülészeti és nőgyógyászati klinika.

Batizfalvy János ny. r. tanár:

1. *A méhlepény visszamaradásának súlyos következményei.* Gyógyászat. Budapest, 1940. 80. évf. 51. sz.

Dr. Nemecskay Tivadar tanársegéd:

1. *A női nemzőszervek többszörös daganatai.* Magyar Egyetemi Szülészeti és Nőgyógyászati klinikák közleménye. Budapest, 1940. 1. kötet. 1. sz. 47—54. l.

2. *Merfache Geschwulstbildung in den weiblichen geschlechtsorganen.* Zentralblatt für Gynäkologie. Leipzig, 1941. 65. kötet. 8. füzet. 352—358. l.

Dr. Kulitzy Géza tanársegéd:

1. *A rákellenes küzdelem új lehetőségei hazánkban.* Gyógyászat. Budapest, 1940. 80. évf. 11. sz. 8. l.

2. *Nőgyógyászati betegségeket utánzó urol. elváltozások.* Magyar Egyetemi Szülészeti és Nőgyógyászati klinikák közleményei. Budapest, 1940. 34—41. l.

3. *Urol. Erkrankungen unter dem Bilde Gynäk. Veränderungen.* Zentralblatt für Gynäkologie. Leipzig, 1940. 64. évf. 51. sz. 2210—2219. l.

Dr. Dubrauszky Viktor tanársegéd:

1. *Die Rolle des vasopressorischen u. antidiuretischen Hormons des Hyphohysenhinterlappens bei der Pathogenese d. Spätschwangerschaftstoxicosen.* (Blazsó Sándor tanársegéddel). Archiv für Gynäkologie. Berlin, 1940. 170. kötet. 4. füzet. 651—662. l.

2. *Ugyanaz magyarul.* Magyar Egyetemi Szülészeti- és Nőgyógyászati Klinikák közleményei. Budapest, 1940. 5—17. l.

3. *Vizsgálatok természetes és mesterséges oestrogen anyagokkal kutyákon.* (Martzy István tanársegéddel). Magyar Nőorvosok Lapja. Budapest, 1940. 4. évf. 1. sz. 1—9. l.

4. *A hormonalis vizsgálatok jelentősége a mola hydatydosa és chorionepithelioma kórismézésében.* Magyar Nőorvosok Lapja. Budapest, 1940. 4. évf. 3—4. sz. 49—53. és 67—72. l.

Dr. MARTZY ISTVÁN tanársegéd:

1. *Vizsgálatok természetes s mesterséges oestrogen anyagokkal kutyákon.* (DUBRAUSZKY VIKTOR tanársegéddel.) Magyar Nőorvosok Lapja. Budapest, 1941. IV. évf. 1. sz. 1—9. l.

2. *A méh tömlős daganatáról.* Magyar Nőorvosok Lapja. Budapest, 1941. IV. évf. 5. sz. 85—88. l.

3. *Conservativ myoma műtétek.* Orvosi Hetilap. Budapest, 1941. 85. évf. 22. sz. 41—42. l.

3.

A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon

Földrajzi intézet

KOGUTOWICZ KÁROLY ny. r. tanár:

1. *Ethnographische Karte Siebenbürgens.* Auf Grund der von ZS. BÁTKY—K. KOGUTOWICZ—gr. P. TELEKI. Budapest, 1940.

2. *A szegedi vadvíz-katasztrófák.* Szeged, 1941. A Szegedi Alföldkutató Bizottság könyvtára. III. sz. o. 12. sz. 1—16. l.

3. *A félelmetes ismeretlen.* Budapest, 1941. Nemzeti Ujság, 1941. II. 1. 1—2. l.

4. *Das Land — die Landschaft.* Budapest, 1940. Ungarn das Anlitz einer Nation, 28—37. l.

SZABÓ PÁL ZOLTÁN magántanár:

1. *A film szerepe az elemi és középisk. földrajzanyagának összekapcsolásában.* Budapest, 1940. Oktatófilm Közleményei. V. k. 6. 151—154. l.

2. *Olaszország helyzete a háborús Földközi-tengeren.* Budapest, 1941. Földrajzi Zsebkönyv 1941-re. 120—128. l.

3. *Pécs településföldrajzi viszonyairól.* Budapest, 1941. Művészeti Hetek, Pécs, 49—52. l.

4. *Táj és repülés.* Budapest, 1941. Magyar Szárnyak. 4.

5. *Sárkánykút.* Pécs, 1941. Mecsek Egyes. Évkönyve. L. k. 24—28. l. (Kl.-ban is).

6. *A földrajzi filmek és a tanári gyakorlat.* Budapest, 1941. Oktatófilm Közleményei. VI. k. 4. 88—91. l. (Kl.-ban is.)

7. *A Magas Balkán és szomszédsága.* Pécs, 1941. Sorsunk. I. 1. 44—57. l. (Kl.-ban is).

8. *A mecseki karsztvíz.* Budapest, 1941. Hidrológiai Közlöny. XX. 17. old. (Német kivonatban is).

9. *Erdély* c. film teljes hangos szövege. Orsz. M. Idegenforgalmi Hiv.

Dr. WAGNER RICHÁRD adjunktus:

1. *A Földgömb és használata.* Budapest, 1941. 40 (1).
2. *Földgömbgyakorlatok.* Budapest, 1941. 78 (2).

BÁNKUTI FERENC tanársegéd:

1. *Sátoraljaújhely földrajza.* Szeged, 1941. 44. l.
2. *Szakadát.* (Könyvismertetés.) Kolozsvár, 1941. Nép és Nyelv. I. évf. 1. sz.
3. *Eperjessy Kálmán: A magyar falu településtörténete.* (Könyvismertetés.) Szeged, 1940. Szegedi Uj Nemzedék. okt. 25.

Germán-filológiai intézet

KOZÁKY ISTVÁN magántanár:

1. *Venite filii!* Op. 21. Budapest, „Cantate", 1940. 250. l.
2. *Haláltáncok története III. kötet.* Budapest, Nemzeti Múzeum. 1941. 270. l. 87 tábla.
3. *Egy új imakönyvről.* Budapest, 1941. Vigilia. ápr.

Klasszika-filológiai intézet

KERÉNYI KÁROLY ny. r. tanár:

1. *Diè antike Religion. Eine* Grundlegung. Amsterdam—Leipzig, 1940. 283.
2. *Das göttliche Kind.* (Prof. Dr. C. G. JUNG-gal). Amsterdam—Leipzig, 1940. 124 (ebből Prof. JUNG adaléka 83—124. l.)
3. *Kore. Zum Mythologen vom Göttlicher Mädchen.* Leipzig. 1940. Paideuma. I. 8. 341—404. (Kl.-ban is).
4. *Das göttliche Mädchen.* (Prof. JUNG-gal). Leipzig, 1941. 109. (ebből Prof. JUNG adaléka: 83—109. l.)
5. *Platonizmus.* Budapest, 1941. Athenaeum. 27. 1. 64—69. l.

MARÓT KÁROLY c. ny. rk. tanár:

Cikkek és könyvek:

1. *A magyar néprajzkutatás feladatai.* Budapest, 1940. Ethnographia-Népélet. LI. 3. sz. 273—308. (Kl.-ban is).
2. *ΙΔΙΟΣ ΕΝ ΚΟΙΟΝΩΙ (Gondolatok Fedics Mihály meséiről.)* Budapest, 1940. Archivum Philologicum. LXIV. 2. sz. 224—235. l. (Kl.-ban is).
dapest, 1940. Archivum Philologicum. LXIV. 2. sz. 224—235. l. (Különnyomatban is.)
3. *Fejezetek a magyar néprajz módszertanához.* Budapest, 1940. 125. lap.
4. *A magyar „Szent Iván" tanítása.* Kolozsvár, 1940. Szel-

lem és Élet. IV. évf. 4. sz. 203—214. l. (Külön lenyomatban a Szellem és Élet Könyvtára, Uj sorozat 17. sz.)

Ismertetések:

5. *Málnási Bartók György: Ember és Élet.* Budapest, 1940. Társadalomtudomány. XX. 4. 543—546. l.

6. *W. E. Mühlmann: Krieg und Frieden.* Budapest, 1940. Ethnographia-Népélet. LI. 3. sz. 376/7. l.

7. *Ed. Norden: Aus altrömischen Priesterbüchern.* Budapest, 1940. Archivum Philologicum. LXIV. 2. sz. 276—278. l.

8—9. *M. P. Nilsson: Greek Popular Religion.* Budapest, 1941. Társadalomtudomány XXI. 1. sz. 161/2. l. és Archivum Philologicum. LXV. 1. sz. 90—94. l.

10. *Adolf Dyroff: Der Peripatos über das Greisenalter.* Budapest, 1941. Athenaeum. XXVII. 1., 102/3. l.

11. *Halasy—Nagy József: Ember és Világ.* Budapest, 1941. Szellem és Élet, V. 4., 249—251. l.

12. *Székely népballadák.* (Ortutay—Buday 2. kiad.) Budapest, 1941. Társadalomtudomány, XXI. 3., 348/9. l.

Dr. Visy József díjtalan gyakornok:

1. *Hermagoras.* Budapest, 1941. Egyet. Phil. Közlöny. I. 60—66. l.

2. *A római embereszmény és a magyar pedagógia.* Szeged, 1940. Szellem és Élet. VI. évf. 3. sz. 101—17. l.

3. *Joó T.: Mátyás és birodalma.* Szeged, 1940. Szellem és Élet. VI. évf. 3. sz. 182—4. l.

4. *Gogolák: Pánszlávizmus. Ferdinándy: Középeurópa. Feketekuty: Jugoszlávia.* Szeged, 1940. A Cselekvés Iskolája, IX. 1—4. sz. 59—62. l.

5. *Tóth Tihamér.* Szeged, 1941. A Cselekvés Iskolája. IX. 5—7. 102—9. l.

6. *Plus—Uhl: Szemben az élettel.* Szeged, 1941. A Cselekvés Iskolája. IX. 5—7. 157. l.

7. *Schneider—Dormuth:* Katolikus családi nevelés. Szeged, 1941. A Cselekvés Iskolája. IX. 8—10. 236—8. l.

8. *Ferdinándy: Középeurópa.* Szeged, 1940. Nevelésügyi Szemle. IV. 7—8. 187—8. l.

9. *A latin nyelv és stílus a néplélek tükrében.* Szeged, 1940. Nevelésügyi Szemle. IV. 9—10. 204—17. l.

10. *Péterffy: Tóth Tihamér.* Szeged, 1940. Nevelésügyi Szemle. IV. 9—10. 263. l.

11. *Somogyi J.: A faj.* Szeged, 1940. Nevelésügyi Szemle. IV. 9—10. 264. l.

12. *Bölcseleti Közl.* Szeged, 1941. Nevelésügyi Szemle. V. 1—2. 36—7. l.

13. *Megyer J.: Piaristák.* Szeged, 1941. Nevelésügyi Szemle, V. 1—2. 41. l.

Horthy Miklós-Tudományegyetem Könyvtára Szeged

14. *Hankiss: Ünnepnapok.* Szeged, 1941. Nevelésügyi Szemle. V. 3—4. 90—1. l.

15. *Halasy—Nagy József: Ember és Világ.* Szeged, 1941. Nevelésügyi Szemle. V. 5—6. 135. l.

16. *Schöpflin A.: Mikszáth Kálmán.* Szeged, 1941. Nevelésügyi Szemle. V. 7—8. 142—3. l.

17. *Tóth Tihamér pedagógiai értékeszméje.* Budapest, 1940. Magyar Középisk. XXXIII. 11. 178—82. l.

18. *A görög szónoki paideia.* Szeged, 1940. Acta (sectio philologica.) XIII. 3. 77—108. l.

19. *Németh Gy.: Attila és hunjai.* Kolozsvár, 1941. Szellem és Élet. IV. 4. 238—41. l.

20. *Halasy—Nagy József: Mai politikai rendszerek.* Kolozsvár, 1941. Szellem és Élet. IV. 4. 251—2. l.

21. *Kornis Gyula: A magyar politika hősei.* Kolozsvár, 1941. Szellem és Élet. IV. 4. 252—4. l.

Magyar történelmi intézet

Hermann I. Egyed ny. r. tanár:

1. *Szent Erzsébet.* Budapest, 1941. Hősök és szentek, magyar szentek. 243—278. l.

2. *A barokk ember vallásossága.* Budapest, 1941. Magyar Művelődéstörténet. 4. (Nyomás alatt.)

3. *Szent Gellért.* Szeged, 1940. Szegedi Uj Nemzedék. okt. 27-i sz.

4. *Mohi: 1241. ápr. 11.* Szeged, 1941. Szegedi Uj Nemzedék. ápr. 11-i sz.

5. *A Jézustársaság a nevelés és tanügy szolgálatában.* Szeged, 1941. Katolikus Alföld. VI. (XXI.) évf. jún. 25-i sz.

6. *H. a Fellette: S. Laurentii a Brundisio zelus apostolicus et scientia.* Budapest, 1941. Theologia. VIII. köt. 1. sz. 94. l.

7. *A Gr. Klebelsberg K.* Magyar Történetkutató Intézet évkönyve. IX. évf. Budapest, 1941. Katolikus Szemle. LV. köt. jan.—ápr. 22—23. l.

8. *Kirsch P. Kirchengeschichte II. B. 2. H. 1940.* Budapest, 1941. Katolikus Szemle. LV. júl. sz. 245—247. l.

Eperjessy Kálmán c. ny. rk. tanár:

1. *A magyar falu településtörténete.* Budapest, 1940. 80. l. Magyar Szemle Kincstár sorozat. 7. sz.

2. *Dezséri Bachó László: Gyöngyös város Rákóczi idejében.* (Ism.) Budapest, 1940. Századok. LXXIV. évf. 242. l.

3. *Scherer Ferenc: Gyula város története.* (Ism.) Budapest, 1940. Századok. LXXIV. 459—460. l.

4. *Veress Endre: Gyula város oklevéltára.* (Ism.) Budapest, 1940. Századok. LXXIV. 461. l.

5. *Gelei József: Merre haladjunk.* (Ism.) Szeged, Nevelésügyi Szemle. 1941. évf. 1—2. 37—38. l.

6. *Vámszer Géza: Szakadát.* (Egy Szeben-megyei magyar szórvány.) Budapest, 1941. Századok. LXXV. évf. 223—224. l.

7. *Les types de villages hongrois.* Budapest. Nouvelle Revue de Hongrie. 1941. évf. 502—512. l. (Kl.-ban is).

ERDÉLYI GYULA magántanár:

Kik harcoltak Muhinál? Budapest, 1941. Magyar Katonai Szemle. 10. évf. 4. szám.

Magyar irodalomtörténeti intézet

SÍK SÁNDOR ny. r. tanár:

1. *Zrinyi Miklós.* Budapest, (Franklin) 1940. 177. l.

2. *Az esztétikai jelenségek természetéhez.* Budapest, 1940. A Teológia c. folyóirat SCHÜTZ ANTAL emlékszáma. 6. kötet. 1—17. (Kl.-ban is).

3. *Dicsőség, békesség.* Imádságoskönyv, egyszersmind kalauz a keresztény életre. Budapest, (Szt. István T.) 1940. 1149. l. (XV.)

4. *Irodalom és katolicizmus.* Budapest, 1940. Kat. Irók. Új Magyar Kalauza. 290—347. l.

5. *Paul Teleki le (scout).* Budapest, Nouvelle Revue de Hongrie. 1941. mai. 414—424. sz.

6. *Sík Sándor Összes Versei.* Budapest (Szt. István T.) 1941. 480. l.

7. *Dugonics emlékezete.* Budapest, 1941. Koszorú. VII. k. 4. szám. 230—236. l.

TIMÁR KÁLMÁN magántanár:

1. *Kalocsa, az ősi érseki székváros.* Kalocsa, 1941. Kalocsai Tanítóképzőintézet és liceum Évkönyve. 6—11. l.

2. *Verseghy vagy Ányos miseéneke?* Budapest, 1940. Irodalomtörténeti Közlemények. LI. 4. f. 391—2. l.

3. *Décsi népünnep Liszt Ferenc tiszteletére.* Kalocsa, 1941. Magyar Népművészet. III. évf. 9. sz. 1—2. l.

BÁLINT SÁNDOR magántanár:

1. *Dugonics András emlékezete.* Budapest, 1940. Katolikus Szemle. 368—371. l.

2. *Das Todeserlebnis des ungarischen Volkes.* 1940. Ungarn. 209—216. l.

3. *Eckhardt Sándor: Úr és paraszt a magyar élet egységében* c. könyv. *Liturgia és néphit* c. tanulmánya. Budapest, 1941. 106—134. l.

ORTUTAY GYULA magántanár:

1. *Kis magyar néprajz.* Budapest, 1940. 209. l.

2. *Kálmány Lajos és a modern néprajzi gyüjtés.* Kolozsvár, 1941. Szellem és Élet, IV. 4. Különnyomat. Új sorozat 16. sz.

3. *Népköltészet és műköltészet.* Budapest, 1941. Úr és paraszt (szerk. ECKHARDT S.) Franklin rt. 161—181. l.

4. *La Toussaint hongroise.* Budapest, Nouvelle Revue de Hongrie. 1940. nov. 395—400. l.

5. *Folk-tales from the Székely Courty.* Budapest, 1940/41. The Hungarian Quarterly. No. 4. 782—792. l.

6. *Ung. Volkskunde auf. Schaltplatten.* Budapest, 1941. Ungarn. jun. 368—374. l.

PAKU IMRE díjtalan gyakornok:

1. *Dugonics András emlékezete.* Budapest, 1940. Magyar Nemzet. 221.

2. *Juhász Gyula ismeretlen versei.* Budapest, 1940. Híd. 10.

3. *Az istenes vén ember. (Károlyi Gáspár.)* Budapest, 1940. Magyar Nemzet. 234.

4. *Vörösmarthy Mihály.* Budapest, 1940. Magyar Nemzet. 259.

5. *Színház vagy egyetem?* Szeged, 1941. 10. Szegedi Napló 84.

6. *Hamlet.* Szeged, 1941. 80 old.

7. *Juhász Gyula Összes versei II. kötet.* Szeged, 1941. 396. oldal.

Magyar nyelvtudományi intézet

KLEMM ANTAL ny. r. tanár:

1. *Magyar történeti mondattan.* Budapest, 1940. A Magyar Nyelvtudomány Kézikönyve. Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia. II. k. 221—378. l.

JUHÁSZ JENŐ magántanár:

1. *Tolvaj.* Budapest, 1940. Magyar Nyelv. XXXVI. évf. 5. 294—297. l.

2. *Egy új kötőszó Budapesten.* Budapest, 1941. Magyar Nyelv. XXXVII. évf. 1., 3. 35., 214—5. l.

3. *Eszköz, eszfek, szavarti aszfali.* Budapest, 1941. Magyar Nyelv. XXXVII. évf. 2. 100—105. l.

4. *Brilliánsot.* Budapest, 1940. Magyarosan. IX. évf. 4. 109. l.

5. *Mozihirdetések.* Budapest, 1940. Magyarosan. IX. évf. 5. 109—110. l.

6. *Az idegenszerűségekről.* Budapest, 1940. Magyarosan. IX. évf. 5. 138—141. l.

7. *Közhírré tétetik.* Budapest, 1940. Magyarosan. IX. évf. 5. 152. l.

8. *Könyörgöm.* Budapest, 1941. Magyarosan. X. évf. 1. 14—15. l.

9. *Szóajánlás.* Budapest, 1941. Magyarosan. XI. évf. 1. 17. l. 17. l.

10. *Tanításunk szerelmi vonatkozású részeiről.* Budapest, 1941. Orsz. polg. isk. Tanáregyesületi Közlöny. XLV. évf. 11. 404—412. l.

Dr. KISPÁL MAGDOLNA díjtalan gyakornok:

1. *Személyiség és nemzeti nevelés a finn pedagógiában.* Szeged, 1941. Nevelésügyi Szemle. V. évf. 1—2. szám. 44—45. l.

2. *A középiskolai nevelés célkitűzései Finnországban.* Szeged, 1941. Nevelésügyi Szemle. V. évf. 1—2. szám. 45. l.

3. *A fül iskolázása a modern nyelvek tanításában.* Szeged, 1941. Nevelésügyi Szemle. V. évf. 1—2. szám. 45. l.

4. *„Matematikai tehetségtelenség" — „jó nyelvérzék".* Szeged, 1941. Nevelésügyi Szemle. V. évf. 1—2. szám 46. l.

5. *Finn föld — finn szellem.* Szeged, 1941. Szegedi Új Nemzedék április 3-i sz.

Neveléstudományi intézet

MESTER JÁNOS ny. r. tanár:

1. *Nemzetnevelői szempontok a mai társadalmi lélektanban.* Budapest, Magyar Pedagógia. 1940. 3. szám. 247—258. l. A másodikkal együtt különlenyomatban is megjelent.

2. *Giacomo Maffei írásai.* Budapest, Magyar Pedagógia. 1940. 4—5. sz. 400—403. l. Az elsővel együtt különnyomatban is megjelent.

3. *A Szent Istváni gondolat.* Szeged, Szegedi Új Nemzedék. 1941. aug. 20. 4 hasáb. Vezércikk.

4. *Loyolai Szent Ignác pedagógiája.* Szeged, Katolikus Alföld. 1941. május. 25. 47—50. l.

5. *Loyolai Szent Ignác pedagógiája.* (A Jézustársasága, mint népnevelő.) Szeged, 1941. 55. lap.

UJSZÁSZI KÁLMÁN magántanár:

1. *„Sors, rendeltetés, történet."* Budapest, 1940. Protestáns Szemle. XLIX. évf. 12. 353—356. l.

2. *„Evangélium és népfőiskola."* Budapest, 1941. Protestáns Szemle. L. évf. 2. 40—43. l.

SAÁD FERENC magántanár:

1. *Il possevino sul valor militare ungherese.* Budapest, 1940. Corvina. III. évf. 10. sz. 698—700. l.

2. *Akik tisztán láttak.* Budapest, 1940. Magyar Katonai Szemle. X. évf. 12. 725—729. l.

3. *Mussolini és a háború.* Budapest, 1941. Forum. II. évf. 1. 22—29. l.

4. *A katonai szolgálat népnevelői értéke.* Budapest, 1941. Magyar Katonai Szemle. XI. évf. 3. 701—707. l.

5. *A japán katonai nevelés.* Budapest, 1941. Magyar lét. X. évf. 17. 3—4. l.

6. *A magyar hős.* Budapest, 1941. Csendőrségi Lapok. XXXI. évf. 10. 329—333. l.

7. *A háború és a magyar nők.* Budapest, 1941. Magyar út. X. évf. 3. l.

Olasz filológiai intézet

KOLTAY-KASTNER JENŐ ny. r. tanár:

1. *Roma e la cultura ungherese. (Róma és a magyar műveltség.) Róma,* 1941. Annuario degli Studi Romani.

2. *Olasz-magyar művelődési kapcsolatok.* Budapest, 1941. Magyar Szemle kincsestára.

Régiségtudományi intézet

BANNER JÁNOS ny. r. tanár:

1. *Újabb adatok a bodrogkeresztúri kultúra elterjedéséhez.* Budapest, 1940. Archaeológiai Értesítő. III. 1—2. füz. 13—17. (Kl.-ban is).

2. *Neuere Angaben zur Verbreitung der Bodrogkereszturer Kultur.* Budapest, 1940. Archaeológiai Értesítő. III. 1—2. füz. 17—18. (Kl.-ban is).

3. *Badeni edények a vasmegyei gyüjteményekben.* (Német kivonattal.) Szombathely. 1940/1941. Dunántúli Szemle. VIII. 373—385. l. 1—15. (Kl.-ban is).

4. *Bibliographia Archaeológica Hungarica. III.* Szeged. 1940. Dolgozatok. XVI. 3—56. l. (Kl.-ban is).

5. *Újabb ásatások a Hódmezővásárhely—Kökénydombon.* (Német kivonattal.) Szeged, 1940. Dolgozatok. XVI. 181—182. l. (Kl.-ban is).

6. Szerkesztette a *Dolgozatok* a M. Kir. Ferenc József-Tudományegyetem és a M. Kir. Horthy Miklós-Tudományegyetem Régiségtudományi Intézetéből c. folyóirat XVI. kötetét.

OROSZLÁN ZOLTÁN c. ny. rk. tanár:

A) *Tudományos dolgozatok és közlemények:*

1. *Emlékezés Hekler Antalra.* (Emlékbeszéd az O. M. Régészeti és Művészettörténeti Társulat 1940. évi közgyűlésén.)

Német kivonattal. Budapest, 1940. Archaeológiai Értesítő. III. Évfolyam I. k. 1—2. füzet. 101—112. l. Ebből 113—115. l. német szöveg. Kl.-ban is borítólappal.

2. *Színészmaszkok és szobrocskák antik terrakotta gyüjteményünkben.* Teljes egészében német szöveggel. Budapest, 1940. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum Évkönyvei. IX. 215—258. l. Ebből 234—247. német szöveg. Különnyomatban is borítólappal.

3. *Hellász és Róma szobrászata.* Budapest, 1940. A Szépművészetek története. 257—314. l.

4. *Hellász és Róma festészete.* Budapest, 1940. A Szépművészetek története. 533—552. l.

A 3. és 4. alatt felsorolt művek különnyomatban is megjelentek, borítólappal.

5. *Impugnature di chiave con animali in Pannonia.* (Az előző évben megjelent magyar nyelvű tanulmány teljes olasz fordítása. Szeged, 1940. Dolgozatok. XVI. 100—117. l. (Kl.-ban is).

6. *Benczur Gyula művészete.* Budapest, 1941. „Művészeti hetek, Pécs". 21—40. l. (Kl.-ban is).

B) *Könyvkritikák:*

7. *R. Hamann u. R. Hamann Mac Lean: Olympische Kunst.* Szeged, 1940. Dolgozatok. XVI. 201—202. l.

8. *Aegidius Decker: Kenntnis und Pflege des Körpers bei Clemens von Alexandria.* Szeged, 1940. Dolgozatok. XVI. 206. l.

C) *Művészeti kritikák:*

9. *„A magyar művészetért".* Budapest, 1941. Szépművészet. II. évf. 1. 19. l.

10. *A nyolcvanéves Képzőművészeti Társulat.* Budapest, 1941. Szépművészet. II. évf. 4. 101—103. l.

11. *A Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium vásárlásainak kiállítása az O. M. Szépművészeti Múzeumban.* 1941. Szépművészet. II. évf. 8. 205—207. l.

PÁRDUCZ MIHÁLY magántanár:

1. *Ernőházi jazig leletek. (Les trouvailles jaziges d'Ernőháza.)* Budapest, 1940. Arch. Értesítő. III. 1. k. 261—268.

2. *Bronz-, Szkita-, La-Téne és germánkori temető Hódmezővásárhely—Kishomokon.* Szeged, 1940. Dolgozatok. XVI. k. 79—94. l.

3. *A Szarmata-kor emlékei Magyarországon. I.* Budapest, 1940. Arch. Hungarica. 1941. 1—39. l.

4. *Koravaskori és szarmatakori telep és temető Földeákon.* Szeged, 1941. Dolgozatok. XVI. 187—188. l.

5. *Szkítakori temető Békéscsaba—Fényesen.* Szeged, 1941. Dolgozatok. XVI. 185. l.

Dr. FOLTINY ISTVÁN díjas gyakornok:

1. *Bronzkori telep nyomai Hódmezővásárhely—Kökénydombon.* Szeged, 1940. Dolgozatok. XVI. 182—186. l.

2. *A szőregi bronzkori temető.* Szeged, 1941. Dolgozatok. XVII. 1—67. l. (Kl.-ban is).

Dr. SZÉLL MÁRTA díjtalan gyakornok:

1. *Elpusztult falvak. XI—XVI. századbeli régészeti leletek Szeged és Hmvásárhely határában.* Szeged. 1940. Dolgozatok. XVI. 159—180. l.

2. *XI. századi temető Szentes környékén.* Budapest, 1941. Folia Archaeologica. III—IV. 231—255. l.

Dr. SZÖGI ENDRE meghívott előadó:

1. *Altatódal (Móra Ferenc versére)* 3 szólamú egynemű kar. Szeged, 1940.

2. *Amikor a földön (Móra Ferenc verse)* 3 szólamú egynemű kar. Szeged, 1940.

3. *Karácsonyi kis szvit* (Vegyeskarra.) Szeged, 1940.

4. *Hálaének (32. zsoltár. Sík S. fordítása.)* 3 szólamú egynemű kar. Szeged, 1941.

4.

A matematikai és természettudományi karon

Állatrendszertani intézet

FARKAS BÉLA ny. r. tanár:

1. *Adatok a Wéber-féle készülék ismeretéhez a fürge cselle̊n (Phoxinus laevis Agass) végzett vizsgálatok alapján. Beiträge zur Kenntnis des Wéberschen Apparates nach Untersuchungen bei Phoxinus laevis Agass.)* Budapest, 1941. M. Tud. Akad. Math. és Term. tud. Értesítő. LX. évf. V—VI. tábla 53—97. és 98—102. l.

2. *Szeged és az egyetemi mezőgazdasági fakultás.* Szeged, 1941. ápr. 27. Szegedi Új Nemzedék XXIII. évf. 93. sz.

3. *Botanikus kert és alföldkultúra.* Szeged, 1941. márc. 9. Szegedi Új Nemzedék. XXIII. évf. 53. sz.

4. *Szabadkai kívánság és szegedi ajánlat.* Szeged, 1941. júl. 6. Szegedi Új Nemzedék. XXIII. évf. 152. sz.

Dr. ZILAHI-SEBESS GÉZA tanársegéd:

1. *Magyarország Heleidái.* Budapest, 1940. Folia Entomologica Hungarica. V. köt. 1940. 1—4. füz. 10—133. l. és 3 tábla. (Kl.-ban is).

2. *Culicoides nősténye meghatározója.* Budapest, 1941. 6 old. Folia Entomologica Hungarica. VI. köt. 1941. 1—2. füz. 31—36. l. (Kl.-ban is).

3. *Atrichopogon Bírói n. sp, eine neue Heleiden — Art aus Tunis.* Budapest, 1941. Folia Entomologica Hungarica. VI. köt. 1941. 3—4. füz. 83—86. l. (Kl.-ban is).

Általános állattani intézet

ÁBRAHÁM AMBRUS ny. r. tanár:

1. *Die Sinusgegend des menschlichen Herzens und ihr Nervensystem.* Berlin, 1940. Zeitschr. f. Zellforschung und mikr. Anat. 31. évf. 1. sz. 146—155. l. (Kl.-ban is).

2. *Adatok a Hüllők légzőszerveinek mikroszkópikus beidegzéséhez.* (Beiträge zur mikroskopischen Innervation der Atmungsorgane von Reptilien.) Tihany, 1941. A Magyar Biologiai Kutató Intézet munkái.

3. *Adatok a Hering-féle sinusreflexek érző talpainak ismeretéhez* (10 szövegábrával.) Gödöllő, 1941. Gödöllői Értesítő. 239—258. l.

WÉBER MIHÁLY tanársegéd:

1. *Adatok Tihany Odonata faunájának ismeretéhez.* Tihany, 1941. A Magyar Biologiai Kutató Intézet munkái. 1941.

Általános és szervetlen vegytani intézet

KISS ÁRPÁD ny. r. tanár:

1. *Über die Neutralsalzwirkung bei der Reaktion zwischen Acetaldehyd und Chlor.* (URMÁNCZY A.-val együtt) Magyarország. 1940. Acta Chem. Min. Phys. Univ. Szeged. 7 köt. 3. sz. 204—213. l.

2. *Zur Lichtabsorption von Kobaltchloridlösungen.* (RICHTER M.-mel együtt) Németország 1940. 16. l. Z. phys. Chem. (A) 187. köt. 211—226. l. Nicht w. lös.

3. *Zur Lichtabsorption von Kobaltrhodanidlösungen. 2. Wasser-Nichtelek-trolyten als Lösungsmittel.* (CSOKÁN P.-vel együtt) Németország 1941. Z. phys. Chem. (A) 188. köt. 27—40. l.

4. *Zur Lichtabsorption von Nicckelrhodanidlösungen.* (CSOKÁN P.-vel együtt) Németország, 1941. Z. anorg. allg. Chem. 245. évf. 355—364. l.

5. *Zur Lichtabsorption der Kobaltikomplexe. 2. Cyano und Thiosulfatokomplexe.* Németország. 1941. Z. anorg. allg. Chem. 246. évf. 28—34. l.

6. *Zur Bestimmung von Ionengewichten der Dialysenmethode 2. Fehlerquellen der Messmethode.* (Ács V.-vel együtt) 1941. Z. anorg. allg. Chem. 247. évf. 190—204. l.

7. *Zur Lichtabsorption von Nickelrhodanidlösungen. 2. Nichtwasszerige Lösungen.* (Csokán P.-vel együtt.) Németország 1941. Z. anorg. allg. Chem. 247. évf. 205—210. l.

Kotsis Jenő Endre magántanár, adjunktus:

1. *Analytische Studien.* (Horvai R.-vel együtt.) Magyarország. 1940. Acta Chem. Min. Phys. Univ. Szeged. 7. évf. 3. füz. 214—217. l.

2. *Bemerkungen zu dem Artikel von Bugyi: „Reinheitsprüfung der histologischen Farbstoffe".* Magyarország. 1940. Acta Chem. Min. Phys. Univ. Szeged. 7. évf. 3. füz. 237—238. l.

3. *Beiträge zur Tüpfelreaktion des Cupri-Ions.* (Horvai R.-vel együtt.) Németország. 1941. Mikrochemie vereinig mit Mikrochemica Acta. 29. évf. 1—2. füz. 53—54. l.

4. *Weinfarbenuntersuchung mittels Capillar-Luminescenz-Analyse.* (Csokán P. és Horvai R. együtt.) Németország. 1941. Zeitschrift f. Untersuchung der Lebensmittel 81. évf. 4. füz. 316—321. l.

5. *5-Aminosalicylsaure als Fluorescenzindikator.* (Bíró K.-val együtt.) Németország. 1941. Zeitschrift. f. anal. Chem. 122. 3—4. évf. sz. 94—96. l.

Dr. Csokán Pál gyakornok:

1. *Die Bestimmung von Nickelsalzen mit dem Eintauchrefraktometer von Zeiss.* Németország 1940. Z. anal. Chem. 121. évf. 1—2. sz. 29—38. l.

2. *Opiumalkaloidák elnyelési színképéről. (Absorptionsspektren der Opiumalkaloide.* (Magyarország. 1941. Magy. Chem. Folyóirat. 47. évf. 1—3. füz. 7—20. l.

3. *Erős elektrolitek fényelnyelési színképe nem-elektrolit oldószerekben. (Absorptionsspektren starker Elektrolyte in Nichtelektrolyt Lösungsmitteln.)* Magyarország 1941. Magy. Chem. Folyóirat. 47. évf. 1—3. füz. 38—46. l.

Dr. Hegedüs István gyakornok:

1. *Zur photographischen Aufnahme der Extinktionskurven von Lösungen zwischen 600 und 1000 mu.* Magyarország 1940. Acta Chem. Min. Phys. Univ. Szeged. 7. évf. 3. füz. 217—219. l.

Dr. LICHTNECKERT ERZSÉBET gyakornok:

1. *A kinetikai sóhatás rendellenességei.* Magyarország. 1940. Acta Chem. Min. Phys. Univ. Szeged. 7. évf. 3. l. 220—235. l.

URMÁNCZY ANTAL magántanár:

1. *Plank Jenővel: „A thállium korroziója."* Budapest, 1940. Magyar Chemiai Folyóirat. XLVI. évf. 6—9. füz. 113—122. l.

2. *Aluminium ötvözetek korrozió vizsgálata.* Budapest, 1940. Magyar Chemiai Folyóirat. XLVI. évf. 10—12. füz. 179. l.

3. *Plank Jenővel: „Die Korrosion des Thalliums."* Berlin, 1941. Korrosion und Metallschutz. 17. Jahrg. Heft. 4. 141—145. l.

Ásványtani intézet

SZÜCS MÁRIA tanársegéd:

1. *Kordierit tartalmú zárvány a pilismaróti amfibolandezitben. (Cordieriteinschlüsse im Amphibol-Andesit aus der Gegend von Pilismarót).* 1940. Földtani Közlöny 1940. évi LXX. kötetéből. LXX. köt. 10—12. sz. 331—338. és 375—376. l. Budapest.

Embertani intézet

BARTUCZ LAJOS ny. r. tanár:

1. *Sind die Ungarn mongolischer Abstammung?* Budapest, 1940. nov. Das schaffende Ungarn. I. Jahrg. 1940. Heft 5 nov. 4—6. l.

2. *Fajkérdés — fajkutatás.* Budapest, 1940. dec. 322. l.

Földtani intézet

FERENCZI ISTVÁN ny. r. tanár:

1. *Balassagyarmat vízellátásának kérdése geológiai nézőpontokból. (Die Frage der Wasserbesorgung von Balassagyarmat vom geologischen Standpunkt beleuchtet.)* Budapest, 1940. A m. kir. Földtani Intézet évi jelentései az 1933—35. évekről. IV. köt. 1701—1714. l.

Geometriai intézet

RÉDEI LÁSZLÓ ny. rk. tanár:

1. *Algebrai számtestek ideálosztálycsoportjainak páros részéről.* Budapest, 1940. Math. Természettud. Értesítő. 59. évf. 829—839. l. (Kl.-ban is).

2. *Über den Euklidischen Algorithmus in reellquadratischen Zahlkörpern.* Berlin, 1941. Journ. f. Math. 183 évf. 3. sz. 183—192. l. (Kl.-ban is).

LIPKA ISTVÁN magántanár:

1. *Néhány új jelváltási tétel. (Über einige Satze von Zeichenweehsel.)* Budapest, 1941. Magyar Tud. Akadémia Matematikai és Természettud. Értesítője. 60. kötet. 70—82. l. (Kl.-ban is).

2. *Az Euler-féle háromszög a Bolyai-féle geometriában. (Über das Eulersche Dreieck der Bolyaischen Geometrie.)* Budapest, 1941. Magyar Tud. Akadémia Matematikai és Természettud. Értesítője. 60. kötet. 83—91. l. (Kl.-ban is).

Matematikai intézet

RIESZ FRIGYES ny. r. tanár:

1. *Sur la théorie ergodique des espaces abstraits.* Szeged, 1941. Acta Scientiarum Mathematicarum. X. köt. 1. sz. 20. l. (Kl.-ban is).

2. *Another proof of the mean ergodic theorem.* Szeged, 1941. Acta Scientiarum Mathematicarum. X. kötet. 1. sz. 75—76. l. (Kl.-ban is).

Dr. KALMÁR LÁSZLÓ adjunktus:

1. *A Hilbert-féle bizonyításelmélet célkitűzései, módszerei és eredményei.* Budapest, 1941. Matematikai Fizikai Lapok. XLVIII. kötet. 1. rész. 65—119. l. (Kl.-ban is).

SZŐKEFALVI NAGY BÉLA magántanár:

1. *Über Integralungleichungen zwischen einer Funktion und Ihrer Ableitung.* Szeged, 1941. Acta Scientiarum Mathematicarum. 10. évf. 1941. 64—74. old.

2. *Egy Carlson-féle és néhány azzal rokon egyenlőtlenségről.* Budapest, 1941. Matematikai és Fizikai Lapok. 48. évf. 1941. 162—175. l.

Kísérleti fizikai intézet

FRŐHLICH PÁL ny. r. tanár és dr. GOMBAY LAJOS:

1. *A szilárd festékfoszforok negatív polározású emissziójáról.* Budapest, 1940. Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Természettudományi értesítője. LIX. évf. 3. sz. 846—858. l. (Kl.-ban is).

2. *Die negativ polarisierte Emission der Geletine — Farb-*

stoffphosphore. Leipzig, 1941. Kolloid Zeitschrift. 94. évf. 2. sz. 147—153. l. (Kl.-ban is).

Dr. MISCHUNG ILONA tanársegéd:

1. *A zselatinfoszforok abszorpciója és a Beer-féle törvény.* Budapest, 1940. A Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Természettudományi értesítője. LIX. évf. 3. sz. 860—870. l. (Kl.-ban is).

2. *Lichtabsorption der Gelatine — Farbstoffphosphore und das Beersche Gesetz.* Leipzig, 1941. Kolloid Zeitschrift. 94. kötet. 2. sz. 153—158. l. (Kl.-ban is).

Szerves és gyógyszerészi vegytani intézet

Dr. KŐSZEGI DÉNES intézeti tanár és dr. SOLT ENDRE:

1. *Idometrische Bestimmung von Erdalkalihydroxiden in Anwesenheit von Carbonaten. München.* 1941. Zeitschrift für analytische Chemie. 122. köt. 1. és 2. füz. 53—56. l.

VI.

Az egyetemi tanárok, magántanárok és a tudományos segédszemélyzet tudományos előadásai az egyetemi előadásokon kívül.[1]

1.

A jog- és államtudományi karon

A jog- és államtudományi kar az 1940: XXVIII. tc. 3. §. első bekezdése értelmében további intézkedésig átmenetileg szünetel.

2.

Az orvostudományi karon

A) *Intézetek*

Orvosi vegytani intézet

SZENT-GYÖRGYI ALBERT ny. r. tanár:

Az energetikai continuum elmélete. A Budapesti Királyi Orvosegyesületben, Budapesten, 1941. II. 21.

Közegészségtani intézet

KANYÓ BÉLA ny. r. tanár:

1. *A tuberkulózis elleni küzdelem szervezete Magyarországon.* A Magyar Vöröskereszt Egylet Szegedi Fiókjában, Szegeden, 1941. II. 25.

2. *Védőoltások a fertőzőbetegségek elleni küzdelem szolgá-*

[1] E. B. = A M. Kir. Horthy Miklós-Tudományegyetem Barátainak Egyesülete.

latában. A Magyar Orvosok Nemzeti Egyesülete (MONE) Hódmezővásárhelyi Fiókjában, Hódmezővásárhelyen, 1941. III. 29.

3. *Fertőzőbetegségek elleni védekezés a multban és ma.* A Dugonics-Társaságban Szegeden, 1941. V. 11. (Székfoglaló előadás).

4. *Az ectromelia infectiosa virusáról.* A Magyar Higienikusok Társaságának Vándorgyűlésén Kassán, 1941. VI. 13.

5. *Az egészségvédelmi munka szervezete.* A polgáriiskolai tanárok szünidei tanfolyamán Szegeden, 1941. VII. 3.

6. *Az iskolaegészségügy fejlődése.* A polgáriiskolai tanárok szünidei tanfolyamán Szegeden, 1941. VII. 3.

Gyógyszertár és Gyógyszerészeti intézet

Dr. Novák István fővegyész:

Adatok a labdacsok szétesése és hatóanyagainak felszívódásához. (Czakó Lajos gyógyszerésszel). Az EBE orvosi szakosztályában Szegeden, 1940. XII. 18.

B) *Klinikák*

Belgyógyászati klinika

Rusznyák István ny. r. tanár:

1. *A hypertonia gyógyítása.* A balatonfüredi orvoshéten Balatonfüreden, 1941. V. 20.

2. *A flavonok vitamin jellege.* (Benkő Sándor tanársegéddel). A Magyar Élettani Társaság Nagygyűlésén Debrecenben, 1941. V. 23.

3. *Vitamin-e a citrin?* (Benkő Sándor tanársegéddel). A Magyar Belorvostársaság Nagygyűlésén Budapesten, 1941. V. 28.

Korányi András magántanár, adjunktus:

A peritonitis tuberculosa prognosisáról. Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1940. XI. 20.

Karády István magántanár, tanársegéd:

Az alarmreactio szere a tápszerallergiák keletkezésében. A Magyar Belorvostársaság nagygyűlésén Budapesten, 1941. V. 28.

Dr. Szécsényi-Nagy László tanársegéd:

Periarteritis nodosa esete. Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. III. 19.

Dr. HÁMORI ARTUR tanársegéd:

1. *Chronikus arsenmérgezés érdekes esetei.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1940. X. 23.

2. *Parapnoe.* A Magyar Élettani Társaságban Debrecenben, 1941. V. 24.

Dr. BENKŐ SÁNDOR tanársegéd:

Vitamin-e a citrin? (RUSZNYÁK ISTVÁN ny. r. tanárral). A Magyar Belorvosok Egyesületének Nagygyűlésén Budapesten, 1941. V. 28.

Gyermekgyógyászati klinika

KRAMÁR JENŐ ny. r. tanár:

1. *Mit kell tudniok a szülőknek a tuberkulózisról?* Az egyetemet és főiskolát végzett-nők egyesületében Szegeden, 1941. II. 25.

2. *A táplálkozás befolyása a capillaris resistentiára.* (KOVÁCS JULIA tanársegéddel). Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1940. XII. 4.

3. *A gyógyszerresorptio kérdése a fejlődő szervezetben.* (Dr. SZABÓ JOLÁN gyakornokkal). A Magyar Gyermekorvos Társaság Nagygyűlésén Budapesten, 1941. V. 28.

TROJÁN EMIL magántanár, adjunktus:

Tapasztalatok a veleszületett csípőficam Bauer-féle kezelésében. Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. II. 19.

Dr. VARGA TIBOR adjunktus:

1. *Adatok a vastagbél fejlődési hibáihoz.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1940. XII. 4.

2. *Az aethylchlorid szívhatása.* (KATONA JÁNOS gyakornokkal). Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. IV. 30.

BLAZSÓ SÁNDOR magántanár, tanársegéd:

1. *A vörheny latens II. betegsége.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1940. XII. 18.

2. *A mellékveseirtott állatok B_1-vitamin forgalma.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. IV. 2.

3. *Terhesség és mellékvese működés.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. IV. 30.

4. *Vizsgálatok az aetherkénsav és glykuronsavas synthesisről.* A Magyar Élettani Társaság Kongresszusán Debrecenben, 1941. V. 24.

5. *A méregtelenítés élettani és kóros viszonyok között.* A Magyar Gyermekorvos Társaság Nagygyűlésén Budapesten, 1941. V. 29.

Dr. BÁNOS ALAJOS tanársegéd:

1. *A gyermekkori tuberkulózis elleni védelem Szegeden.* A munkás népfőiskolán, Szeged—Somogyi-telepen, 1941. II. 27.

2. *A K-vitamin jelentősége a gyermekgyógyászatban.* A Magyar Gyermekorvostársaság Nagygyűlésén Budapesten, 1941. V. 28.

Dr. KOVÁCS JULIA tanársegéd:

1. *A tüdőgyulladás kezelése sulfamid készítményekkel.* (KRAMÁR JENŐ ny. r. tanárral). Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. III. 26.

Dr. KATONA JÁNOS gyakornok:

1. *Mesterségesen létrehozott arhytmia befolyásolhatósága szívszerekkel.* A Magyar Gyermekorvostársaság Nagygyűlésén Budapesten, 1941. V. 29.

2. *A fejlődő szervezet viselkedése és tűrőképessége az inhalatios altatókkal szemben. I. Chloroform.* (BESENYEI KÁLMÁN gyakornokkal). Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden. 1941. IV. 2.

3. *A fejlődő szervezet viselkedése és tűrőképessége az inhalatios altatókkal szemben. II. Aether és aethylchlorid.* (BESENYEI KÁLMÁN gyakornokkal). Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. V. 7.

Dr. GAÁL ISTVÁN gyakornok:

1. *Sulfamid készítmények a nephritis kezelésében.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. V. 7.

2. *Az A-vitamin s a RER.* A Magyar Gyermekorvos Társaság Nagygyűlésén Budapesten, 1941. V. 28.

3. *A RER viselkedése B_1-avitaminosisban.* (SZABÓ MIKLÓS gyakornokkal). Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden. 1941. III. 12.

Dr. KOVÁCS MARGIT gyakornok:

Méregtelenítés avitaminosisokban. (BLAZSÓ SÁNDOR magántanárral). A Magyar Gyermekorvos Társaság Nagygyűlésén Budapesten, 1941. V. 28.

Dr. LÁSZLÓ PÁL gyakornok:

Anaemia haemolytica familaris. (Bemutatás). Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. III. 5.

Szülészeti- és nőgyógyászati klinika

BATIZFALVY JÁNOS ny. r. tanár:

Az orvosi hivatásról. (Pályaválasztási tanácsadó előadás). A Klauzál Gábor-gimnáziumban Szegeden, 1941. V. 23.

Dr. NEMECSKAY TIVADAR tanársegéd:

1. *A női nemzőszervek többszörös daganatai.* Az EBE orvosi Szakosztályában Szegeden, 1940. XI. 6.
2. *Retinavérzés terhességben.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. III. 5.

Dr. KULITZY GÉZA tanársegéd:

1. *Nőgyógyászati betegségeket utánzó urol. elváltozások.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1940. XI. 6., valamint a Budapesti Királyi Orvosegyesület Gynäk. szakosztályában Budapesten, 1940. XI. 7.
2. *Sugaras kezelés okozta hólyaghúzódások.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. IV. 2.
3. *Hozzászólás: Herz „A vese sebészi betegségei a terhesség alatt".* A Magyar Orvosok Társaságában (Orvosi Nagyhét keretében) Szegeden, 1941. V. 28.

Dr. DUBRAUSZKY VIKTOR tanársegéd:

1. *Oestrogen anyagok hatása a vérképző szervekre.* (MARTZY ISTVÁN tanársegéddel). A Budapesti Kir. Orvosegyesület Gynäkologiai Szakosztályában Budapesten, 1940. XII. 12.
2. *Recurrent fibroid.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1940. XII. 18.
3. *Természetes és mesterséges oestrogen anyagok hatása a vérképző szervekre.* (MARTZY ISTVÁN tanársegéddel). Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. XII. 4.
4. *Lepényi vérömleny ritka esete.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. III. 19.

Dr. MARTZY ISTVÁN tanársegéd:

1. *Conservativ myoma műtétek.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1940. XII. 4.
2. *Természetes és mesterséges oestrogen anyagok hatása a vérképző szervekre.* (DUBRAUSZKY VIKTOR tanársegéddel). Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1940. XII. 4.
3. *A méh tömlős daganatáról.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. II. 26.
4. *Méhenkívüli kőmagzat.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. III. 12.

5. *Oestrogen anyagok hatása a vérképző szervekre.* (Dubrauszky Viktor tanársegéddel). A Budapesti Királyi Orvosegyesület Gynäkologiai Szakosztályában Budapesten, 1940. XII. 12.

Dr. Babos István gyakornok:

Fejlődési rendellenesség, mint szülési akadály. Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. II. 5.

Dr. Kubányi Károly gyakornok:

A Chediak-féle luesreactióról. Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1941. IV. 14.

3.

A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon

Földrajzi intézet

Kogutowicz Károly ny. r. tanár:

1. *Erdély népi viszonyai.* A Tömörkényi Társaságban, Szegeden, 1940. XI. 10.
2. *A magyar föld.* A Somogyi-telepi népfőiskolán, Szegeden, 1941. I. 21.
3. *A Duna—Tisza-közi vadvíz.* A Szegedi Alföldkutató Bizottságban, Budapesten, 1941. I. 31.
4. *Árvíz-vadvíz.* Magyar Telefonhírmondó és Rádió Rt. Budapest I. leadó-állomásán, Budapesten, 1941. II. 15.
5. *Szegedi vadvíz-katasztrófák.* Az EBE természettudományi szakosztályában, Szegeden, 1941. II. 19.
6. *A magyar föld és népe.* A szegedi kat. szabadegyetemen, Szegeden, 1941. III. 26.
7. *A magyar föld és népe.* A szegedi kat. szabadegyetemen, Szegeden, 1941. III. 28.
8. *Az idei vízkárok.* A szegedi egyetemi tisztképző cserkészcsapat irodalmi estjén, Makón, 1941. III. 10.
9. *A magyar táj.* Kiszombori egyesületben, Kiszomborban, 1941. V. 22.

Szabó Pál Zoltán magántanár:

1. *A Földközi-tenger és Közelkelet.* Az Orsz. honvédtiszti Kaszinóban, Budapesten, 1940. XI. 4.
2. *A mecsek forrásai.* A Nemzeti Szabadtanításon, Pécsett, 1940. XI. 22.

3. *Pécs helyzete és fejlődése.* A Magyar Földrajzi Társaság szakülésén, Budapesten, 1940. XII. 12.

4. *A háborús Földközi-tenger.* A Nemzeti Szabadtanításon, Mohácson, 1941. II. 1.

5. *Pécs és a Mecsek.* A Rádióban, Budapesten, 1941. II. 11.

6. *Táj és építészet.* Vitaelőadás dr. GOSZTONYI GYULA építészmérnökkel. Nemzeti szabadtanításon, Pécsett, 1941. II. 18.

7. *A nagyhatalmak vetélkedése a Földközi-tengeren.* A KERMOSz-ban, Pécsett, 1941. III. 5.

8. *Honismeret.* A Faluvezetőképző népfőiskolán, Pécsett, 1941. III. 1., 2., 4., 8.

9. *Multunk és jövőnk.* Népművelés, Alsómocsolád, 1941. III. 30.

10. *Zweitausend Jahre alte Stadt Pécs.* Az egyetemen, Pécsett, 1941. V. 20-án a német professzorok és magántanárok részére.

11. *Légoltalmi előadások.* Légo. Ligában, Pécsett, számos alkalommal.

WAGNER RICHÁRD adjunktus:

Az öt világrész magyarsága. A szegedi Somogyi-telepi népfőiskolán, Szegeden, 1941. II. 4.

Germán filológiai intézet

KOZÁKY ISTVÁN magántanár:

1. *Érdekességek a német misztika történetéből.* Az Actio Catholica szabadegyetemi előadássorozatában, Szegeden, 1941. V. 7.

2. *A modern zene problémái. (A magyar és német zene).* Az Actio Catholica szabadegyetemi előadássorozatában, Szegeden, 1941. V. 9.

Klasszika filológiai intézet

KERÉNYI KÁROLY ny. r. tanár:

1. *Platónizmus.* A Magyar Filozófiai Társaságban, Budapesten, 1940. XI. 5.

2. *Mythologie und Gnosis.* Az Eranos-ban, Ascona-ban, 1941. VIII. 5.

MARÓT KÁROLY c. ny. rk. tanár:

Szent Iván. A Budapesti Philologiai Társaságban, Budapesten, 1940. XII. 18.

Magyar történelmi intézet

HERMANN ISTVÁN EGYED ny. r. tanár:

1. *Szent Gellért.* A Szegedi Katolikus Körben, Szegeden, 1940. X. 26.

2. *A magyar történet korfordulói.* A Somogyi-telepi kat. népfőiskolán, Szegeden, 1941. II. 13.

3. *Mennyiben volt felelős Ferenc József az aradi vértanúk haláláért.* Az EBE-ben, Szegeden, 1941. IV.

EPERJESSY KÁLMÁN c. ny. rk. tanár:

1. *Az ősi magyar alkotmány.* A Vitézi Széken, Szegeden, 1941. III. 15.

2. *Magyarok és délszlávok.* Az EBE-ben, Szegeden, 1941. V. 1.

ERDÉLYI GYULA magántanár:

Kiképzés a régi magyar hadseregben. A Rádióban, Budapesten, 1941. I. 15.

Magyar irodalomtörténeti intézet

SÍK SÁNDOR ny. r. tanár:

1. *Az irodalom jelentősége a középosztály számára.* A Kat. Leányok Országos Szövetségének országos vezetőképző tanfolyamán, Baján, 1940. VIII. 25., 26.

2. *Az irodalomszemlélet fő problémái.* A szegedi hittud. főiskolán, Szegeden, 1940. X., XI. 4 előadás.

3. *A mai irodalom.* A kat. körben, Szentgotthárdon, XI. 18.

4. *Juhász Gyula és József Attila.* Cserkészek nyilv. estélyén, Makón, 1941. III. 10.

5. *Szociális irodalom.* Dolgozó Nők Országos Szövetsége, Budapesten, 1941. III. 16.

6. *Az irodalom önnevelő értékei.* A Kat. Leányok Országos Szövetségének Szegedi Csoportjában, Szegeden, 1941. III. 26.

7. *A szavalás művészete.* Egyetemet és Főiskolát Végzett Nők Szegedi Csoportjában, Szegeden, 1941. IV. 4.

8. *A nevelő lelki problémái.* Az Actio Catholica budapesti nevelői csoportjában, Budapesten, 1941. IV. 24—26. 4 beszéd.

9. *A cserkészvezető lelkiélete.* A szegedi főisk. tisztképző cserkészcsapat, Szeged, 1941. V. 3.

10. *Szent László egyénisége.* A Nagyváradi Egyházmegye Szt. László-ünnepén, Nagyváradon, 1941. V. 11.

11. *Irodalom és lelkiélet.* A Kat. diákok közös ünnepén, Hódmezővásárhelyen, 1941. V. 18.

12. *A költészet értéke.* A Vöröskereszt helyi csoportjában, Kiszomborban, 1941. V. 22.

13. *A cserkészvezető problémái.* A szegedi egyet. vezetőképző cserkészcsapat rendezte kerületi vezetőképző tanfolyamon, Szegeden, 1941. III—V., 10 előadás.

14. *A kis versek nagy költője.* (Juhász Gyula.) A Rádióban, Budapesten, 1941. VII. 12.

15. *Miért, mit, hogyan olvassunk?* Kat. Leányok Országos Szövetségének vezetőképző tanfolyamán, Kolozsvárott, 1941. VIII. 19—20. 3. előadás.

TIMÁR KÁLMÁN magántanár:

1. *Kalocsa, az ezeréves érseki székváros.* A Magyar Földrajzi Társaság didaktikai szakosztályának vándorgyűlésén, Kalocsán, 1941. V. 25.

2. *Kalocsa ősi érseki székváros és a Délvidék.* Az Anyák napján, Zentán, 1941. VI. 1.

BÁLINT SÁNDOR magántanár:

1. *Megfigyelések a szegedi népnyelvről.* A Dugonics-Társaságban, Szegeden, 1941. I. 19.

2. *Úrnapi népszokásaink.* A Rádióban, Budapesten, 1941. VI. 12.

3. *Anna-napi népszokásaink.* A Rádióban, Budapesten, 1941. VII. 25.

4. *A néprajz jelentősége.* A hazatért területek polg. isk. tanárainak számára rendezett tanfolyamon, Szegeden, 1941. VII. 25.

5. *Hogyan éltek a magyarok Szent István idejében?* A Rádióban, Budapesten, 1941. VIII. 21.

ORTUTAY GYULA magántanár:

1. *Népi műveltségünk szerkezete.* A Pázmány Péter-Tudományegyetemen, Budapesten, 1940. IX—XII., heti 2 órában.

2. *Népköltészetünk műfajai.* A Pázmány Péter-Tudományegyetemen, Budapesten, 1941. I—VI., heti 2 órában.

3. *Előadások a balatonlellei népművelési tanfolyamokon.* Balatonlellén, 1941. VI—VII., összesen 4 órában.

4. *Előadás a nyári egyetemen.* Debrecenben, 1941. VIII. 15.

5. *Néprajzi tárgyú előadások,* a Rádióban, Budapesten, 1940. és 1941-ben.

PAKU IMRE díjtalan gyakornok:

A mai francia irodalom parasztábrázolása. Az egyetemi Bethlen Gábor-Körben, Szegeden, 1941. II. 14.

Magyar nyelvtudományi intézet

JUHÁSZ JENŐ magántanár:

1. *A tolvaj szó eredete.* A Magyar Nyelvtudományi Társaságban, Budapesten, 1940. XI.
2. *Eszköz, eszfek, szavarti aszfali.* A Magyar Nyelvtudományi Társaságban, Budapesten, 1940. XII.
3. *A bogár szó eredete.* A Magyar Nyelvtudományi Társaságban, Budapesten, 1941. V. 13.
4. *Tanításunk szerelmi vonatkozású részeiről.* Az Orsz. Polgári Iskolai Tanáregyesület budapesti Körében, Budapesten, 1941. IV.
5. *A hun-mondák tárgyalása a polgári iskola I. osztályában.* Az Orsz. Polgári Iskolai Tanáregyesület budapesti Körében, Budapesten, 1941. IV.
6. *Pogány magyar nevekről.* A Rádióban, Budapesten, 1941. V. 5.

Dr. KISPÁL MAGDOLNA díjtalan gyakornok:

Finn rokonaink. A Turul Bajtársi Egyesületben, Hódmezővásárhelyen, 1940. XI. 13.

Neveléstudományi intézet

MESTER JÁNOS ny. r. tanár:

1. *XI. Pius pedagógiai eszméi.* A Scuola Emericanában, Szegeden, 1941. III. 26.
2. *Mi újat hozott a Carta della Scuola?* Az Olasz Kultúrintézetben, Szegeden, 1941. III. 17.
3. *A mai gyermeklélektan és az Agazzi módszer.* A csongrádmegyei óvónői kör közgyűlésén, Szegeden, 1941. V. 26.
4. *A családi nevelés eszménye.* A Vitézi Szék gyűlésén, Szegeden, 1941. II. 20.

TETTAMANTI BÉLA c. ny. rk. tanár:

Szókincs és nyelvtanítás. A Délmagyarországi Nevelők Egyesületében, Szegeden, 1941, V. 7.

UJSZÁSZI KÁLMÁN magántanár:

Ember és nevelés. A sárospataki főiskola ref. teol. akadémiája félévnyitó csendes napján, Sárospatakon, 1941. II. 8.

SAÁD FERENC magántanár:

1. *Mussolini.* Az „Istituto italiano di cultura sezione di Pécs"-en, Pécsett, 1940. X. 30.

2. *A hősiesség lélektana.* A „Honszeretet" egyesületben, Budapesten, 1941. II. 21.

3. *A Földközi-tengeri kérdés.* Az „Istituto italiano di cultura sezione di Pécs"-en, Pécsett, 1941. III. 16.

Olasz filológiai intézet:

KOLTAY-KASTNER JENŐ ny. r. tanár:

1. *Dante és a katolikus világnézet.* A katolikus szabadegyetemen, Szegeden, 1941. IV. 26.

2. *Roma e la cultura ungherese.* Az Istituto degli studi romani, Rómában, 1941. III. 21.

3. *Az új olasz irodalom.* A kath. főigazgatóság továbbképző tanfolyamán középiskolai tanárok számára, Budapesten, 1941. VII. 3—5.

Régiségtudományi intézet

OROSZLÁN ZOLTÁN c. ny. rk. tanár:

Nagy antik görög festők. (Öt előadásból álló sorozat.) A Kir. Magy. Pázmány Péter-Tudományegyetem és a Budapest Székesfőváros Népművelő Bizottságának Szabadegyetemén, Budapesten, 1941. III. 13., 20., 27., IV. 3., V. 1.

PÁVEL ÁGOSTON magántanár:

Mátyás király a szlovén népköltészetben és irodalomban. A Nemzeti Kultúregyesületben, Budapesten, 1940. XII. 16.

Dr. SZÖGI ENDRE megh. előadó:

1. *A magyar népzene.* A felvidéki, kárpátaljai és erdélyi polg. isk. tanárok szünidei tanfolyamán, Szegeden, 1941. VII. 4. és 5.

2. *Az ének pedagógiája és módszertana.* A felvidéki, kárpátaljai és erdélyi polg. iskolai tanárok szünidei tanfolyamán, Szegeden, 1941. VII. 4. és 5.

ANTOS KÁLMÁN megh. előadó:

A katolikus Liszt Ferenc. A Jézustársasági rendházban (Hittud. főisk. hallgatók), Szegeden, 1941. IV. 25. és V. 1.

4.

A matematikai és természettudományi karon

Állatrendszertani intézet

FARKAS BÉLA ny. r. tanár:

A Cyprinidák koponyájának occipitális regiójáról (vetítéssel). Az EBE Természettudományi szakosztályában, Szegeden, 1941. III. 31.

Általános állattani intézet

ÁBRAHÁM AMBRUS ny. r. tanár:

1. *A katolikus Csikország.* A katolikus házban Szegeden, 1940. XII. 8.

2. *Az élet eredete.* Az EBE előadássorozatában, Szegeden, 1941. III. 13.

3. *Birodalom, amelynek nincs határa.* A Katolikus Nővédő Egyesületben, Szegeden, 1941. III. 19.

4. *Adatok a Hering-féle reflex érző talpának ismeretéhez.* Az EBE Természettudományi szakosztályában, Szegeden, 1941. IV. 21.

5. *Receptorok az emberi sinus caroticus falában.* A Természettudományi Társulat, Állattani szakosztályában, Budapesten, 1941. VI. 6.

Ásványtani intézet

KOCH SÁNDOR ny. r. tanár:

1. *A visszatért keleti részek ásványai.* A Kisakadémián, Budapesten, 1941. XI.

2. *A mesterséges ékkövek.* Az EBE Természettudományi szakosztályában, Szegeden, 1941. XI.

Embertani intézet

BARTUCZ LAJOS ny. r. tanár:

1. *A magyarság antropológiája.* A Nyári Egyetemen, Debrecenben, 1941. VIII. 5.

2. *A rasszok története hazánkban.* A Nyári Egyetemen, Debrecenben, 1941. VIII. 5.

Földtani intézet:

FERENCZI ISTVÁN ny. r. tanár:

1. *A zempléni Szigethegység geológiája.* Az EBE Természettudományi szakosztályában, Szegeden, 1941. IV. 28.

Dr. MIHÁLTZ ISTVÁN adjunktus:

Az 1941. I. 30—31-i porhullás Szeged környékén. Az EBE Természettudományi szakosztályában, Szegeden, 1941. IV. 28.

Kísérleti fizikai intézet

FRŐHLICH PÁL ny. r. tanár:

1. *A szilárd festékfoszforok negatív polározása emissziójáról.* (FRŐHLICH PÁL és GOMBAY LAJOS vizsgálatainak bemutatása.) A Magy. Tud. Akadémiai III. oszt. felolvasó ülésén, Budapesten, 1940. X. 21.

2. *A zselatinfoszforok és a Beer-féle törvény.* (MISCHUNG ILONA vizsgálatainak bemutatása.) A Magy. Tud. Akadémia III. oszt. felolvasó ülésén, Budapesten, 1940. X. 21.

Dr. MISCHUNG ILONA tanársegéd:

A zselatinfoszforok abszorpciója és a Beer-féle törvény. Az EBE Természettudományi szakosztályában, Szegeden, 1941. V. 19.

Matematikai intézet

SZŐKEFALVI NAGY BÉLA magántanár:

A terület és köbtartalom fogalma az elemi geometriában. (hat előadás). A felvidéki, kárpátaljai és erdélyi állami polgári iskolai tanárok részére tartott szünidei tanfolyamon, Szegeden, 1941. VII. 26—29.

Növénytani intézet

GREGUSS PÁL ny. r. tanár:

A fenyőfélék xylotomiai vizsgálata. Az EBE Természettudományi szakosztályában, Szegeden, 1941. V. 26.

Dr. SZALAI ISTVÁN tanársegéd:

A három Körös algologiai vizsgálatainak eredménye. (vetítéssel). Az EBE Természettudományi szakosztályában, Szegeden, 1941. V. 26.

Dr. VARGA ISTVÁN gyakornok:

A fenyőfélék meghatározása szövettani alapon. Az EBE Természettudományi szakosztályában, Szegeden, 1941. V. 26.

Dr. GALLÉ LÁSZLÓ gimnáziumi tanár:

Torontáli zuzmók. Az EBE Természettudományi szakosztályában, Szegeden, 1941. V. 26.

VII.

Kinevezések, előléptetések, nyugdíjazások, elhalálozások és magántanári képesítések

1. Jog- és államtudományi karon:

A jog- és államtudományi kar az 1940: XXVIII. tc. 3. §. első bekezdése értelmében további intézkedésig szünetel.

2. Az orvostudományi karon:

Kinevezések.

A nyilvános rendes és rendkívüli tanárok kinevezését az egyetem felállításakor az I. fejezet közli (l.).

Magántanári képesítés.

a) *Újra képesítést nyertek:*

Dr. ENGEL RUDOLF c. rk. tanár, a kassai m. kir. Áll. Kórház főorvosa a „Belgyógyászati funkcionális diagnosztika", valamint „A tuberkulózis diagnosztikája és therapiája" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.696/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. KOVÁCS ÖDÖN c. rk. tanár, e. ü. főtanácsos, a szegedi m. kir. áll. Gyermekmenhely igazgató-főorvosa „A csecsemők betegségeinek kór- és gyógytana" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 38.811/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. TREER JÓZSEF c. rk. tanár, adjunktus, a fül-, orr- gégerendelő intézet vezetője a „Fül-, orr- és gégegyógyászati diagnosztika" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.305/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. HEINER LAJOS gyakorló orvos „A nemibetegségek kór- és gyógytana" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.697/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. LUKÁCS JÓZSEF, a budapesti szt. István közkórház főorvosa „A csecsemő- és gyermekbetegségek semiotikája" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.698/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. KOVÁCS KÁLMÁN Szeged sz. kir. város közkórházának főorvosa „A belgyógyászati megbetegedések röntgendiagnosztikája és röntgentherapiája" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.686/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. MOLNÁR JÓZSEF szülészeti klinikai főorvos a „Röntgenológia" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.687/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. TROJÁN EMIL gyermekklinikai adjunktus „A sebészeti műtéttan" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.688/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. TUKATS SÁNDOR Szeged szab. kir. város főispánja „A hazai gyógynövények", valamint „Gyógyszerismereti vizsgáló módszerek" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.700/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. REJTŐ KÁLMÁN bőrgyógyászati klinikai adjunktus, a disósgyőri áll. vasgyár szakorvosa a „Bőrgyógyászati diagnosztika" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.701/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. CSINÁDY JENŐ élettani intézeti tanár „A munkafiziológia" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.689/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. PETRÁNYI GYŐZŐ, az Országos Társadalombiztosító Intézet aligazgatója a „Gyermekgyógyászati propedeutika", valamint a „Tuberkulózis" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.702/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. BOTÁR GYULA boncтani intézeti adjunktus „Az idegrendszer összehasonlító anatómiája és szövettana" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.690/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. SZARVAS ANDRÁS, Kecskemét városi közkórházának tb. igazgató-főorvosa „A tuberkulosis prophylaxisa és therapiája" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.691/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. SZÁSZ SÁNDOR szemészeti klinikai tanársegéd „A szemészeti diagnosztika" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.692/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. SIPOS KÁROLY bőrgyógyászati klinikai tanársegéd „A allergiás bőrbetegségek" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.693/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. vitéz MATOLCSY KÁROLY Kecskemét város közkórházának főorvosa a „Gyakorlati szülészet" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.694/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. BANGA ILONA orvosi vegytani intézeti tanársegéd „Az enzymek kémiája" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.695/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. PETRES JÓZSEF, az Országos Társadalombiztosító Intézet alelnöke „A szem ipari- és foglalkozási ártalmai és azok megelőzése" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.705/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. VENKEI TIBOR bőrgyógyászati klinikai tanársegéd „A bőr szerkezete, működése ép- és kóros viszonyok között" című tárgykörből. (1941. augusztus 7., 41.704/1941. IV. 2. VKM. sz.)

b) *Újonnan nyertek képesítést:*

Dr. KASSAY DEZSŐ, a hódmezővásárhelyi Erzsébet Közkórház fül-, orr- gégeosztályának főorvosa „A felső légútak sebészete" című tárgykörből. (1941. június 23., 38.812/1941. IV. 2 VKM. sz.)

Dr. GERENDÁS MIHÁLY orvosi vegytani intézeti tanársegéd „A biokémiai módszertan" című tárgykörből. (1941. július 14., 40.496/1941. IV. VKM. sz.)

Dr. STRAUB F. BRUNÓ orvosi vegytani intézeti tanársegéd „Az oxidáció és fermentáció" című tárgykörből. (1941. július 14., 40.496/1941. IV. 2. VKM. sz.)

Dr. LAKI KÁLMÁN orvosi vegytani intézeti tanársegéd „A molekulaszerkezet jelentősége a biokémiában" című tárgykörből. (1941. július 14., 40.498/1941. IV. 2. VKM. sz.)

3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon:

Kinevezések:

A nyilvános rendes és rendkívüli tanárok kinevezését az egyetem felállításakor az I. fejezet közölte (l.).

Magántanári képesítés.

a) *Újra képesítést nyertek:*

Dr. EPERJESSY KÁLMÁN főiskolai rendes tanár, egyetemi c. ny. rk. tanár az „Újkori magyar népiség és településtörténet" című tárgykörből. (1941. február 27., 35.028/1941. IV. 1. VKM. sz.)

Dr. TETTAMANTI BÉLA, a szegedi áll. Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság jegyzője, egyetemi c. ny. rk. tanár „A neveléstudomány" című tárgykörből. (1941. március 18., 35.611/1941. IV. 1. VKM. sz.)

Dr. OROSZLÁN ZOLTÁN múzeumi igazgató-őr a „Klasszika archaeológia" című tárgykörből. (1941. február 28., 35.026/1941. IV. 1. VKM. sz.)

Dr. CSEFKÓ GYULA polgári iskolai tanár, főiskolai megbízott előadó „A magyar szó- és szólástörténet" című tárgykörből. (1941. február 28., 35.025/1941. IV. 1. sz.)

Dr. ERDÉLYI GYULA m. kir. igazgató-tanár „A magyar hadtörténelem" című tárgykörből. (1941. február 27., 35.032/1941. IV. 1. VKM. sz.)

Dr. BÁLINT SÁNDOR tanítóképzőintézeti tanár „Az alföldi magyarság néprajza különös tekintettel Szeged népére" című tárgykörből. (1941. március 7., 35.030/1941. IV. 1. VKM. sz.)

Dr. TIMÁR KÁLMÁN tanítóképzőintézeti és liceumi tanár a „Magyar irodalom története 1606-ig" című tárgykörből. (1941. február 26., 35.024/1941. IV. 1. VKM. sz.)

Dr. JUHÁSZ JENŐ székesfővárosi polgári iskolai igazgató „A magyar szótan" című tárgykörből. (1941. február 27., 35.029/1941. IV. 1. VKM. sz.)

Dr. KOZÁKY ISTVÁN kegyesrendi gimnáziumi tanár „A német irodalom története a XVI. századig" című tárgykörből. (1941. február 26., 35.031/1941. IV. 1. VKM. sz.); magántanári képesítésének tárgyköre „A német irodalom története" című tárgykörre terjesztetett ki. (1941. július 6., 40.017/1941. IV. 1. VKM. sz.)

Dr. ORTUTAY GYULA a Magyar Telefonhírmondó és Rádió R. T. tisztviselője a „Magyar népköltészet" című tárgykörből. (1941. március 4., 35.411/1941. IV. 1. VKM. sz.)

Dr. UJSZÁSZI KÁLMÁN a sárospataki ref. teológiai akadémia rendes tanára „A falunevelés pedagógiája" című tárgykörből. (1941. április 8., 30.534/1941. IV. 1. VKM. sz.)

Dr. SZABÓ PÁL ZOLTÁN állami gyakorló-gimnáziumi tanár a „Magyarország földrajza" című tárgykörből. (1942. május 27., 38.944/1941. IV. 1. VKM. sz.)

b) *Újonnan nyertek képesítést:*

Dr. SAÁD FERENC m. kir. honvéd főtanár „A katonai nevelés elmélete és története" című tárgykörből. (1941. február 3., 33.355/1941. IV. 1. VKM. sz.)

Dr. PÁVEL ÁGOSTON állami gimnáziumi rendes tanár a „Délszláv magyar nyelvi és irodalmi kapcsolatok" című tárgykörből. (1941. április 12., 36.701/1941. IV. 1. VKM. sz.)

Dr. PÁRDUCZ MIHÁLY egyetemi adjunktus a „Népvándorlások Magyarországon a Kr. utáni V. századig" című tárgykörből. (1941. március 27., 38.813/1941. IV. 1. VKM. sz.)

Lemondás, távozás:

Dr. KISPÁL MAGDOLNA lektor ebbeli tisztségéről — Kolozsvárra történt áthelyezése következtében — 1941. április 28-án lemondott.

4. A matematikai és természettudományi karon:

Kinevezések:

A nyilvános rendes és rendkívüli tanárok kinevezését az egyetem felállításakor az I. fejezet közli (l.).

Magántanári képesítés.

Újra képesítést nyertek:

Dr. FÖLDI ZOLTÁN volt szegedi m. kir. Ferenc József-Tudományegyetemi magántanár a „Szerves gyógyszerkészítmények kémiai technológiája" című tárgykörből. (1941. május 27., 39.006/1941. IV. 1. VKM. sz.)

Dr. KOTSIS JENŐ ENDRE volt szegedi m. kir. Ferenc József-Tudományegyetemi magántanár az „Analytikai kémia" című tárgykörből. (1941. március 22., 36.580/1941. IV. 1. VKM. sz.).

Dr. LIPKA ISTVÁN volt szegedi m. kir. Ferenc József-Tudományegyetemi magántanár az „Algebra" című tárgykörből. (1941. május 24., 38.046/1941. IV. 1. VKM. sz.)

Dr. SZŐKEFALVY NAGY BÉLA volt szegedi m. kir. Ferenc József-Tudományegyetemi magántanár az „Analizis és algebra" című tárgykörből. (1941. március 20., 36.435/1941. IV. 1. VKM. sz.)

Dr. URMÁNCZY ANTAL volt szegedi m. kir. Ferenc József-Tudományegyetemi magántanár az „Elektrokémia" című tárgykörből magántanári ujraképesítést nyert. (1941. április 17., 36.877/1941. IV. 1. VKM. sz.)

VIII.

Kitüntetések, kiküldetések, megbízatások, tanulmányi segélyek.

1. A jog- és államtudományi karon:

A jog- és államtudományi kar az 1940:XXVIII. tc. 3. §. első bekezdése értelmében további intézkedésig szünetel.

2. Az orvostudományi karon:

Dr. Baló József ny. r. tanárt a Kormányzó úr a Magyar Vöröskereszt-Egylet főmegbízott-helyettesévé nevezte ki, 1941. május 20-án.

Dr. Kramár Jenő ny. r. tanárt a halleï „Kaiserliche Deutsche Akademie der Naturforscher" 1940. október 7-én tagjává választotta.

Dr. Kanyó Béla ny. rk. tanár a Gyógyszerészi Továbbképző Központi Bizottságnak tagja lett 1940. november 26-án; a Szegedi Dugonics-Társaság rendes tagjává választotta 1941. január 12-én; az Orsz. Egészségvédelmi Szövetség szegedi fiókszövetségének alelnöke lett 1941. január 27-én; a Kormányzó úr a Magyar Vöröskereszt-Egylet főmegbízott-helyettesévé nevezte ki 1941. május 20-án; a Magyar Higienikusok Társaságának választmányi tagja lett 1941. június 13-án.

3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon:

Dr. Schmidt Henrik ny. r. tanár a szegedi Állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává, valamint a szegedi M. Kir. Középiskolai Tanárképző Intézet igazgatótanácsának tagjává az 1940—41., valamint az 1941—42. tanév tartamára kineveztetett.

Dr. Halasy-Nagy József ny. r. tanár a szegedi M. Kir. Középiskolai Tanárképző Intézet elnökévé az 1940—41. és az

1941—42. tanév tartamára, valamint a szegedi Állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává kineveztetett; a Kisfaludy-Társaság rendes tagjává választatott.

Dr. BIRKÁS GÉZA ny. r. tanár a szegedi M. Kir. Középiskolai Tanárképző Intézet igazgatótanácsának tagjává az 1940—41. és az 1941—42. tanév tartamára, valamint a szegedi Állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává kineveztetett.

Dr. KOGUTOWICZ KÁROLY ny. r. tanár a szegedi Állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává kineveztetett.

Dr. FÓGEL JÓZSEF ny. r. tanár a szegedi Állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává kineveztetett.

Dr. KOLTAY-KASTNER JENŐ ny. r. tanárt az olasz király 1940. decemberében az olasz koronarend parancsnoki keresztjével tüntette ki; a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter 1941. márciusában Rómába előadás tartására küldötte ki; a szegedi Állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává nevezték ki.

Dr. SIK SÁNDOR ny. r. tanár a szegedi Állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává kineveztetett és elkészítette a népiskolai tanterv számára a népiskolában könyvnélkül tanulandó versek lajstromát.

Dr. KLEMM ANTAL ny. r. tanár a szegedi Állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává kineveztetett.

Dr. MESTER JÁNOS ny. r. tanár az 1940—41. tanév tartamára a szegedi Állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság elnökévé és a szegedi Állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává kineveztetett; a Délvidéki Nevelők Egyesülete elnökévé választatott.

Dr. KERÉNYI KÁROLY ny. r. tanár a szegedi Állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává kineveztetett.

Dr. BANNER JÁNOS ny. r. tanár a szegedi Állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság és a Polgáriiskolai Tanárképző Főiskola igazgatótanácsának tagjává kineveztetett; a Dugonics-Társaság elnökévé választotta.

Dr. HERMANN ISTVÁN EGYED ny. r. tanár a szegedi Állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává kineveztetett.

Dr. MARÓT KÁROLY c. ny. rk. tanár a szegedi Állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává kineveztetett.

Dr. EPERJESSY KÁLMÁN c. ny. rk. tanár a szegedi Állami Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává kineveztetett; a Magyar Történelmi Társulat választmányi tagjává választotta.

Dr. TETTAMANTI BÉLA c. ny. rk. tanár a Nevelésügyi Szemle (Szeged) szerkesztője.

Dr. OROSZLÁN ZOLTÁN magántanárnak a Kormányzó Úr az egyetemi nyilvános rendkívüli tanári címet adományozta; a m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úr az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum főigazgatójának kísérőjeként kiküldte a visszakerült Bácska művészeti emlékeinek megvizsgálására.

Dr. CSEFKÓ GYULA magántanárnak a Kormányzó Úr az egyetemi nyilvános rendkívüli tanári címet adományozta.

Dr. ERDÉLYI GYULA magántanár részére a Kormányzó Úr az „Erdélyi Emlékérmet" adományozta; a Turáni Társaság törzstagjává választotta.

Dr. BÁLINT SÁNDOR magántanár megbízatott az Áll. Polg. Isk. Tanárképző Főiskolán a néprajz előadásával; a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter 500 pengő, — a DMKE pedig 100 pengő tanulmányi segélyben részesítette; a Filozófiai Társaság rendes tagjává választotta.

Dr. KOZÁKY ISTVÁN magántanárt a Dugonics-Társaság, az Internationale Gesellschaft für Kirchenmusik, a Magyar Zeneszerzők Szövetsége, az Országos Magyar Cecilia Egyesület tagjává választotta.

Dr. ORTUTAY GYULA magántanár Teleki Pál megbízásából a kormány számára 1941. februárban két hétig vizsgálta a ruszin nép etnikai viszonyait; a Filozófiai Társaság és a Magyar Psychológiai Társaság tagjává választatott meg.

Dr. SAÁD FERENC magántanárnak a Dícsérő Elismerés magyar koronás bronz érme (Signum Laudis) és az „Erdélyi Emlékérem" adományoztatott.

Dr. UJSZÁSZI KÁLMÁN magántanárt a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság választmányi tagjává választotta.

Dr. PÁVEL ÁGOSTON magántanár részére a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter szlovéniai tanulmányútjára 300 pengős segélyt utalt ki; a Vasvármegyei Múzeum 30.000 kötetes könyvtárát rendezte új helyiségeiben és az olvasótermi szolgálatot megszervezte; a Vasvármegyei Múzeum igazgatója s a Néprajzi Tár folytatólagos rendezője, a Dunántúli Szemle szerkesztője és felelős kiadója.

Dr. SZABÓ PÁL ZOLTÁN magántanár Horvátország tanulmányozására 500 pengő tanulmányi segélyben részesült.

Dr. PÁRDUCZ MIHÁLY magántanárt a Dugonics-Társaság rendes tagjává választotta.

4. A matematikai- és természettudományi karon:

Dr. FRŐHLICH PÁL ny. r. tanár kormányképviselő volt Hódmezővásárhelyen a református Bethlen Gábor-gimnázium érettségi vizsgálatain.

Dr. FERENCZI ISTVÁN ny. r. tanár, mint szakelőadó a m. kir. Tisza István Tudományegyetem meghívására az Ásványés Földtani tanszékével kapcsolatos előadásokat tartotta; a Magyarhoni Földtani Társulat választmányi tagjává választatott meg.

Dr. GREGUSS PÁL ny. r. tanár az Országos Természetvédelmi Tanács tagjává választatott meg.

Dr. KOCH SÁNDOR ny. r. tanár a kecskeméti Kegyesrendi Gimnáziumban 1941. év júniusában érettségi elnök, a kolozsvári Katholikus Leánygimnáziumban érettségi miniszteri biztos volt; a Magyarhoni Földtani Társaság 1941. évi közgyűlésén folytatólagosan választmányi tagjává választatott meg.

IX.

Tiszteletbeli és sub auspiciis Gubernatoris doktorrá avatások

Tiszteletbeli és „sub auspiciis Gubernatoris“ doktorrá avatás az 1940—41. tanévben nem volt.

X.

Tudományos kutató ösztöndíjak, tanulmányi segélyek

1. A jog- és államtudományi karon:

A jog- és államtudományi kar az 1940: XXVIII. tc. 3. §. első bekezdése értelmében további intézkedésig szünetel.

2. Az orvostudományi karon:

I. Külföldi ösztöndíjban részesültek: Dr. Blazsó Sándor (Olaszország), Dr. Nemecskay Tivadar (Németország), és Dr Huszák István (Svédország).

II. Belföldi tudományos kutató ösztöndíjban részesült: Dr. Lugosy Gyula (400 P).

III. A herceg Esterházy Pál által orvosi tudományos kutató munka támogatására felajánlott összegből tanulmányi segélyben részesültek: Dr. Botár Gyula (2.000 P), Dr. Csajághy Márta (1.000 P), Dr. Dubrauszky Viktor (1.000 P), Dr. Blazsó Sándor (1.000 P) és Dr. Jávor Zoltán (1.500 P).

IV. Horthy Miklós ösztöndíjban részesültek: Dr. Becker András, Dr. Gaál István, Dr. Greiner Károly, Dr. Jász Tivadar, Dr. Katona János, Dr. Kubányiné Dr. Tóth Margit, Dr. Kovács Margit, Dr. Mecsér Ferenc, Dr. Varga Sándor (600 P), Csapó Árpád, Dér Béla, Drancsik Ferenc, Hutterer Ilona, Kása Zoltán, Molnár Árpád, Nagy József, Tamás Elemér, Varga S. Mihály (360 P), Branyiczky László és Büttner Károly (200 P).

V. A közszolgálati alkalmazottak gyermekei részére biztosított tanulmányi segélydíjban részesültek: Deák Ilona, Turbucz Antal (300 P), Eöllős Zoltán, Géher Katalin, Nagysolymossy Irén, Ravazdy Erzsébet, Sáfrán Stefánia, Sonkoly Kálmán, Tapody Dömötör (200 P), Lengyel Bertalan és Tóth Viola (100 P).

VI. Orvosi segélydíjban (havi 140 P) részesültek: Dr. Bács

Borbála, Bátky László, Borbola József, Dr. Csefkó István, Dr. Dreixler Etelka, Dr. Farkas Lajos, Dr. Gajzágó István, Dr. Görgényi Gyula, Dr. Hoppál Mihály, Dr. Kopasz Ernő, Dr. Lamper József, Dr. Lélek Sándor, Dr. Mórocz Jenő, Dr. Sóóky Erzsébet, Dr. Szák János és Dr. Szélváry Ferenc.

VII. Kecskemét thj. város által alapított évi 1.000 pengős ösztöndíjból 500 pengő Bense Imrének adományoztatott.

3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon:

I. Külföldi ösztöndíjban részesült: Hegedüs János (Bécsi Collegium Hungaricum).

A lipcsei német nyári egyetemi tanfolyamon való részvétel céljára segélyt (180 Rm) kapott: Hegedüs János, Lőrinc József és Héjjas Zoltán.

II. Belföldi tudományos kutató ösztöndíjban részesült: Dr. Nyiri Antal (400 P).

III. Horthy Miklós ösztöndíjban részesültek: Eszes Ferenc, Dr. Kratochfill Dezső, Dr. Mészáros Olga, Szádeczky-Kardoss Samu és Széll Márta (300 P), Dobai József, Dömötör László, Jámbory Marianne, vitéz Lőrinc József, Mikus Éva, Pauer Rozália, Rácz Rozália, Rostás Ottilia, Tarics Zoltán, Tihanyi Zoltán, Zauner Ilona, Zádory József (180 P), Bachát László, Makkár Erzsébet és Regős Mária (100 P).

IV. Közszolgálati alkalmazottak gyermekei részére biztosított tanulmányi segélydíjban részesültek: Pollák Imre, Strausz Gyula, Szabó Erzsébet, Szilágyi Erzsébet (100 P), Aba Erzsébet, Héjjas Zoltán (75 P), Bachát László, Bankó Sarolta, Folberth Olga, Füleky Anna, Gráf Rezső, Gyulai Lenke, Hajas Julianna, Hegedüs János, Kenedich Gábor, Klenner László, Kogutowicz Manuela, Kovács Márta, Ladomérszky Pál, Ligeti Aranka, vitéz Lőrinc József, Nagy Ivor, Nemes József, Papp Gyula, Rakonczai János, Rácz Rozália, Rátkay László, Ritscher György, Róth Terézia, Rőth Ilona, Serfőző Rózsa, Zauner Ilona (50 P) és Korek József (27.50 P).

4. A Matematikai- és természettudományi karon:

I. Külföldi ösztöndíjban (Deutscher Akademischer Austauschdienst) részesült: Dr. Csokán Pál.

II. Belföldi tudományos kutató ösztöndíjban részesültek: Dr. Horváth János (400 P), Balogh Antal, Dr. Boross Judit,

Dr. Győrffy Barna, Dr. Lugossy Gyula, Dr. Nyiri Antal és Dr. Vidacs Aladár (200 P).

III. Horthy Miklós ösztöndíjban részesültek: Edelényi Béla, Gausz József, (600 P), Dombi József, Timár Lajos (360 P), Imre László, Szélpál István (180 P) és Grassely Gyula (100 P).

IV. A közszolgálati alkalmazottak gyermekei részére biztosított tanulmányi segélydíjban részesültek: Bor Pál, Huhn Péter, Surányi János, Major Eleonóra, Nyiri Gabriella, Szabó Róza (100 P), Gál Julianna, Sávay László (75 P), Biró Endre, Gubissy Julianna, Kiss József, P. Kovács Kálmán, Mecher Tibor, Reinbold Alice (50 P), Pauncz Edith, Pap Erzsébet, Szalay László (27 P), Jankó Géza, Kovács Endre, Pauncz Rezső és Szotyori Katalin (25 P).

XI.

Pályadíjak, szorgalmi díjak és egyéb jutalmak

1. A jog- és államtudományi karon:

A jog- és államtudományi kar az 1940: XXVIII. tc. 3. §. első bekezdése értelmében további intézkedésig szünetel.

2. Az orvostudományi karon:

1. Az orvosi vegytanból kiírt, szabadon választható tételre 1 pályamunka érkezett be „A cytochrom. C cytochrom- cytochromoxidase complex" címmel, melyet a kar egy egységnyi pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője: Zelenka Lajos IV. féléves orvostanhallgató.

2. A belgyógyászati diagnosztikából „Vizsgáltassanak meg a szívműködési próbák" címmel kitűzött pályatételre 1 pályamunka érkezett be, melyet a kar egy egységnyi (80 P) pályadíjjal jutalmazott. Szerzője: Polgár György VIII. féléves orvostanhallgató.

3. A szövettanból kiírt, szabadon választható tételre 1 pályamunka érkezett be „A plexus cavernosus duca különböző állatokban" címmel, melyet a kar két egységnyi (160 P) pályadíjjal jutalmazott. Szerzői: Nagysolymossy Ilona és Csonka István VIII. féléves orvostanhallgatók.

4. Dr. Hámori Artur belgyógyászati klinikai tanársegédnek a Kubinyi Pálné irodalmi jutalomdíjra beérkezett két dolgozata közül a már nyomtatásban megjelent „Magas hőmérséklet hatása a légzés központi szabályozására" című tudományos dolgozatát a kar felemelt (120 P) pályadíjjal jutalmazta.

3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon:

1. A magyar nyelvészetből kiírt „Valamely alföldi község nyelvjárásának ismertetése" tárgykörű tételre 1 pályamunka

érkezett be „Egy északkeleti nyelvjárás" címmel, melyet a kar pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője: Kőszeghy Ferenc VIII. féléves bölcsészettanhallgató.

2. A magyar irodalomtörténetből kiírt „Egy fejezet az 1867—1914. évek magyar irodalmi életéből" tárgykörű tételre egy pályamunka érkezett be „Vajda János írói sorsa" címmel, melyet a kar pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője: Rubin Péter szigorló bölcsész.

3. A francia filológiából kiírt, szabadon választható tételre egy pályamunka érkezett be „Un amis francais de la Hongrie romantique: Auguste de Gerando" címmel, melyet a kar pályadíjjal (80 P) jutalmazott: Szerzője: Rubin Péter szigorló bölcsész.

4. A klasszika-filológiából kiírt „Cicero mint ember és politikus az újabb történelmi kutatás világánál" című tételre egy pályamunka érkezett be, melyet a kar pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője: Schwarcz Gyula IV. féléves bölcsészettanhallgató.

5. A régészetből „Az Alföld sáncai és halmai. Egy Szeged-környéki zárt lelet feldolgozása" című tárgykörrel kiírt tételre egy pályamunka érkezett be „Szeged-környéki avar temetők" címmel, melyet a kar pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője: Korek József VI. féléves bölcsészettanhallgató.

6. A földrajzi „Egy magyarországi táj monografiája" tárgykörű tételre két pályamunka érkezett be „A szentesi kurcaszakaszmelléki gazdálkodás és gazdasági átalakulás földrajzi jelentősége", illetőleg „Röszke-Szentmihálytelek" címmel, melyek közül a kar az elsőt felemelt pályadíjjal (120 P) jutalmazott, a másodikat dícséretben részesítette. Az első szerzője: Sipos Mihály VIII. féléves matematika- és természettudomány kari hallgató, a másodiké Sávay László VIII. féléves matematika-természettudománykari hallgató.

4. A matematikai és természettudományi karon:

1. Állatrendszertanból kiírt *a)* „A labyrinthus különbözősége rendszertani szempontból."

b) Szabadon választható tétel az állatrendszertan köréből tárgykörű tételre hét pályamunka érkezett be „Malakológiai adatok Kárpátaljáról", illetőleg „Tiszai tokfélék belső élősködői" címmmel, melyek közül a Kar az elsőt pályadíjjal (80 P), a másodikat felemelt szórgalmi díjjal (60 P) jutalmazott. Az első szerzője: Imre László végzett tanárjelölt, a másodiké: Edelényi Béla Apponyi Kollégiumi hallgató.

2. Általános állattanból kiírt *a)* „Az Alföld Paramecium féleségei".

b) Szabadon választható tanulmány az általános állattan vagy a mikrotechnika köréből tárgykörű tételre két pályamunka érkezett be „Adatok Szeged odonatáinak ismeretéhez", illetőleg „A bufo viridis, rana esculenta, bombinator igneus és hyla arborea gyomrának és belének (ileum) összehasonlító szövettana, annak szisztematikai értéke s a téli éheztetés hatása a bufo v. és a rana e. gyomrának és belének szöveteire" címmel, melyek közül a Kar az elsőt pályadíjjal (80 P), a másodikat szorgalmi díjjal (40 P) és dícsérettel jutalmazott. Az első szerzője: WÉBER MIHÁLY II. éves Apponyi Kollégiumi hallgató, a másodiké: TURY GÉZA I. éves Apponyi Kollégiumi hallgató.

3. Ásványtanból kiírt *a*) „Nagy-Alföld határhegységéből valamely vidéknek kőzettani viszonyai".

b) Szabadon választható tétel az ásvány- és földtan köréből tárgykörű tételre két pályamunka érkezett be „A kristályrács energiája és anyagi tulajdonságai", illetőleg „A beregi nagyhegy és környéke kőzetei" címmel, amelyeket a Kar szorgalmi díjjal (40 P) jutalmazott. Az első szerzője: SÁNDORFFY KAMILLÓ II. éves hallgató, a másodiké: SIPOS MIHÁLY IV. éves hallgató.

4. Elméleti fizikából kiírt szabadon választható tételre két pályamunka érkezett be „Az atomok kritikus potenciáljai", illetőleg „Atom, quantum, elektron" címmel, melyek közül a Kar az elsőt pályadíjjal (80 P), a másodikat szorgalmi díjjal (40 P) jutalmazott. Az első szerzője: BERENCZ FERENC IV. éves hallgató; a másodiké: SÁNDORFFY KAMILLO II. éves hallgató.

5. Kísérleti fizikából kiírt szabadon választható tanulmány a kísérleti fizika bármely ágából tárgykörű tételre egy pályamunka érkezett be „Az avogardo-féle szám meghatározása emulsiók vizsgálatából" címmel, melyet a Kar pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője: BIRÓ ENDRE IV. éves hallgató.

6. Geometriából kiírt szabadon választható tanulmány a geometriai vizsgálatok köréből tárgykörű tételre egy pályamunka érkezett be „A dimenziófogalom a tér fontosabb dimenzionális tulajdonságai" címmel, melyet a Kar pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője: HUHN PÉTER IV. éves hallgató.

7. Matematikából kiírt szabadon választható tanulmány a valós- vagy komplex változás függvények elméletéből tárgykörű tételre egy pályamunka érkezett be „Additiv számelméleti tételek az elliptikus függvények elmélete alapján" címmel, melyet a Kar fél szorgalmi díjjal (30 P) jutalmazott. Szerzője: SZÉLPÁL ISTVÁN végzett tanárjelölt hallgató.

XII.

Statisztikai kimutatások

1. A tanárok és tanítók létszáma

A tudománykarok megnevezése	Nyilvános rendes		Nyilvános rendkivüli		Címzetes és tiszteletbeli nyilv. rendes		Címzetes nyilv. rendkivüli és címzetes rendkivüli		Helyettes		Magán-		Előadó		Magántanító		Testnevelési szakelőadó		Összesen	
	t a n á r																			
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
	f é l é v b e n																			
Orvostudományi kar	12	12	3	3	1	1	1	4	—	—	—	21	6	3	—	—	—	—	23	44
Bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar	12	12	—	—	—	—	3	4	—	—	6	12	1	2	12	14	—	—	34	44
Matematikai és természettudományi kar	10	10	2	2	—	—	—	—	—	—	—	5	5	2	—	—	—	—	17	19
Testnevelési Intézet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2
Mindössze	34	34	5	5	1	1	4	8	—	—	6	38	12	7	12	14	2	2	76	109

2. A tudományos segédszemélyzet létszáma

A tudománykarok megnevezése	Adjunktus		Fizetéses tanársegéd		Fiztés-telen (címzetes) tanársegéd		Int. tanár klin.főorv.		Díjas gyakornok		Díjtalan gyakornok		Tudományosan foglalkoztatott diplomás gyakornok		Beosztott gim. tanár		Összesen	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
	f é l é v b e n																	
Orvostudományi kar	5	3	32[1]	30[1]	12	12	—	3	31[2]	31[3]	55	53	—	—	—	—	135	132
Bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar	2	2	1	1	3	—	—	—	2	2	9	8	1	—	—	1	18	14
Mathematikai és természettudományi kar	4	4	11	11	4	4	—	—	7	7	23	24	—	—	—	—	49	50
Összesen	11	9	44	42	19	16	—	3	40	40	87	85	1	—	—	1	202	196

[1] Köztük 6 címzetes adjunktus.
[2] Köztük 7 címzetes tanársegéd.
[3] Köztük 8 címzetes tanársegéd.

3. Az egyetemi előadások és heti órák száma

A tudománykarok megnevezése	A kollégiumok száma		A heti órák száma	
	I.	II.	I.	II.
	félévben			
Orvostudományi kar	89	57	366½	326
Bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar	71	71	130	136
Mathematikai és természettudományi kar	73	83	308	334
Összesen	233	211	804½	796

4. A hallgatók létszáma

A tudománykarok megnevezése		A beiratkozott hallgató							
		férfi		nő		együtt		összesen	
		I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
		f é l é v b e n							
Orvostudományi kar	rendes	166	243	39	56	205	299	239	333
	rendkiv.	2	—	—	—	2	—		
	gyógysz.	24	26	8	8	32	34		
Bölcs.-, nyelv- és történettud. kar	rendes	52	51	45	45	97	96	98	97
	rendkiv.	—	—	1	1	1	1		
Mathematikai és természettud. kar	rendes	82	78	42	41	124	119	182	175
	rendkiv.	3	2	—	—	3	2		
	gyógysz.	35	34	20	20	55	54		
Apponyi koll.	bölcsész.	16	15	22	24	38	39	50	51
	mathemat.	7	7	5	5	12	12		
Polg. isk. tan. kép.	bölcsész	120	109	239	235	359	344	528	512
	mathemat.	69	66	100	102	169	168		
	Összesen	576	631	521	537	1097	1168	1097	1168

5. A hallgatók szüleinek foglalkozása karok szerint

A kar vagy szak megnevezése	Félév	A hallgató szülője vagy gyámja																				A hallgatók összlétszáma
		az őstermelés körébe tartozó			az ipar és bányászat körébe tartozó			a kereskedelem hitel és közlek. körébe tartozó			az értelmiség körébe tartozó								Tőkés, háztulajdonos	Eltartásos, kegydijas	Egyéb, ismeretlen meghalt	
		földbirtokos bérlő	gazdasági tisztv.	gazdasági egyéb alk.	önálló	tisztviselő	egyéb alkalmazott	önálló	tisztviselő	egyéb alkalmazott	köztisztviselő	pap, tanár, tanító	katonatiszt	mérnök, orvos ügyv., gyógysz.	polg., kat. altiszt	nyug. tisztviselő	nyug. altiszt	mag. tisztviselő				
Orvostudományi kar	I.	19	1	6	10	4	—	11	2	2	32	19	6	28	11	31	7	10	5	—	3	207
	II.	26	1	4	24	8	3	18	2	2	46	33	8	42	11	35	9	12	7	1	7	299
Bölcsészet-, nyelv- és történettud. kar	I.	3	2	5	4	—	1	9	2	—	10	18	1	4	6	14	9	2	4	1	3	98
	II.	4	2	2	6	—	2	8	1	—	7	17	2	4	6	18	7	2	4	2	3	97
Mathematikai és természettud. kar	I.	4	—	4	11	4	1	8	1	2	22	21	4	8	5	18	5	7	1	—	1	127
	II.	4	—	5	10	3	1	8	2	2	20	19	2	9	3	19	5	5	1	1	2	121
Orvoskari gyógyszerészek	I.	3	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	16	1	3	1	1	1	—	2	32
	II.	4	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	14	1	3	1	1	1	—	5	34
Mathematikai kari gyógyszerészek	I.	4	1	—	—	—	—	2	—	—	8	7	—	25	—	4	1	3	—	—	—	55
	II.	3	1	—	—	—	—	—	—	1	5	6	—	24	—	7	3	—	1	—	3	54
Apponyi kollégiumi tanárjelölt hallgató — Bölcs.-, nyelv- és tört.t. karon	I.	2	—	2	—	1	1	1	—	1	5	4	1	—	6	2	—	—	3	—	7	38
	II.	2	—	2	2	1	1	1	—	1	5	1	1	—	2	5	3	—	2	—	10	39
Apponyi kollégiumi tanárjelölt hallgató — Math. és term. tud. karon	I.	1	—	—	2	—	—	1	—	—	1	2	—	—	1	1	1	—	—	1	1	12
	II.	1	—	—	1	—	3	1	—	—	1	2	—	—	—	1	1	—	—	—	1	12
Polgári iskolai tanárképző főiskolai hallgató — Bölcs.-, nyelv- és tört.t. karon	I.	22	2	24	23	3	1	15	4	4	56	74	4	13	41	30	15	1	3	8	12	359
	II.	22	3	18	20	3	1	11	4	4	51	67	6	13	23	48	10	15	4	5	16	354
Polgári iskolai tanárképző főiskolai hallgató — Math. és term. tud. karon	I.	1	—	15	23	2	3	6	1	1	17	31	2	8	13	23	15	2	1	2	3	169
	II.	2	—	14	20	3	2	6	1	1	19	31	2	7	13	27	12	1	—	1	6	168
Összesen	I.	59	6	58	75	14	7	53	10	10	153	176	18	102	84	126	54	30	18	12	32	1097
	II.	68	7	47	83	18	13	53	10	11	156	176	21	113	59	163	51	36	20	10	53	1168

6. A hallgatók szüleinek foglalkozása származási hely szerint

Ország vagy terület megnevezése	Félév	A hallgató szülője vagy gyámja																				A hallgatók összlétszáma
		az őstermelés körébe tartozó			az ipar és bányászat körébe tartozó			a kereskedelem hitel és közlek. körébe tartozó			az értelmiség körébe tartozó								Tőkés, háztulajdonos	Eltartásos, kegydíjas	Egyéb, ismeretlen, meghalt	
		földbirtokos bérlő	gazdasági tisztviselő	gazdasági egyéb alk.	önálló	tisztviselő	egyéb alkalmazott	önálló	tisztviselő	egyéb alkalmazott	köztisztviselő	pap, tanár, tanító	katonatiszt	mérnök, orvos ügyv., gyógysz.	polg. v. kat. altiszt	nyug. tisztviselő	nyug. altiszt	magántisztviselő				
Magyarország	I.	59	6	57	73	14	7	51	9	9	151	174	18	100	84	123	53	28	16	12	32	1076
	II.	67	7	47	81	18	11	50	10	10	165	174	21	112	59	160	51	25	18	10	51	1147
Amerika U. S. A.	I.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	II.	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Bulgária	I.	—	—	1	1	—	—	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	2	—	—	9
	II.	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	2	8
Cseh-Morva Protek.	I.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	II.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Románia	I.	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	2	—	2	1	1	—	—	—	10
	II.	—	—	—	1	—	—	3	—	1	—	1	—	1	—	3	—	1	—	—	—	11
Szerbia	I.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	II.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szlovákia	I.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
	II.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

7. A hallgatók vallása és honossága

A tudománykar megnevezése	Félév	Rendes	Rendkívüli	Vallás							Honosság						Összesen
				róm. kat.	gör. kat.	gör. kel.	református	ág. h. ev.	unitárius	izraelita	magyarországi	Ausztriához	Csehszlovákiához	Jugoszláviához	Romániához	külföldi	
												csatolt magyar területi					
Orvostudományi kar	I.	205	2	132	6	9	38	13	1	8	190	—	1	1	5	10	207
	II.	299	—	190	6	39	36	19	1	8	267	—	1	17	2	12	299
Bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar	I.	97	1	70	3	1	13	7	—	4	95	—	1	1	1	—	98
	II.	96	1	64	5	3	13	8	—	4	96	—	—	1	—	—	97
Matematika és természettudományi kar	I.	124	3	99	1	1	14	3	2	7	127	—	—	—	—	—	127
	II.	119	2	90	1	5	12	5	1	7	121	—	—	—	—	—	121
I. éves gyógyszerész hallgató	I.	55	—	26	1	—	24	3	1	—	50	—	—	1	4	—	55
	II.	54	—	26	1	—	23	3	1	—	49	—	—	2	3	—	54
II. éves gyógyszerész hallgató	I.	32	—	24	—	—	5	2	—	1	31	—	—	—	1	—	32
	II.	34	—	25	—	—	6	2	—	1	33	—	—	—	1	—	34
Polgári iskolai Bölcsész	I.	—	359	258	6	—	70	20	1	4	359	—	—	—	—	—	359
Polgári iskolai Matem.	I.	—	169	131	3	—	21	10	—	4	169	—	—	—	—	—	169
Polgári iskolai Bölcsész	II.	—	344	250	6	—	65	19	—	4	344	—	—	—	—	—	344
Polgári iskolai Matem.	II.	—	168	131	3	—	21	9	—	4	168	—	—	—	—	—	168
Apponyi-Kollégiumi Bölcsész	I.	—	38	33	—	—	2	3	—	—	38	—	—	—	—	—	38
Apponyi-Kollégiumi Matem.	I.	—	12	7	—	—	4	1	—	—	12	—	—	—	—	—	12
Apponyi-Kollégiumi Bölcsész	II.	—	39	34	—	—	2	3	—	—	39	—	—	—	—	—	39
Apponyi-Kollégiumi Matem.	II.	—	12	7	—	—	4	1	—	—	12	—	—	—	—	—	12
Összesen	I.	513	584	779	20	11	191	62	5	28	1071	—	2	3	11	10	1097
	II.	602	566	817	22	47	182	69	3	28	1129	—	1	20	6	12	1168

8. A befolyt tandíj

A tudománykarok megnevezése	Félév	Befolyt		Hátralék		Visszatérítés	
		Pengő	f	Pengő	f	Pengő	f
Orvostudományi kar	I.	15.420	—	649	50	—	—
	II.	15.120	—	240	—	416	—
Bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar	I.	14.049	—	102	—	—	—
	II.	11.288	—	384	—	—	—
Matematikai és természettudományi kar	I.	15.263	50	66	—	102	—
	II.	15.585	—	487	—	—	—
Összesen	I.	44.732	50	817	50	102	—
	II.	41.993	—	1.111	—	416	—

9. A tandíjkedvezményben részesült hallgatók száma és az elengedett tandíj összege

A tudománykarok vagy szak megnevezése		1940-41. tanév, félév	Tandíjkedvezményben részesültek száma					Az elengedett tandíj összege				Az elengedett tandíj összege	
			teljes	3/4	1/2	1/4	összesen	I. félévben		II. félévben			
			tandíjkedvezmény					Pengő	f	Pengő	f	Pengő	f
Orvostudományi kar		I.	37	28	43	5	113	8.236	50	14.368	—	22.604	50
		II.	54	38	47	25	164						
Bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar		I.	13	12	12	1	38	2.881	50	4.160	—	7.041	50
		II.	13	12	20	2	47						
Matematikai és természettudományi kar		I.	29	10	31	9	79	5.533	50	7.584	—	13.117	50
		II.	33	11	30	12	86						
Apponyi kollégium	Bölcsész	I.	—	—	8	—	8	204	—	832	—	1.036	—
		II.	13	—	—	—	13						
	Matem.	I.	—	—	4	—	4	102	—	320	—	422	—
		II.	4	—	2	—	6						
Polgári isk. tanárképző főiskola	Bölcsész	I.	—	—	96	—	96	1.200	—	5.600	—	6.800	—
		II.	175	—	—	—	175						
	Matem.	I.	—	—	49	—	49	612	50	1.568	—	2.180	50
		II.	49	—	—	—	49						
Összesen		I.	79	50	243	14	387	18.770	—	34.432	—	53.202	—
		II.	341	61	99	39	540						

10. A kiadott távozási és végbizonyítványok száma

Kiadatott	Orvostud. kar		Bölcs.-, nyelv- és tört. tud. kar		Matematikai és term.-tud. kar		Összesen
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	
	félévben						
Távozási bizonyítvány	—	3	1	5	1	1	11
Végbizonyítvány	—	33	—	2	—	15	50
Összesen	—	36	1	7	1	16	61

11. Az orvostudományi karon tett szigorlatok, vizsgálatok és eredményeik

A) Orvosi szigorlatok.

Első szigorlat első része

1. Kitűnő	13
2. Jó	22
3. Elégséges	17
4. Elégtelen	10
Összesen	62

Első szigorlat második része:

1. Kitűnő	12
2. Jó	8
3. Elégséges	17
4. Elégtelen	10
Összesen	47

Második szigorlat:

1. Kitűnő	7
2. Jó	15
3. Elégséges	13
4. Elégtelen	10
Összesen	45

Harmadik szigorlat:

1. Kitűnő	5
2. Jó	12
3. Elégséges	14
4. Elégtelen	16
Összesen	47

Negyedik (záró) szigorlat:

1. Kitűnő	5
2. Jó	12
3. Elégséges	16
4. Elégtelen	—
Összesen	33

Összesítés I—IV szigorlatig:

1. Kitűnő	42
2. Jó	69
3. Elégséges	77
4. Elégtelen	46
Összesen	234

B) Gyógyszerészi szigorlatok.

Első (gyakorlati) szigorlat:

1. Kitűnő	4
2. Jó	4
3. Elégséges	13
4. Elégtelen	2
Összesen	23

Második (elméleti) szigorlat:

1. Kitűnő	4
2. Jó	8
3. Elégséges	7
4. Elégtelen	8
Összesen	27

Gyógyszertár vezetésére feljogosító (approbációs) vizsga:

1. Kitűnő	6
2. Jó	15
3. Elégséges	19
4. Elégtelen	—
Összesen	40

Gyógyszerészi szigorlatok és approbációs vizsga összesítése:

1. Kitűnő	14
2. Jó	27
3. Elégséges	39
4. Elégtelen	10
Összesen	90

Gyógyszerészdoktori szigorlat: 1, cum laude eredménnyel.

12. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon, valamint a matematikai és természettudomány karon tett vizsgálatok illetve szigorlatok és eredményeik

Bölcsészetdoktori szigorlatok:

	Summa cum laude	Cum laude	Rite	Összesen
I. Bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon	6	2	—	8
Matematikai és természettudományi karon	3	3	1	7

13. A matematikai és természettudományi karon tett gyógyszerészi vizsgálatok, illetőleg szigorlatok és eredményeik

A) Régi-rendszerű gyógysz. elővizsgálatok:

	Jeles, kitűnő	Jó	Elégséges	Elégtelen
Fizika	15	11	5	3
Kémia	8	9	9	7
Növénytan	7	13	11	3
Összesen	30	33	25	13

B) Új-rendszerű gyógysz. elővizsgálatok:

	Jeles, kitűnő	Jó	Elégséges	Elégtelen
Kísérleti fizika	5	3	4	1
Kémia	2	3	5	2
Általános növénytan . . .	8	2	1	1
Kvalitatív kémiai analizis . .	9	1	2	1
Összesen	24	9	12	5

14. A M. kir. Országos Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság előtt tett vizsgálatok

Szakok	Alap-			Szak-			Pedagógia-		
	vizsgálat								
	tartva	elfogadva	%	tartva	elfogadva	%	tartva	elfogadva	%
Magyar, latin	1	—	—	1	1	100	—	—	—
„ német	3	2	66·7	3	2	66·7	4	3	75
„ francia	—	—	—	1	1	100	1	1	100
Latin, görög	1	1	100	—	—	—	—	—	—
„ német	1	1	100	—	—	—	2	2	100
„ francia	1	1	100	1	1	100	3	2	66·7
„ olasz	1	1	100	—	—	—	—	—	—
„ történelem	—	—	—	1	—	—	1	1	100
Német, francia	—	—	—	2	2	100	2	2	100
„ történelem	—	—	—	1	1	100	—	—	—
Történelem, földrajz	2	1	50	3	2	66·7	4	4	100
Latin 3. tárgy	1	1	100	—	—	—	—	—	—
Történelem 3. tárgy	1	1	100	—	—	—	—	—	—
Mennyiségtan, természettan	1	1	100	3	3	100	5	5	100
Természettan, vegytan	2	2	100	2	2	100	—	—	—
Vegytan, természetrajz	3	2	66·5	1	1	100	—	—	—
Természetrajz, földrajz	3	2	66·5	9	8	88·9	2	2	100
Összesen	21	16	76·2	28	24	85·7	24	22	91·7

15. A M. Kir. Középiskolai Tanárképző Intézet taglétszáma

	I. félév	II. félév
I. Bölcsészet-, nyelv- és tört. tud. tanárképzőintézeti tagok		
Magyar . . . . . szakos	1	1
Magyar—német . . . . . „	16	12
„ —francia . . . . . „	3	2
„ —olasz . . . . . „	2	3
„ —latin . . . . . „	8	6
„ —történelem . . . . . „	—	—
„ —német—történelem . „	—	—
„ —német—filozófia . . „	—	—
„ —német—francia . . „	2	2
„ —francia—olasz . . . „	4	4
„ —olasz—latin . . . „	1	1
„ —latin—francia . . . „	1	1
„ —német—olasz . . . „	3	3
„ —német—latin . . . „	—	—
„ —latin—görög . . . „	1	1
„ —olasz—művészettörténet „	—	—
„ —történelem—latin . . „	1	1
„ —történelem—filozófia . „	—	—
„ —történelem—földrajz . „	1	2
„ —olasz—filozófia . . „	1	1
Német—francia . . . . . „	5	3
„ —latin . . . . . „	4	3
„ —olasz . . . . . „	4	4
„ —történelem . . . . . „	1	1
„ —francia—olasz . . . „	6	6
„ —latin—francia . . . „	1	—

	I. félév	II. félév
Olasz . . . . . szakos	—	—
Olasz—francia . . . . . „	2	1
„ —latin—történelem . . „	2	1
„ —latin—görög . . . . „	1	1
„ —latin—francia . . . . „	2	2
„ —francia—földrajz . . . „	1	1
„ —történelem—földrajz . „	1	1
„ —latin . . . . . „	2	2
Francia—latin—filozófia . . . „	1	1
„ —történelem—földrajz . „	1	1
„ —latin . . . . . „	5	2
„ —latin—görög . . . . „	1	1
Latin—történelem . . . . „	5	4
„ —görög—filozófia . . . „	1	—
„ —görög . . . . . „	1	1
„ —görög—történelem . . „	—	—
Történelem—földrajz . . . . „	20	19
Angol—német—francia . . . . „	—	1
Összesen	112	96
II. Matematikai és term. tud. tanárképzőintézeti tagok		
Matematika—fizika . . . . szakos	25	22
„ —fizika—kémia . . „	6	6
„ —fizika—filozófia . „	—	—
Fizika—kémia . . . . . „	11	7
„ —kémia—ásványtan . . „	—	—
Kémia . . . . . „	—	—
Természetrajz—földrajz . . . „	13	13
„ —kémia . . . „	3	3
Összesen	58	51
Mindössze	170	147

16. Kiadott oklevelek

F. sz.	Név	Születési év	Születési hely	Oklevél szám
	A) *Az orvostudományi karon*			
	***a)* Orvosdoktori oklevelet kapott:**			
1	Barbie Erzsébet	1912	Nagyvárad (Bihar m.)	239/1940—41
2	Bense Imre	1913	Kecskemét (Pest m.)	1255/1940—41
3	Berényi József	1917	Szentes (Csongrád m.)	1410/1940—41
4	Blázsek József	1914	Tardoskedd (Nyitra m.)	1097/1940—41
5	Borszéki Antal	1910	Orosháza (Békés m.)	932/1940—41
6	Császár Árpád	1911	Bukova (Hunyad m.)	1410/1940—41
7	Drexler Miklós	1914	Budapest székesfőváros	877/1940—41
8	Fejérváry Géza	1905	Hódmezővásárhely (Csongrád m.)	1256/1940—41
9	Garazsi Mária	1917	Nagykőrös (Pest m.)	1410/1940—41
10	Gieszer Nándor	1917	Szeged (Csongrád m.)	1410/1940—41
11	Hevesi Ilona	1916	Budapest székesfőváros	810/1940—41
12	Iványi Gyula	1914	Pétervására (Heves m.)	390/1940—41
13	Klein Gyula	1913	Kecskemét (Pest m.)	239/1940—41
14	Kleindl Lajos	1910	Pankota (Arad m.)	699/1940—41
15	Majoros Ferenc	1912	Ovcsara (Verőce m.)	1410/1940—41
16	Molnár József	1911	Nyirbátor (Szabolcs m.)	1097/1940—41
17	Ozsvár József	1914	Szeged (Csongrád m.)	877/1940—41
18	Rékási Béla	1912	Nagybecskerek (Torontál m.)	1410/1940—41
19	Szák János	1916	Csorvás (Békés m.)	390/1940—41
20	Török Dezső	1910	Temesvár (Temes m.)	932/1940—41
21	Weinberger Sándor	1912	Tiszabercel (Szabolcs m.)	504/1940—41
	***b)* Gyógyszerészdoktori oklevelet kapott:**			
1	Vida László	1915	Felsősegesd (Somogy m.)	391/1940—41
	***c)* Gyógyszerészmesteri oklevelet kapott:**			
1	Antal Gábor	1914	Csiktaplócza (Csik m.)	390/1940—41
2	Berényi Antal	1915	Szentes (Csongrád m.)	583/1940—41
3	Boleman Lajos	1918	Ujpest (Pest m.)	779/1940—41
4	Diviaczky Ilona	1918	Kolozsvár (Kolozs m.)	752/1940—41
5	Elmer János	1918	Szeged (Csongrád m.)	779/1940—41
6	Fodor Márton	1907	Szeged (Csongrád m.)	779/1940—41
7	Gyenei Nándor	1911	Székesfehérvár (Fehér m.)	427/1940—41
8	Hintz Gábor	1918	Kolozsvár (Kolozs m.)	702/1940—41
9	Hubacsek Ilona	1919	Zenta (Bács-Bodrog m.)	779/1940—41
10	Köpeczi Tihamér	1904	Marosvásárhely (Maros-Torda m.)	390/1940—41
11	Lászlófi László	1915	Budapest székesfőváros	779/1940—41
12	Mihalik Dezső	1918	Nagyrőcze (Gömör m.)	779/1940—41
13	Mikes Balázs	1915	Törökszentmiklós (J.-NK.-Sz. m.)	779/1940—41
14	Nagy Sándor	1919	Nagymarton (Sopron m.)	779/1940—41
15	Nádler Viktor	1918	Bijszk (Oroszország)	779/1940—41

F. sz.	Név	Születési év	Születési hely	Oklevél szám
16	Papp Ilona	1919	Arad (Arad m.)	779/1940—41
17	Pintér Aranka	1917	Kecskemét (Pest m.)	779/1940—41
18	Pólya Rózsa	1918	Kisújszállás (J.-NK.-Szolnok m.)	779/1940—41
19	Zlinszky Tibor	1916	Bölcske (Tolna m.)	779/1940—41
	d) Gyógyszerészmesteri oklevélhonosítások:			
1	Budanovits István	1913	Bajmok	418/1941—42
2	Juhász János	1914	Szabadka	418/1941—42
3	Tarján Miklós	1913	Nemesmilitics	418/1941—42
4	Somogyi Géza	1908	Nagykároly	418/1941—42
	B) *Bölcsészet-, nyelv- és történetludományi karon*			
	Bölcsészetdoktori oklevelet kapott:			
1	Bánkuti Ferenc	1909	Beregszász	1257/1940—41
2	Faludi István György	1916	Budapest	1411/1940—41
3	Hanzó Lajos János	1915	Nagybánhegyes	1092/1940—41
4	Pfeifer Vilmos A. M.	1915	Doroszló	1200/1940—41
5	Schmidt Edit Erzsébet M.	1918	Kolozsvár	878/1940—41
6	Sebestyén János	1912	Budapest	1200/1940—41
7	Udvarhelyi Károly	1903	Nyárádmagyaros	1070/1940—41
	C) *A matematikai és természettudományi karon*			
	Bölcsészetdoktori oklevelet kapott:			
1	Ács Vilma	1913	Szombathely	1231/1940—41
2	Bácskai Gizella	1918	Arad	750/1940—41
3	Bicók Ferenc	1912	Szeged	1386/1940—41
4	Börcsök Emil	1917	Szeged	933/1940—41
5	Bence László	1915	Kisvárda	1412/1940—41
6	Holló Zsuzsanna	1917	Szeged	1412/1940—41
7	Tarján Zsuzsanna	1910	Budapest	1412/1940—41

17. Kitüntetéssel vizsgázott hallgatók

A) Orvostudományi karon

a) Orvosi szigorlatok

Első szigorlat I. rész:

1. Annau Ella
2. Boros László
3. Danis Irén
4. Dávid Gábor
5. Györkei Ferenc
6. Kordás Pál
7. Koffler Sándor
8. Marton György
9. Ormos Jenő
10. Orosz Sándor
11. Prónay Gábor
12. Szelei Béla
13. Zelenka Lenke

Első szigorlat II. rész:

1. Branyiczky László
2. Diczfalusy Egon
3. Kása Zoltán
4. Mérei Ferenc
5. Molnár Béla
6. Mucsi Terézia
7. Sonkoly Kálmán
8. Susula Zoltán
9. Szilágyi Pál
10. Takács Julianna
11. Tóth Viola
12. Zelenka Lajos

Második szigorlat:

1. Böszörményi Márta
2. Kerekes Eszter
3. Lénárd Pál
4. Moskovits Magda
5. Stangl Ernő
6. Tamás Elemér

Harmadik szigorlat:

1. Bátki László
2. Borbola József
3. Garazsi Mária
4. Gieszer Nándor
5. Hutterer Ilona

Negyedik szigorlat:

1. Bense Imre
2. Drexler Miklós
3. Garazsi Mária
4. Gieszer Nándor
5. Mácsai Zoltán

b) Gyógyszerészi szigorlatok

Első (gyakorlati) szigorlat:

1. Elmer János
2. Fodor Márton
3. Pap Ilona
4. Pólya Róza

Második (elméleti) szigorlat:

1. Elmer János
2. Hubacsek Ilona
3. Nagy Sándor
4. Nádler Viktor

Gyógyszertár vezetésére jogosító (approbátiós) vizsga:

1. Egerváry László
2. Geiger Jozefa Éva férj. dr. Tóthné
3. Gergely Menyhért
4. Kurucz Éva
2. Szabó Sarolta férj. dr. Kiss Lajosné
6. Szeibel József

B) A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon

Summa cum laude:

1. Bánkuti Ferenc
2. Faludi István
3. Foltiny István
4. Hanzó Lajos
5. Schmidt Edit
6. Udvarhelyi Károly

Cum laude:

1. Pfeifer Vilmos
2. Sebestyén János

C) A matematikai és természettudományi karon

Bölcsészetdoktori szigorlat

Summa cum laude:

1. Bácskai Gizella
2. Börcsök Emil
3. Ács Vilma

Cum laude:

1. Biczók Ferenc
2. Holló Zsuzsanna
3. Tarján Zsuzsanna

Régi-rendszerű gyógyszerész elővizsgálatok

Kitűnő

1. Bács Valéria
2. Endre Anna
3. Gál Julianna
4. Kéler Stefánia
5. Kerekes Istvánné sz. Halász Sz. Borbála
6. Kovács Ödön
7. Rácz György Gyula
8. Réthy Árpád
9. Szirák Endre
10. Tóth Adorján Olivér
11. Végh Ilona

Új-rendszerű gyógyszerész előszigorlatok

Kitűnő

Lukács Vladimir

Jeles:

1. Báthory Jolán
2. Gábor Aranka
3. Molnár Éva

XIII. Alapítványok

az egyetemi quaestura kezelésében 1941. évi junius hó 30-án

Sor-szám	Kelte	N e v e	Célja
1	1923. II. 25.	A Szeged-Csongrádi Takarékpénztár alapítványa 4 darab 1417—20. sz. a 100 P n. é. saját részvény 452 P 20 f. osztaléka és kamata	Az egyetem tanári, magántanári, adjunktusi, tanársegédi és gyakornoki tudományos tárgyú dolgozatainak kiadása
2	1924. II. 12.	Dr. Tóth Lajos államtitkár és gelencei Mihálty Ödön és neje Debreceni Julia alapítványa. Takarékbetéti könyvben 274 P 79 f. tőke és kamat	Karonként felváltva, évenként egy-egy hazafias, szorgalmas és tehetséges hallgató jutalmazása
3	1924. IX. 4.	Dr. Hermann Antal és neje Józsa Aranka egyetemi néprajzi pályadíjalapítványa. Takarékbetéti könyvben 166 P 93 tőke és kamat	Néprajzi tárgyú dolgozat jutalmazása
4	1925. I. 26.	Kendi-Finály Henrik alapítványa 3 drb, a 1000 K n. é. 6%-os nosztrifikált járadékkölcsön kötvény (jelenleg érték nélkül) és 137 P 10 f tőke és kamat	Archeológiai tárgyú dolgozat jutalmazása
5	1926. V. 20.	Dr. Mészáros Andor és neje K. Szabó Teréz jutalomdíj alapítványa 5 drb á 50 P n. é. Pesti Magy. Ker. Bank részvény és 2 drb (5—5 összevont) a 15 P n. é. Mezőgazdasági és Iparrészvénytársasági részvény és 721 P 92 f. tőke és kamat, ill. e részvények kamatszelvény jövedelme	A szegedi egyetem hallgatóinak támogatása
6	1926. VI. 25.	Dr. Kubinyi Pálné szül. Bartányi Anna emlékdíj alapítványa. Takarékbetéti könyvben 1749 P 30 f. tőke és kamat	Egy orvoskari tanársegéd tudományos dolgozatának jutalmazása
7	1927. XI. 25.	Dr. Csengery János alapitvány takarékbetéti könyvben 286 P 09 f. tőke és kamat	Klasszika-filológiai dolgozat jutalmazása
8	1928. XII. 3.	Dr. Tóth Károly egyetemi pályadíj alapítványa. Takarékbetéti könyvben 5460 P 60 f. kamat és tőke	Jogtudományi tárgyú dolgozat jutalmazása

Sorszám	Kelte	Neve	Célja
9	1934. IV. 16.	Dr. Dános Árpád ösztöndíj alapítványa 2 drb (összetett 10—10) 1745 és 1795 sz. á 4800 K n. é. Budapest székesfővárosi 4½%-al kamatozó 1914. évi kibocsájtású kölcsönkötvény és a hozzájuk tartozó kamatszelvények 219 P 34 f. pénzmaradvány	A kamatszelvéngek jövedelme mint 1—1 tanévre szóló ösztöndíj a jogi kar által kijelölt hallgatóinak 10 havi előleges és egyenlő részletben fizetendő ki.
10	1934. V. 9.	Müller Antal és Nyáry István pályadíj alapítványa. Takarékpénztári betéti könyvben 9821 P 53 f. tőke és kamat	Orvoskari pályaművek jutalmazása
11	1934. X. 25.	Dr. munkácsi Joó Imre ösztöndíj alapítványa. Takarékpénztári betéti könyvben 652 P 34 f. tőke és kamat	Bölcs.-, nyelv- és tört.-tud. karba vágó dolgozatok jutalmazása
12	1937. V. 26.	Dr. Szádeczky-Kardoss Gyula alapítványa. Takarékpénztári betéti könyvben elhelyezve 1195 P 29 f. tőke és kamat	Ásvány- és földtani kirándulások költségeinek fedezésére

Az itt felsorolt alapítványok mind akkor keletkeztek, amikor a Ferencz József-Tudományegyetem Szegeden működött. Hogy ezek mennyiben illessék továbbra is a Ferencz József-Tudományegyetemet és mennyiben a Horthy Miklós Tudományegyetemet, eziránt a tárgyalások folyamatban vannak.

XIV.

Jelentések

1. Egyetemi könyvtár

Az 1940. évi augusztus hó 30. napján Bécsben kelt nemzetközi döntőbírósági határozat értelmében Kolozsvár is a Magyar Szent Korona testéhez csatoltatott vissza. Ez az örvendetes történelmi esemény lehetővé tette, hogy a Magyar Királyi Ferenc József-Tudományegyetem ideiglenes működés helyéről, Szegedről hazatérjen alapításának helyére és ismét ott szolgálja a magyar művelődés ügyét.

A hazatérésre vonatkozó 1940. évi XXVIII. törvénycikk értelmében Szegeden a vitéz nagybányai Horthy Miklós Úrnak, Magyarország Főméltóságú Kormányzójának nevét viselő új tudományegyetem alapíttatott. Ez az új szegedi Egyetem felsőbb hatóságainknak rendelkezésével abba a kedvező helyzetbe jutott, hogy tulajdonába vehette a hazatért M. Kir. Ferenc József-Tudományegyetemnek Szegeden teljesen ujonnan alapított és 20 éven át jelentőssé megnövekedett könyvtárát. Ezzel a ténnyel teljesen megszüntek azok a kapcsolatok, amelyek a szegedi Egyetemi Könyvtárt az elmult 2 évtizeden át a kolozsvári Egyetemi Könyvtárhoz fűzték, tehát teljesen önálló és öncélú intézménnyé változott. Ennek a megállapítása nagyon fontos, mert a szegedi Egyetemi Könyvtár eddigi húsz évi működése alatt mindenkor azzal a tudattal gyarapította könyv- és folyóiratállományát, hogy előbb-utóbb „hazatér" Kolozsvárra; ezért tudatosan kerülte és mellőzte mindazokat a drága, de egy önálló Egyetemi Könyvtárra nézve nélkülözhetetlen alapvető műveknek megszerzését, amelyekről Kolozsvárról jött tisztviselői tudták, hogy „odahaza" megvannak. A szegedi Egyetemi Könyvtár tehát a kolozsvári multhoz igazodva, annak mintegy folytatásaként gyarapította állományát. Most, hogy intézetünk önállóvá lett, az egyetemalapító törvényjavaslat indokolásában is hangoztatott hivatásának csak akkor felelhet meg, ha a meglévő felépítményhez szükséges erősebb és szélesebb alapokról is megfelelő gondoskodás történik.

Különösen kell ezt hangsúlyoznom éppen jelentésünkben, mert az egész 1940/41. tanévi működésünk ennek a célnak és ezeknek a feladatoknak megvalósítására, illetve megoldására, vagy legalább megoldásuk előkészítésére irányul. A szegedi Egyetemi Könyvtárnak már 20 év óta főproblémái a megfelelő helyiségnek, javadalomnak és személyzetnek hiánya, illetve elégtelen volta. Magától értetődik, hogy ugyanezeknek a problémáknak súlyos terhével indult el útjára az alakilag most ujonnan alapított szegedi Egyetemi Könyvtár is.

Teendőinknek egy másik nagy részét a M. Kir. Ferenc József-Tudományegyetemnek Szegedről Kolozsvárra való hazatérésével kapcsolatosan jelentkező rendkívüli feladatok alkották. Az át- és megszervezés a tanév folyamán nem fejeződött be; így például intézetünk 1940/41. tanévi költségvetésének egyik tétele, az állami javadalomból eredő intézeti átalány összege a tanév végéig sem nyert végleges megállapítást.

Az átalakulás problémáinak rendezése érdekében több fölterjesztést intéztünk a M. Kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszteriumhoz (126, 151, 188, 318, 368, 428 és 434—1940/41. egyetemi könyvtári számok alatt), s többizben szóbeli úton is előterjeszthettük kéréseinket és javaslatainkat az illetékes tényezőknek, így Szily Kálmán államtitkár úr ő nagyméltóságának és a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium több más tényezőjének, részben pedig a szegedi Itélőtábla által visszaigényelt Központi Épület ügyében kiküldött különböző bizottságoknak.

A férőhely kérdése átmenetileg megoldást nyert azzal, hogy a Jog- és Államtudományi Kar ideiglenes szünetelése következtében megüresedett helyiségek közül az Egyetemi Könyvtár kapta meg az I. emeleten a Diákjóléti és Diákvédő Iroda két kisebb szobáját, a II. emeleten pedig a 71—78. sz. szobákat, illetve tantermeket. Ezekben a helyiségekben, bár azoknak egy részét egyelőre a M. Kir. Ferenc József-Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karának Szegeden maradt része foglalja el, lesz elegendő helyünk, hogy eddig ládákban és szabadon fölhalmozott anyagunknak tekintélyes részét felállítsuk, feldolgozzuk és hozzáférhetővé tegyük. Meg kell azonban e helyen is állapítanom, hogy az Egyetemi Könyvtár elhelyezésének kérdése csak egy önálló és öncélú, új könyvtári épülettel oldható meg. Ez a felfogás alakult ki a tanév folyamán történt megbeszélések és szemlék során is és ezt az álláspontot foglalta el a Könyvtári Állandó Bizottság is, mert minden más megoldási kísérlet a dolog lényegének megkerülése lenne.

A megfelelő létszámú személyzet hiánya a tanév folyamán az eddiginél is súlyosabbá lett. Intézetünk létszámából ugyanis hárman (dr. Sulica Szilárd egyet. könyvtárigazgató, dr. Herepey Árpád és dr. Széchényi Sándor alkönyvtárnokok) Kolozsvárra neveztettek ki, egy főiskolai képesítésű

gyakornokunk (dr. NAGY JULIA) pedig Budapestre helyeztetett át. Az utóbbinak helyére hozzánk beosztott s később Kolozsvárra tanársegédnek kinevezett főiskolai képesítésű gyakornokunk (dr. KISS LÁSZLÓ PÉTER) itteni 4 hónapi szolgálata alatt a Jog- és Államtudományi Kar könyvtárának kétszeri költöztetését majd a Kolozsvárnak juttatott anyag (999 mű, 7332 drb.) leltározását és elszámolását végezte, úgyhogy őt saját feladataink számára fel sem használhattuk, sőt e munkálatokra intézetünk személyzete munkaerejének és idejének jelentékeny részét kellett fordítanunk.

E változások következetében tisztviselői személyzetünk mai létszáma — az eddigivel összehasonlítva — 4 fővel kisebb lett.

	1939/40.	1940/41.
igazgató V. f. o.	1	—
igazgató VI. f. o.	—	1
könyvtárnok VII. f. o.	1	1
alkönyvtárnok VIII. f. o.	3	--
I. oszt. segédőr IX. f. o.	1	1
gyakornok	—	2
létszámfeletti gyakornok	—	2
díjtalan gyakornok	1	—
főiskolai kép. gyakornok	2	1
tiszteletdíjas	6	3
napidíjas	1	1
szegődményes irodai alkalm.	1	1
	17	13

Súlyos veszteség érte intézetünket anyagi téren is, mert a Jog- és Államtudományi Kar szüneteltetése folytán könyvtárdíjakban évi 8—9.000 pengőt veszít el autonom javadalmából, amit nem pótol az intézeti átalányhoz járuló, egyébként mindig bizonytalan rendkívüli állami javadalom. Átalányunk megfelelő felemelése tárgyában a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszteriumhoz több fölterjesztést intézetünk, kérvén intézeti átalányuknak évi 20.000 pengőben való megállapítását.

A Délvidék egy részének örvendetes visszatéréséből eredő új feladatainkat és szükségleteinket külön emlékiratban terjesztettük föl a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszteriumhoz, kérve többek között a volt szabadkai jugoszláv jogakadémia mintegy 10.000 kötetnyi könyvtárának a szegedi Egyetem, illetve Egyetemi Könyvtár részére való biztosítását. A már jelentkezett délvidéki volt jugoszláv egyetemi hallgatók, különösen orvostanhallgatók számára számos tankönyvet vásároltunk s nagy gondot fordítottunk arra, hogy kéréseiknek és igényeiknek minél gyorsabban és minél nagyobb mértékben tegyünk eleget.

Intézetünknek 1940/41. tanévi gyarapodásáról és forgalmáról a mellékelt kimutatások számolnak be. A fontosabb adatoknak az 1939/40. tanév adataival való összehasonlítását a következő táblázat adja:

	1939/40	1940/41
Gyarapodás:	5.594 mű = 7.961 drb	1.038 mű = 2.563 drb
Ebből ajándék:	879 mű = 1.486 drb	723 mű = 1.226 drb
Olvasók száma:	18.897	13.402
Olvasott könyvek száma:	15.127 mű = 25.196 drb	13.624 mű = 25.825 drb
Kölcsönzők száma: . . .	2.910	3.227
Kölcsönzött könyvek száma:	5.914 mű = 8.111 drb	6.654 mű = 9.341 drb
Folyóiratolvasók száma:	1.439	880

Az összehasonlításból kitűnik, hogy gyarapodásunk és forgalmunknak legtöbb tétele kisebb lett, ami egyrészt a hallgatók létszámának megapadásában, másrészt a háború okozta viszonyokban találja okát és magyarázatát. A kimutatás csak a leltározott (szerzeményezett) gyarapodásunkat mutatja; tényleges gyarapodásunk azonban lényegesen nagyobb, mert nagyobb tételeit az átmeneti viszonyok miatt nem volt módunkban leltározni. A háborús viszonyok miatt a külfölddel részben vagy egészben megszakadt összeköttetés következtében pedig rendeléseink nagy részét nem teljesítették; ez is hozzájárult gyarapodásunk csökkenéséhez.

Gyarapodásunk egyik legnagyobb állandó forrásának a budapesti kir. ügyészség sajtórendészeti kötelespéldányainak ügyében felsőbb hatóságaink még nem döntöttek. Idevonatkozó fölterjesztéseinkben kértük az 1939. és 1940-i anyagnak a szegedi Egyetemi Könyvtár részére való meghagyását, s arra az esetre, ha e példányok tulajdonjoga az Erdélyi Nemzeti Múzeum-Egyesület Könyvtárára száll vissza, kértük intézetünk számára kötelespéldányoknak 1941. jan. 1-től törvényhozási úton való elrendelését. (1941. május 13:368—1940/41. eksz.)

Gyarapodást jelentett állományunkra néhány egyetemi intézmény könyvtárának átrendezése is. Igy a Diákjóléti és Diákvédő Irodától 804 drb. tankönyvet, a Filozófiai Intézettől pedig számos disszertációt és egyéb művet kaptunk. A Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchenyi Könyvtára fölöspéldányaiból 403 drb. könyvet és 23 drb. térképet s a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium is több alkalommal több értékes kiadványt ajándékozott könyvtárunknak. Köszönettel vettük dr. Tonelli Sándor és dr. Lőw Lipót nagyobb ajándékait és hálával emlékezünk meg Mader Béla ny. földmívelésügyi miniszteriumi igazgatóról, aki értékes könyvgyüjteményének egy jelentékeny részét, közte számos keleti nyelvészeti kézikönyvet, a szegedi Egyetemnek hagyományozta.

Intézetünk belső, sajátosan könyvtári munkáját lényege-

sen hátráltatták az átmeneti időknek egyre változó és bizonytalan viszonyai és a velük kapcsolatos rendkívüli teendők, másrészt pedig személyzetünk létszámának megapadása. Végzett munkánk lényegesebb adatai: 1361 mű teljes feldolgozása és végleges elhelyezése (40.850—42.210 helyrajzi számig), 35.000 mű szakkatalógusának revíziója és használatra adásának előkészítése, helyrajzi katalógusunknak továbbvezetése a 20.001—31.800 helyrajzi számig, beszámozott könyvállományunk jelentékeny részének új nevünkre való átbélyegzése és új cimkével való ellátása és az új helyiségeinkbe való beköltözködésnek előkészítése és ezeknek fölszerelése.

Tervszerű munkánkat lényegesen hátráltatták intézetünk személyzeti viszonyai is. A mult és a folyó tanévben katonai szolgálatot teljesítettek a következők: dr. Csillik Bertalan (1940. jul. 1—aug. 5.), dr. Herepey Árpád (1940. jul. 1—aug. 5.), Sebesi József (1940. júl. 1—aug. 14.), Balog András (1940. júl. 1—nov. 16.), Varró Antal (1941. jún. 20—júl 27.), dr. Széchenyi Sándor pedig 1940. jul. 1. óta állandóan katonai szolgálatot teljesít. Tóth Mihály kisegítő szolga egy behívott altiszt helyettesítőjeként 1940. jul. 1—okt. 25-ig az Állatrendszertani Intézetnél teljesített szolgálatot.

A tanév folyamán a következő személyzet változások történtek. Dr. Nagy Julia főiskolai képesítésű gyakornok 1940. szeptember 1-i hatállyal a Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchenyi Könyvtárához helyeztetett át. (VKM. 30.489/1940. IV. 2. sz.).

Dr. Sulica Szilárd szegedi egyetemi könyvtárigazgató 1940. október hó 19-én a Kolozsvárra hazatért M. Kir. Ferenc József-Tudományegyetemen a román nyelv- és irodalom nyilvános rendes tanárává neveztetett ki. Hálával emlékezünk meg 4 évi könyvtárigazgatóságának eredményeiről, s különösen személyzetünk jobb előhaladásának és javadalmaink ügyének lehető rendezése érdekében kifejtett sikeres tevékenységéről. Így jutott intézetünk az utóbbi (1937/38—1939/40) tanévekben évi 4.000 pengő rendkívüli javadalomhoz, melynek segítségével tartozásainkat rendezhettük. Az 1940. évre kiutalt 6.000 pengő rendkívüli állami javadalom (1940. dec. 18: VKM. 21.788/1940. III. sz.) felhasználását a mellékelt elszámolás mutatja. Ez összeg legnagyobb részét régóta nélkülözött könyvállványok és katalógusszekrények beszerzésére fordítottuk.

Dr. Herepey Árpád alkönyvtárnok a kolozsvári Egyetemi Könyvtárhoz VI. fizetési osztályú főkönyvtárnokká (1940. okt. 19:VKM. 34.858/1940. IV. sz.), dr. vitéz Széchenyi Sándor alkönyvtárnok pedig szintén a kolozsvári Egyetemi Könyvtárhoz VII. fiz. osztályú könyvtárnokká (1941. márc. 12: VKM. 35.923/1941. IV. sz.) neveztetett ki. Az utóbbi egyébként 1940. július 1. óta állandóan katonai szolgálatot teljesít.

Dr. Kiss László Péter főiskolai képesítésű gyakornok, aki 1940. dec. 4-én intézetünkhöz osztatott be szolgálattételre, 1941. febr. 1-én a kolozsvári M. Kir. Ferenc József-Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karához tanársegédnek neveztetett ki a X. fiz. osztályba. (VKM. 34.494/1941. IV. sz.)

A szegedi M. Kir. Horthy Miklós-Tudományegyetemnek és Könyvtárának megszervezése folyamán dr. Puskás Endre könyvtárnok a VI. fiz. osztályba egyetemi könyvtárigazgatóvá (1940. dec. 30: VKM. 35.333/1941. IV. sz.), dr. Csillik Bertalan alkönyvtárnok a VII. fiz. osztályba egyetemi könyvtárnokká (1940. dec. 30: VKM. 21.926/1940. III. sz.) neveztetett ki. Nagy Leopoldina és dr. Jezerniczky Margit ideiglenesen foglalkoztatott főiskolai képesítésű munkaerők főiskolai képesítésű gyakornokká (1940. dec. 30: VKM. 36.892/1940. IV. sz.), majd létszám felett könyvtári gyakornokká (1941. márc. 27: VKM. 36.723/1941. IV. sz.) neveztettek ki. Magasabb díjazás szempontjából beszámítható szolgálati idejük kezdőpontját a VKM. 33.139/1940. IV. sz. rendelet a pénzügyminiszter 8438/1940. II. sz. hozzájárulása alapján Nagy Leopoldinánál 1933. szept. hó 18., dr. Jezerniczky Margitnál pedig 1933. október hó 1. napjában állapította meg. Dr. Moldoványi Imre díjtalan könyvtári gyakornok és Motika Gabriella tanulmányi segélydíjas intézetünkhöz a tudományos tisztviselők létszámába könyvtári gyakornokká neveztettek ki (1941. jan. 1: VKM. 22.048/1940. III. sz.).

A szegedi egyetemi könyvtári tisztviselők státusbeli sérelmeinek orvoslása ügyében e tanév folyamán is többször tettünk fölterjesztést illetékes hatóságainkhoz s reméljük, hogy kéréseink a közeljövőben teljesítést nyerhetnek. Különösen hangsúlyoznom kell itt is dr. Moldoványi Imre kartársunk sérelmét, aki 16 évi kiváló szolgálata ellenére is csak az idén tudta elérni a fizetéses gyakornoki kinevezést, bár képzettsége és munkája szerint a fizetési osztályba való kinevezést már régóta teljes mértékben kiérdemelte.

Gombkötő Ferenc II. oszt. altiszt I. oszt. altiszttté (1941. febr. 12: 557—1940/41. etsz.), Tóth Mihály kisegítő szolga pedig II. oszt. altiszttté neveztetett ki (1941. márc. 31: 557—1940/41. etsz.). Sajnálattal kell megemlítenem, hogy közel 12 év óta szolgáló kiváló kisegítő szolgánk, Varró Antal, ebben a tanévben sem nyerhette el a régóta és teljes mértékben megérdemelt II. oszt. altiszti kinevezést.

A tanév folyamán betegség miatt Praefortné dr. Lovas Borbála főiskolai képesítésű gyakornok és Horváth Magda tiszteletdíjas hosszabb ideig nem teljesítettek szolgálatot.

A személyi ügyekkel kapcsolatban meg kell emlékeznem volt helyettes igazgatónknak, dr. Szádecky-Kardoss Béla nyugalmazott egyetemi főkönyvtárnoknak 1940. november 5-én történt elhunytáról. Intézetünk nevében alulírott, a kolozsvári

Egyetemi Könyvtár nevében pedig dr. HEREPEY ÁRPÁD főkönyvtárnok helyezett koszorút koporsójára. Erdély történetére vonatkozó tudományos munkájával és odaadó könyvtári tevékenységével a magyar művelődésnek hűséges munkása volt; emlékét hálával és kegyelettel őrizzük meg.

Mint a személyi ügyeket érintő, általános jellegű rendelkezést említem meg, hogy a VKM. 31.826/1940. IV. 2. sz. rendelkezése értelmében 1940. július 25 óta a m. kir. pénzügyminisztérium elhatározása folytán a főiskolai munkaerőknek ideiglenes foglalkoztatása s ezzel az úgynevezett ÁDOB intézmény megszünt. Reméljük azonban, hogy ez az intézkedés nem akadályozza meg tiszteletdíjasainknak főiskolai képesítésű gyakornokká kért kinevezését.

Hálás köszönetemet fejezem ki végül ez alkalommal is felsőbb hatóságainknak a tanév folyamán intézetünknek nyújtott támogatásaiért, amelyek lehetővé tették, hogy munkánkat a nehéz viszonyok között is eredményesen végezhettük.

Szeged, 1941. augusztus 26.

Dr. PUSKÁS ENDRE
egyetemi könyvtárigazgató.

2. Egyetemi Füvészkert

A füvészkerti intézeti igazgató személyében beállott változás következtében a füvészkertet az új igazgató dr. GREGUSS PÁL 1940. november hó 10-én vette át dr. GYÖRFFY ISTVÁN Kolozsvárra távozott Professzor úrtól. Az átvevő igazgató a legelső matematika- és természettudományi kar november havi kari ülésén azt jelentette, hogy véleménye szerint a mostani egyetemi füvészkert sem az egyetem képzés, sem a város növénykedvelő közönsége szempontjából nincs alkalmas helyen és állapotban. Az egyetem épületétől kocsival is mintegy fél óra járásra van, gyalogosan pedig kb. egy óra hosszat tart a kimenetel, ugyanennyibe a visszajövetel is. Mivel a füvészkert környékére semmiféle jármű (autóbusz, villamos) nem közlekedik, sőt esős időben a nagy sár miatt még kocsi is alig közlekedhet, ennek következtében a növénykertet sem az egyetemi ifjúság, sem a város közönsége, sem az idegenek nem látogathatják olyan mértékben, mint ahogyan azt egy ilyen nagyfontosságú kultúrintézmény joggal megérdemelné. A jelzett ülésen dr. GREGUSS PÁL azt a gondolatot vetette föl, vajjon nem lenne-e érdemes már most a Horthy Miklós Egyetem alapítása kezdetén a jelenlegi botanikus kert esetleges áthelyezéséről gondolkozni. Egy ilyen áttelepítéssel még sok mindent jóvá lehetne tenni. Mostani állapotában azonban a botanikus kert úgy az egyetem ifjúsága, mint Szeged város közönsége szempontjából továbbra

is holt kincs fog maradni. GREGUSS PÁL megemlítette még azt is, hogy ebben a kérdésben tájékozás végett beszélt már mind a főispán, mind a polgármester úrral, valamint több befolyásos városi személlyel, akik valamennyien helyeselték és örömmel fogadták a gondolatot. Ő azonban érdemlegesen senkivel sem akart addig tárgyalásokba bocsájtkozni, ameddig ebben a kérdésben részint a minisztérium, részint az egyetem álláspontját nem ismeri. A jelzett ülésen a Kar a kérdés tanulmányozására hat tagú bizottságot küldött ki.

A Kar fenti határozatától függetlenül a város polgármestere 66.482/1940. I. sz. alatt immár írásban is felszólította az Egyetemi Tanácsot, hogy a botanikus kert esetleges áthelyezése ügyében tegyen javaslatot Szeged város vezetőségének. E közben a kérdés tárgyalásához a vallás- és közoktatásügyi minisztérium is előzetes beleegyezését adta.

A botanikus kert áthelyezésének problémáját az 1941. téli és tavaszi áradás méginkább aktuálissá tette. A füvészkert egész területét ugyanis a talajvíz teljes egészében elöntötte úgy, hogy a füvészkert egyes helyein csak a bokrok hegyei és a fák koronái látszottak ki a vízből. Ebben az állapotban látogatta meg a kiküldött bizottság a füvészkertet. A kocsiból azonban nem tudott kiszállni, mert az árvíz még a magas fekvésű utakat is teljesen elöntötte, az üvegházakban pedig az állandó szivattyúzás ellenére 1.20 m magasságban állott a víz. Mindezek láttára a bizottság egyhangúlag az alábbi határozatát terjesztette a Kar elé:

„Miután az egyetemi füvészkert megközelítése és látogatása a jövőben is nagy nehézségekbe fog ütközni, továbbá a nagyobb esőzések és talajvíz áradások a jövőben is megismétlődhetnek, ennek következtében minden korábbi befektetést, munkát és ültetést megsemmisíthetne, ezeket megelőzendő a bizottság kívánatosnak tartja, ha ez egyáltalában lehetséges, hogy a mostani botanikus kert helyett az egyetemi és városi érdekek teljes megóvása mellett a város belterületén egy jobban megközelíthető és alkalmasabb helyen új füvészkert létesítessék."

Eme határozat alapján a füvészkerti igazgató érintkezésbe is lépett a város vezetőségével, hogy most már a botanikus kert céljaira számbajöhető és Szeged város tulajdonát képező területeken helyszíni szemlét tartsanak. A város mérnöki hivatalának kiküldöttjével megnézték cserepessori lóverseny területet, a Rókusi-pályaudvar közelében levő Madarász-tó tájékát, a védtöltésen túl levő erdősített földsávokat, a tápéi részen levő szabad területet, a Makkos erdő tájékát, a Gedó villamos végállomás melletti keskeny földsávot és a Kecskés-telep melletti rokkanttelepet. Sajnos azonban ezek a területek némelyike botanikus kert céljaira részint a nagy távolságuk, részint pedig a fekvésük miatt nem alkalmas. Számbavették az ujszegedi parkot is,

azonban ennek esetleges igénybevételéről több hátráltató momentum miatt le kellett mondani. Kogutowicz Károly ny. r. tanár úr tanácsára mégis legalkalmasabb területnek mutatkozott a kecskés-telepi városi terület, amely a vágóhídi villamos végállomástól mintegy 200 m-re fekszik, közvetlen a vasuti töltés mellett. Az egyetemi épülettől gyalogosan is 10—12 perc alatt megközelíthető, de az idegenforgalom szempontjából sem utolsó mozzanat az, hogy közvetlen a Budapest-belgrádi nemzetközi út, valamint a repülőtérre vezető út mellett fekszik. A kijelölt területen még a legmagasabb vízállás idején sem jött föl a talajvíz a felszínre. A föld minősége is teljesen megfelel erre a célra. De füvészkert céljaira igen alkalmassá teszi e területet az a körülmény is, hogy a jelzett terület mellett mintegy 8 katasztrális holdnyi vizes terület és nádas van, amelyet különösen az Alföldet jellemző mocsári növényzet telepítésére igen előnyösen lehetne felhasználni. Mindezek és a polgármester úr átirata alapján a füvészkert igazgatója a jelzett területről előzetes tervrajzot készített és azt a hozzácsatolt memorandummal együtt Szeged város vezetőségéhez fölterjesztette. A kérdés megoldása most van folyamatban. Minthogy a kérdés megoldását a város vezetősége igen jóindulatúlag kezeli, remény van arra, hogy a tél beköszöntése előtt az egyetem már abban a helyzetben lesz, hogy új botanikus kertjének munkálatait megkezdheti.

A füvészkert történetével kapcsolatban meg kell említeni még azt a tényt, hogy a régi botanikus kertben az idei nagy árvíz igen nagy károkat okozott. A fák, cserjék és más odatelepített növények ezrével pusztultak ki. A növények jelzőtáblácskáit az árvíz a talajból kimosta és szana-szét szórta. Még ez év májusában is a füvészkert legnagyobb munkája a víz levezetésére szolgáló árkok ásásában merült ki. Ilyen áldatlan körülmények között a füvészkert további fejlesztésére az idén nem is lehetett gondolni. Ha azonban Szeged város áldozatkész közönsége némi áldozatokra hajlandó lesz és az új botanikus kert céljaira a régi botanikus kert helyett cserébe alkalmasabb hely átengedéséhez hozzájárul és ha a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr sem zárkózik el ennek a nagyfontosságú kultúrintézménynek létesítéséhez szükséges anyagi áldozatoktól, úgy Szeged város közönsége, az egyetem és a Tanárképző Főiskola ifjúsága, de a Szegedet látogató idegenek is már a legközelebbi esztendőkben egy olyan botanikus kert szépségeiben gyönyörködhetnek, amely mindenképen méltó akar lenni a szegedi Horthy Miklós-Tudományegyetem hírnevéhez.

Szeged, 1941 szeptember 10-én.

Dr. Greguss Pál
egyet. ny. r. tanár,
a füvészkert igazgatója.

3. Testnevelési Intézet

Az Egyetemi Testnevelési Intézet az 1940/41. tanévben az előző évekhez hasonlóan működött, ellenőrízte és végrehajtotta a hatáskörébe utalt ügyeket és végezte a törvényben előírt levente továbbképzés, valamint irányította az egyetem sport ügyeit.

Dr. KOGUTOWICZ KÁROLY egyetemi ny. r. tanár úr az Egyetemi Testnevelési Bizottság elnökének évközben történt lemondása folytán az ügyek vitelét Dr. SZENT-GYÖRYI ALBERT Rector Magnificus vette át és biztosította az intézet további zavartalan működését.

Az intézet munkásságát vitéz BERTHY JÁNOS ezredes úr, Szeged város levente parancsnoka személyesen is ellenőrizte és a látottak felett megelégedésének adott kifejezést.

A rendkívüli időkre való különös tekintettel azonban az év végén az igen nagy számú bevonulások miatt KOVÁCS BUNA JÁNOS testnevelő tanár az intézet technikai vezetőjének előterjesztése alapján elmaradt a szokásossá vált évvégi céllövő verseny és a szabadtéri tornabemutató a túlzottan alacsony létszámukra való tekintettel.

Az Egyetemi Testnevelés és sportképzés, valamint a leventeképzés is a szokásnak megfelelően és a törvényben előírt módon ment végbe, melyről több esetben Dr. SZENT-GYÖRGYI ALBERT Rector úr is személyesen meggyőződött ellenőrző megjelenései alkalmából.

Örömmel állapítható meg, hogy az egyetem hallgatói úgy a sport, mint levente órákat pontosan látogatták és azon fegyelmezettségükről és odaadó munkásságukról tettek bizonyságot.

A testnevelési bizottság üléseket nem tarthatott a különleges viszonyok miatt, de annak zavartalan működése úgy is biztosítható volt.

KOVÁCS BUNA JÁNOS egyetemi testnevelő tanár, ki 14 éven át volt egyetemünk Testnevelési Bizottság jegyzője és előadója, s ki ezen idő alatt a sport és általános testnevelés terén kiváló eredményeivel megelégedést érdemelt ki, a tanév befejeztével áthelyezés folytán Budapestre az Országos Sportközponthoz rendeltetett fel szolgálattételre előadói minőségben és helyébe a m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr LÉGÁR GYŐZŐ testnevelési tanárt nevezte ki az 1941/42 tanévre.

Szeged, 1941. szeptember hó 22-én.

LÉGÁR GYŐZŐ
testnevelési tanár,
az Egyetemi Testnevelési Bizottság
jegyzője.

SZENT-GYÖRGYI ALBERT
egyet. ny. r. tanár,
a Testnevelési Bizottság
elnöke.

4. Diákjóléti és Diákvédő Iroda

A Horthy Miklós-Tudományegyetem, sok más intézménynyel együtt, a Diákjóléti Irodát is a Ferenc József-Tudományegyetemtől örökölte. Szervezeti szabályzatát[1] teljes egészében átvette; csupán annyiban módosította az Egyetemi Tanács e szabályzatot, hogy az Iroda elnökét, az eddigi gyakorlattal és a szabályzat intézkedéseivel ellentétben három esztendőre bízta meg.

A Horthy Miklós-Tudományegyetem felállítása után nem kezdődött új élet az Irodában, mert erre szükség nem volt. Tizenhét év alatt az Iroda minden vonatkozásban úgy kiépült, segélyezési módszerei annyira kialakultak, hogy csupán folytatni kellett a munkát, csökkent jövedelem, de nem csökkenő, hanem egyre növekvő igények mellett.

Mielőtt ezeknek részletesebb tárgyalásába kezdenénk, úgy véljük, kötelességünk pár szót szólani az elmult tizenhét esztendőről és azokról, akik ez alatt az idő alatt egész lélekkel állottak az intézet kormánykerekénél.

„Mikor a magyar királyi Ferenc József-Tudományegyetem Magyarország területének a háborút követő megcsonkíttatása következtében, ősi otthonát, Kolozsvárt elhagyni kényszerült, s 1921-ben Szegeden telepedett meg, a maga elvesztett tudományos intézményének ujjá szervezésével párhuzamban s híven hagyományaihoz az egyetemi ifjúság erkölcsi és anyagi érdekeiről is törekedett intézményesen gondoskodni."[2]

Az ujonnan szervezett Diákjóléti és Diákvédő Iroda élére dr. SZANDTNER PÁL egyetemi nyilv. r. tanár került, aki az előkészítő munkálatok elvégzése után, 1923. szeptember 1-től 1929. szeptember 1-ig vezette az Irodát és megteremtette azokat az alapokat, amelyeken tovább fejlődhetett.

Amikor a vezetéstől megvált „a szerény kezdetből, semmiből életre hívott és életetadó Iroda ekkor már cca 45—50.000 P évi forgalommal dolgozott, segítve a szegénysorsú, de jótanuló diákság ezreit. Mindez SZANDTNER PÁL professzor érdeme."[3]

Utána dr. FÓGEL JÓZSEF nyilv. r. tanár vette át az Iroda irányítását, aki 1929. szeptembertől 1931. augusztus 31-ig állott annak élén, s tovább folytatva elődje munkáját, hozzájárult a „mintaszerű szervezet"[4] kiépítéséhez.

---

[1] Lásd *Laky Dezső:* A magyar királyi Ferenc József-Tudományegyetem igazgatását érintő fontosabb törvények és rendeletek gyüjteménye. Szeged, 1926. 161—167. l.

[2] *Szandtner Pál:* Jelentés a magyar királyi Ferenc József-Tudományegyetem kebelében szervezett Diákjóléti és Diákvédő Iroda első évi működéséről. 1. l.

[3] *Fógel József:* Jelentés a Szegeden működő m. kir. Ferenc József-Tudományegyetem Diákjóléti és Diákvédő Irodájának hatodik és hetedik évi tevékenységéről. 3. l.

[4] *Buday Árpád:* Jelentések az 1931/32. tanévről. 3. l.

1931. szeptemberétől 1937. április 7-én bekövetkezett haláláig dr. BUDAY ÁRPÁD volt az Iroda elnöke. Erre az időre esik a Mensa Academica Publica szervezése és ezzel egy olyan diákjóléti intézmény megteremtése,[5] amely a diákság százait ragadta ki az addigi szükségszerű, de méltatlan környezetből.

Az ifjúság atyai barátját előbb az Ő, majd az egyetem Rectorának megbízásából dr. BANNER JÁNOS egyetemi c. nyilv. rk. tanár, adjunctus helyettesítette 1937 augusztus 31-ig.

1937 szeptemberétől 1940 augusztus 31-ig POLNER ÖDÖN nyugalmazott nyilv. r. tanár vezette az Irodát, az ifjúság iránti nagy jóindulatával és közismert lelkiismeretes pontosságával. Munkássága utolsó évében, dr. PURJESZ BÉLA és dr. VÁRKONYI HILDEBRAND kezdeményezésére újabb diákjóléti intézmény létesült: az Egyetemi Diákotthon, amely olcsó és egészséges lakáshoz juttatja a rászoruló ifjúságot.

1940 szeptemberétől 1940 november 1-ig dr. VÁRADY IMRE nyilv. r. tanár vette át a vezetést. Alig kezdett azonban hozzá a munkához, amikor az otthonába visszatért Ferenc József-Tudományegyetemmel együtt Kolozsvárra távozott és így az ifjúság csak kevés ideig érezhette jótékony és hozzáértő kezét simogatását.

Nem volna teljes ez a beszámoló személyi része, ha meg nem emlékeznénk az Irodához beosztott segédszemélyzetről. 1923 szeptemberétől kezdve segédkezett a munkában, majd éveken át vezette az Iroda hivatalát KERNER IRMA egyetemi díjnok, nagy tapintattal, a szegény diákok iránti keresztényi megértéssel. Az ő munkájában segédkezett 1933 óta PAPP TERÉZ tanárjelölt, majd okleveles középiskolai tanár, mindenkor teljes megelégedésre.

Hogy mit jelentett az elmult 17 esztendő alatt az Iroda az egyetemi hallgatóság részére, azt legjobban azok az adatok tükröztetik vissza, amelyek az Iroda bevételeit és kiadásait, kiadott segélyeit és kölcsöneit, valamint a segélyezettek számát tüntetik fel. E szerint:

1923/24 tanévben segélyezve volt: *280* hallgató,
Bevétel: 4.997·62 P.
adományokból . . . 3516·44 P
kölcsönökből . . . 1192·74 P
Kiadás: 4.597·49 P.
kölcsönökre . . . 2074·31 P
1924/25 tanévben segélyezve volt: *376* hallgató,
Bevétel: 38.866·11 P.
adományokból . . . 19798·14 P
kölcsönökből . . . 12572·85 P

[5] *Banner János:* Jelentések az 1936/37. tanévről. 5—6. l.
[6] *Polner Ödön:* Jelentések az 1937/38. tanévről. 3. l.

Kiadás: 38.275·20 P.
kölcsönökre . . . 15393·71 P

1925/26 tanévben segélyezve volt: *445* hallgató,
Bevétel: 58.014·44 P.
adományokból . . . 33670·54 P
kölcsönökből . . . 11163·43 P
Kiadás: 57.360·63 P.
kölcsönökre . . . 15357·99 P

1926/27 tanévben segélyezve volt: *579* hallgató,
Bevétel: 50.734·70 P.
adományokból . . . 28700·64 P
kölcsönökből . . . 10711·96 P
Kiadás: 48.107·12 P.
kölcsönökre . . . 15702·60 P

1927/28 tanévben segélyezve volt: *461* hallgató,
Bevétel: 55.720·69 P.
adományokból . . . 28175·00 P
kölcsönökből . . . 12019·44 P
Kiadás: 50.442·50 P.
kölcsönökre . . . 16136·00 P

1928/29 tanévben segélyezve volt: *521* hallgató,
Bevétel: 48.078·61 P.
adományokból . . . 16995·62 P
kölcsönökből . . . 12266·79 P
Kiadás: 46.647·56 P.
kölcsönökre . . . 14358/04 P

1929/30 tanévben segélyezve volt: *583* hallgató,
Bevétel: 42.973·85 P.
adományokból . . . 15166·62 P
kölcsönökből . . . 8930·87 P
Kiadás: 42.059·82 P.
kölcsönökre . . . 16203·00 P

1930/31 tanévben segélyezve volt: *683* hallgató,
Bevétel: 51.678·30 P.
adományokból . . . 13774·44 P
kölcsönökből . . . 13108·85 P
Kiadás: 51.579·22 P.
kölcsönökre . . . 26139·38 P

1931/32 tanévben segélyezve volt: *804* hallgató,
Bevétel: 76.403·31 P.
adományokból . . . 40361·17 P
kölcsönökből . . . 9897·66 P
Kiadás: 75.735·00 P.
kölcsönökre . . . 7003·50 P

1932/33 tanévben segélyezve volt: *727* hallgató,
Bevétel: 53.763·55 P.
adományokból . . . 16394·60 P
kölcsönökből . . . 11542·50 P
Kiadás: 53.082·82 P.
kölcsönökre . . . 17963·20 P

1933/34 tanévben segélyezve volt: *752* hallgató,
Bevétel: 50.232·74 P.
adományokból . . . 11.861·20 P
kölcsönökből . . . 10.354·75 P
Kiadás: 49.446·27 P.
kölcsönökre . . . 13893·48 P

1934/35 tanévben segélyezve volt: *767* hallgató,
Bevétel: 42.943·91 P.
adományokból . . . 13440·75 P
kölcsönökből . . . 9196·57 P
Kiadás: 41.979·65 P.
kölcsönökre . . . . 8853·50 P

1935/36 tanévben segélyezve volt: *698 hallgató,*
Bevétel: 37.924·19 P
adományokból . . . 12408·20 P
kölcsönökből . . . 6217·50 P
Kiadás: 36.795·74 P.
kölcsönökre . . . . 7486·— P

1936/37 tanévben segélyezve volt: *608* hallgató,
Bevétel: 37.849·34 P.
adományokból . . . 12141·64 P
kölcsönökből . . . 7751·88 P
Kiadás: 37.126·27 P
kölcsönökre . . . . 7049·50 P

1937/38 tanévben segélyezve volt: *623* hallgató,
Bevétel: 40.203·37 P.
adományokból . . . 11156·72 P
kölcsönökből . . . 7528·86 P
Kiadás: 39.412·67 P.
kölcsönökre . . . . 8785·50 P

1938/39 tanévben segélyezve volt: *691* hallgató,
Bevétel: 40.020·22 P.
adományokból . . . 14310·60 P
kölcsönökből . . . 4091·98 P
Kiadás: 38.025·57 P.
kölcsönökre . . . . 6992·50 P

1939/40 tanévben segélyezve volt: *604* hallgató,
Bevétel: 51.006·05 P.
adományokból . . . 24512·28 P
kölcsönökből . . . 5162·40 P

Kiadás: 47.380·05 P.
kölcsönökre . . . . 5307·50 P

Igy az elmúlt *17 év alatt* az Iroda *segélyezett összesen 10.202 hallgatót,*

bevételezett összesen . . . *781.411·—* pengőt
kiadatott „ . . . *758.353·58* „
a kiadásból kölcsönökre . . 204.689·71 „
bevételben kölcsönökből . . 153.711·03 „
„ adományokból . 316.384·60 „

A 1940. évi XXVIII. tc.-kel felállított Horthy Miklós-Tudományegyetem megnyitása után következő idő a diáksegélyezés terén, csak folytatása volt a Ferenc József-Tudományegyetem már megkezdett félévének, de a változott viszonyok, a jogi kar ideiglenes szüneteltetése, nehéz feladat elé állították az Irodát, amelynek vezetését az egyetem Rectora, addig is, amíg a Tanács az elnöki tisztség betöltése felől véglegesen nem határoz, dr. POLNER ÖDÖN nyugalmazott egyetemi nyilvános rendes tanárra, a Ferenc József-Tudományegyetem Diákjóléti és Diákvédő Irodája volt elnökére bízta.

POLNER ÖDÖN első kötelességének tartotta, hogy a két egyetem diákvédő irodái közötti jogi viszonyt tisztázza. Ezt az a körülmény tette szükségessé, hogy az eltávozott Ferenc Józsem-Tudományegyetem Diákvédő Irodájának a 17 év alatt kiadott, de vissza nem térített kölcsönökből 50.978·68 P kintlévősége maradt. Ennek az összegnek tulajdonjogát kellett tisztázni, amit a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr a Ferenc József-Tudományegyetem Tanácsával egyetértve olyan értelemben intézett el, hogy ezt az összeget teljes egészében a Horthy Miklós-Tudományegyetem Diákjóléti és Diákvédő Irodájának engedte át. Ez az összeg azonban csak papiroson van meg, mert jelentékeny része olyan követelés, amelyet az Irodának sohasem lesz módjában behajtani. Vannak, akik becsületesen teljesítik vállalt kötelezettségüket, de sajnos, többen vannak, akiknél kilátástalan minden kísérletezés és szükségesnek mutatkozik az erélyesebb eszközök igénybe vétele. Ezekről az összegekről bármilyen nagyok vagy kicsinyek legyenek is, a Diákvédő Irodának, az ezután segélyezendők érdekében nincs joga lemondani.

A vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz tett felterjesztésében POLNER ÖDÖN feltárta az Iroda bevételi és kiadási tételeiben mutatkozó hátrányos eltérést is. Rámutatott arra, hogy az 1939/40. tanév II. félévét véve alapul, a beíratkozott 1586 hallgató közül 618 volt a jogi kar hallgatója, akik közül mindössze 99 vette igénybe a Diákvédő Iroda támogatását, de valamennyi fizetett járulékot. A többi karok között megoszló rendes és rendkívüli, polgári iskolai és tanítóképző intézeti ta-

nárjelölt hallgatók összes számából, 968 hallgató közül 411, vagyis a jogi kari hallgatók 19·41%-ával szemben 80·59% szorult az Iroda támogatására. Tudva azt, hogy a 490 főnyi polgári iskolai tanárjelölt hallgató járuléka személyenkint lényegesen kevesebb, a joghallgatók eltávozása folytán az Iroda bevételei tetemesen csökkentek éppen akkor, amikor a folytonos drágulás miatt az igények sem maradhattak meg az eredeti színvonalon, hanem folyton növekedtek. Szükségesnek látta, hogy a mutatkozó hiány a vallás- és közoktatásügyi minisztérumnál rendelkezésre álló, diákszociális célokat szolgáló összeg terhére utaltassék.

Ez a két felterjesztés is mutatja, mennyire szívén feküdt az Iroda és az általa segélyezettek ügye dr. POLNER ÖDÖN nyilv. r. tanárnak, aki 1941 január 6-án adta át hivatalát utódának.

A Horthy Miklós-Tudományegyetem Tanácsa 1940. évi november hó 26-án tartott I. rendes ülésén az 1940/41. tanév II. felétől kezdve három esztendőre dr. BANNER JÁNOS egyetemi nyilvános rendes tanárt bízta meg az Iroda elnöki teendőinek végzésével.

Az új elnöknek a munkakör nem volt új. Hivatalába lépése után nyomban alkalma volt azokról az elgondolásokról tájékoztatni a minisztériumot, amelyeknek megvalósítását szükségesnek tartja. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium 36.673/1941. IV. 2. számú leíratára adott kimerítő válaszból kitűnik, hogy mit kíván az eddigieken változtatni.

Felterjesztésében rámutatott arra, hogy ma már lehetetlen arra az álláspontra helyezkedni, hogy csupán a tanulmányi eredményeket vegyük figyelembe a segélyezésnél, mert hiszen sok esetben éppen a teljes szegénység, vagy a gyámoltalan árvaság az oka az eredmény hiányának. Igy a segélyezésnek elsősorban ezek figyelembe vételével kell történnie. A tandíj és mellékdíj szabályozása tárgyában kiadott 33.200/1941. VKM. számú rendelet is megadja erre a lehetőséget. Ez a rendelet törvényesíti azt az eljárást, amelyet az Iroda már régen követ, s ezért szükséges volna, hogy a segélyezéseknél a teljes szegénység és árvaság feltétele előzze meg a tanulmányi eredmény figyelembe vételét. Indokolná ezt az, hogy a Diákvédő Irodához legtömegesebben azok fordulnak, akik éppen a tanulmányi eredményeik alapján más helyen segélyben vagy kedvezményben nem részesülhetnek. Természetesen ez az eljárás még messze járna attól, hogy a segélyezés a bukott diákokra terjesztessék ki. Az életben ezek a — igen sokszor csak szegénységük miatt — gyengébb tanulmányi eredményt elért hallgatók éppen úgy megállják a helyüket és éppen olyan hasznos tagjai lesznek a társadalomnak, mint azok, akiknek kedvező körülményei a jobb eredmény elérését lehetővé tették.

Rámutatott a felterjesztés arra, hogy a rendelkezésre álló

fedezet a hallgatók szociális helyzetének hathatós javítására nem elégséges. Hangsúlyozottan kifejezte azt a nézetét, hogy a menza és az internátusok ne a Diákvédő Irodán keresztül, hanem egyenesen a minisztériumtól kapjanak az eddiginél nagyobb segítséget, amelynek figyelembe vételével ki lehetne mondani, hogy lakás- és élelmezési segélyek csupán a menzán, illetőleg az internátusokban kérhetők, és ilyen irányú kéréseket a Diákvédő Iroda egyáltalán nem vesz figyelembe. Rámutatott a segélyezés mai rendszerének egyik hiányosságára, illetőleg hibájára. Tandíjkedvezmények kiosztásánál a karoknál, a menza- és lakásdíj-segélyek megállapításánál az illetékes bizottságoknál az a gyakorlat alakult ki, hogy egyenesen a Diákvédő Irodára utalják azokat, akik tandíjkedvezményben, menza- és lakáskedvezményben nem részesülhettek. Igy azután a Diákvédő Iroda rendelkezésére álló összeg az ilyen szükségletek fedezésének eszközévé vált.

A segélyezés ellenőrzését megkönnyíti az, hogy Szegeden az összes diákjóléti intézmények élénk kapcsolatban vannak egymással s ezt a kapcsolatot erősíti még az is, hogy a Diákvédő Iroda elnöke minden olyan bizottságban helyet foglal, amely diákszociális célokat szolgál. Nem tartja szükségesnek, hogy az egyes egyetemek diákjóléti irodái között kapcsolat legyen, de már csak a vándor diákok miatt is szükséges volna, hogy az Iroda működését irányító szervezeti szabályok és a segélyezés módjai az összes egyetemeken egyöntetűek legyenek. Szükség volna erre azért, mert az idegenből jött hallgatók, a rendszerhez már hozzászokott és azzal megelégedett diákságot sokszor feleslegesen izgatják, olyan kedvezőbbnek látszó segítési mód tüzetes ismertetésével, amely egy-egy leleményes hallgató fantáziájában született.

Szükséges volna kapcsolatot létesíteni, de természetesen csak azok között az állami, felekezeti és egyéb társadalmi diákjóléti intézmények között, amelyek egy-egy egyetem hallgatóit segélyezik. Kívánatos volna ez azért, mert ismételten megtörtént, hogy a társadalmi, felekezeti, vármegyei, városi, községi vagy éppen állami támogatást a Diákvédő Iroda megkerülésével szereznek és nem egy esetben előfordult, hogy ugyanaz az élelmes hallgató többfelől is segélyben részesült. Ezen a bajon úgy vél segíteni, ha a közületek az illetékes minisztérium útján felszólítást kapnának arra, hogy a főiskolai diákság segélyezésére fordítandó összegek odaítélésénél csak azokat a kérvényeket vegyék figyelembe, amelyeket az egyetemi hallgatókra nézve illetékes egyetem Diákvédő Irodája útján terjesztenek elő és a kiutalt összeget is mindenkor a Diákvédő Iroda útján folyósítsák.

A segélykönyvecskével való nyilvántartás nem vált be, mert a segélyeket éppen azok az ifjúsági egyesületek nem ve-

zették be, amelyek ennek a rendszernek behozatalát kívánták. Az Iroda a felfektetett törzslapokon nyilvántartja az összes tudomására jutott segélyeket, s ezért volna kívánatos, hogy valóban minden segély az Irodán keresztül menjen. A Diákvédő Iroda immár második évtizede valósággal társadalmi szervként működik és így nem volna hiábavaló, ha hivatalos hely a nagy nyilvánosságot is tájékoztatná működéséről. Ez a tájékoztatás felhívná a társadalom figyelmét magára az intézményre is, de egyúttal arra is, hogy a társadalom ezen az intézményen keresztül járuljon hozzá a diákok segélyezéséhez. Ugyanígy kellene tájékoztatni az ifjúságot és a szülőket is, megértetve velük azt, hogy a Diákvédő Iroda olyan szükséges intézménye az egyetemeknek, amely csak a rászorulóknak áll rendelkezésére. Leszoktatná az ifjúságot arról, hogy a segélykérést a diákélet velejárójának tekintse. Figyelmeztetni lehetne őket, hogy becsületbeli dolog, hogy rá nem szorulók ne kérjenek. Ezzel szemben arra is rá lehetne mutatni, hogy aki érdemes és ráutalt, olyan bizalommal forduljon az Irodához, mint a szülői házhoz, és ne tartsa szégyennek azt, ha a segélyre rászorult.

Az Irodában kialakult kezelési rendszer jól bevált. Minden eddig vezetett nyilvántartás továbbra is szükséges, mert ez teszi lehetővé, hogy bármely percben teljes képet kapunk és adhatunk a segélyt kérőkről. Bizonytalanság csak az első ízben jelentkezőknél van. A törzslapnak és a kérvényeknek kitöltése nevelő hatású is, mert hozzászoktatja az ifjúságot ahhoz, hogy körülményeiről becsületes tájékoztatást nyujtson. Hogy vannak olyanok is, akik megkísérlik az Irodának a félrevezetését, ez mindaddig érthető, ameddig a közhivatalok által kiadott okmányok is ellenőrizhetően nem egy esetben tartalmaznak valótlan adatokat, ami semmi szín alatt nem helyénvaló. Éppen azért, ha az ifjúságot arra akarjuk nevelni, hogy a köz kárára magának ne igyekezzen hasznot teremteni, akkor először azokban a közhivatalokban kell a lelkiismeretességből iskolát tartani, ahol erre szükség van. Nehéz erről a kérdésről beszélni, de a tapasztalat szerint szükséges. Hála Istennek, ezek a jelenségek sem általánosak.

Lehetne egyszerűsíteni az adminisztrációt azáltal, hogy a menza- és lakássegélyek kikapcsoltatnának a Diákvédő Irodából, mert így az intézmények hamarabb jutnának a segélyhez, az Irodának pedig nem lenne dolga az amúgyis csak átmeneti intézkedések megtételével.

Kívánatos volna, ha az egyházak által fenntartott kisebb diákotthonok (Bethlen Gábor Diákotthon, Luther Otthon, Boldog Margit Leányotthon) szintén kapnának államsegélyt, olyan kötelezettséggel, hogy az ezen a címen kapott összegeket teljes egészében a náluk lakó hallgatók lakbér-, vagy élelmezési se-

gélye címén, kedvezményként kiadni kötelesek. De ezeket a segélyeket is a Diákvédő Iroda kikapcsolásával egyenesen ezeknek az intézményeknek kellene juttatni azzal a megszorítással, hogy az ott lakók ezeken az összegeken túl, ilyen irányú segélyeket a Diákvédő Irodától nem kaphatnak. Az internátusok igazgatóit pedig kötelezni kellene arra, hogy a segélyezés mérvét az Irodának bejelentsék.

Egyszerűsítés lenne, ha a minisztérium által történő segélyezés nem külön rendeltetésű kiutalás volna (ruha, tankönyv, felvidéki, kárpátaljai, erdélyi, délvidéki segély). Ezeknek nyilvántartása és kiosztása éppen kötöttségüknél fogva igen sok munkát ad az Irodának, sőt a minisztériumnak is és a kötöttség azt eredményezi, hogy igen sokszor adhatunk segélyt meghatározott címen, de talán éppen olyan címen, amelyre szükség nincs és ugyanakkor nem tudjuk kielégíteni a valóban jelentkező szükségleteket.

Egyszerűsítés lenne ugyancsak a minisztérium részéről az is, ha félévenkint pontosan meghatározott időben előre meghatározott összeget kapna az Iroda. Ezzel az összeggel mindenkor biztosan lehetne számolni, jobban lehetne beosztani és helyesebben felhasználni. Az egyösszegben történő kiutalásnál felhívhatná a minisztérium a figyelmet, illetőleg utasítást adhatna a különleges segélyezésekre, de a szükségletnek elbírálását a meghatározott kereten belül az Irodára bízná. Az elszámolás félévenkénti pontos betartásával lényegesen egyszerűsítve lenne az Iroda munkája. Nem fordulna elő, hogy akkor, amikor fedezet hiányában vizsgadíj-segélyben már csak egymás rovására részesülhetnek a hallgatók, az év végén, sürgős elszámolásra küldött nagyobb összeg kiosztására keresni kell a jogcímet.

Megfontolandó volna, hogy erkölcsi szempontból melyik a helyesebb segítség: a segély vagy a kölcsön? Hogy a kölcsön mit jelent, arra nézve legyen szabad két számot közölnöm a fennebb már bemutatott számadásból. Tizenhét év alatt a Ferenc József-Tudományegyetem Diákjóléti Irodája kiadott 204.689·71 P kölcsönt, amelyből visszatérült 153.711·03 P. Nyilvánvaló, hogy az így kimutatható 50.978·68 P hátralék nagyobb részében olyannak tekinthető, mint amelyet az Iroda annak idején segélyként folyósított, és amelyet soha többé visszakapni nem fog.

Ez a kérdés azonban nem olyan egyszerű, hogy ezzel az egyetlen — bár nagyon szemléltető — mondattal, el lehetne intézni. Köztudomású dolog, hogy az Irodában kölcsönt mindenki könnyebben kér, mint segélyt, mert biztosabban számít a kérés kedvező elintézésére és még olyanok is jelentkeznek kölcsönért, akik a segélykérést megalázónak tartják. Éppen azért, mert könnyebben kérnek, a nagyobb összeget is könnyebben mond-

ják ki és bármilyen gondosan mérlegeli is az Iroda a kérvényeket, maga is könnyebben folyósítja a kölcsönt, hiszen látszólag megtérülő kiadásról van szó. Meggondolandó, nem volna-e helyesebb a kölcsönzést megszüntetni, vagy legalább azoknak, akik az Irodától kölcsönt kértek, mindaddig semmi segélyt ne lehessen juttatni, ameddig tartozásuknak eleget nem tesznek, illetőleg mulasztásuk okát hitelt érdemlő módon nem igazolják.

Az itt felvetett gondolatokat nem kritikaként vetettük papírra, mert tudjuk, hogy mindazok, akik előttünk az Irodát vezették, tapasztalataik alapján foglalkoztak ezekkel.

*

Azok a tapasztalatok, amelyeket az Iroda főleg a leányhallgatók — sok esetben sem erkölcsi, sem egészségi szempontból sem megfelelő — elhelyezése terén szerzett, és amelyeket az Egyetemi Diákotthon felállítása a fiúkra nézve, ha egyelőre korlátolt számban is, de sikerrel megoldott, az Irodát arra a gondolatra vezette, hogy a reászoruló leányifjúság részére is létesíteni kellene egy olcsó, de egészséges diákleány otthont.

Számolva azokkal az anyagi nehézségekkel, amelyek tagadhatatlanul fennállanak és számolva azzal, hogy a leányotthon létesítése és fenntartása teljes egészében nem hárítható át az államra, hanem abból a vármegyéknek, városoknak és községeknek is ki kell venniök a maguk részét, az Iroda elnöke a következő körlevéllel fordult, azokhoz a közületekhez, amelyek az egyetem székhelyének közvetlen közelében vannak:

„Diákvédő Iroda elnöksége szíves figyelmébe ajánlja a lent következő sorokat mindazoknak, akik a magyar ifjúság jövőjét szívükön viselik.

Két évvel ezelőtt, amikor a szegénysorsú felvidéki hallgatóság egyrésze Szegedre került, PURJESZ BÉLA és VÁRKONYI HILDEBRAND professzorok elérkezettnek látták az időt arra, hogy azoknak a szegény férfihallgatóknak, akik részben helyszűke, de talán sokkal inkább szegénységük miatt a Horthy-kollégiumból kiszorultak, diákotthont létesítsenek. Ebben az otthonban 50 férfi hallgató kap havi 12 pengőért lakást, fűtést és világítást, tiszta száraz helyiségben és így elkerülheti a szegényes, nedves, olcsó lakásokat, sok esetben a tüdővész-csírák melegágyait.

A havi 12 pengő is csak elméletbeli fizetést jelent, mert a felvett hallgatóság túlnyomó része vagy csak féldíjat fizet, vagy egyáltalában semmit. Igy ez a diákotthon valóban szociális célokat szolgál és minden támogatásra érdemes. Hogy valóban minden támogatásra érdemes, arra legyen elég az első évi jelentésből a következőket közölni: „Végül legyen szabad még pár sorban az elért tanulmányi előmenetelről megemlékezni. Kitűnő kollokviumi órák száma 157, illetőleg 239, jeles

kollokviumi órák száma 476, illetőleg 567, dícséretes kollokviumok óraszáma 7 és fél, illetőleg 21 és fél, jó kollokviumi órák száma 140, illetőleg 118, elégséges kollokviumok száma 2, illetve 13, összesen 783 és fél, illetőleg 958 és fél. A kollokviumok kitűnő eredménye szemeszterről-szemeszterre javul. Az Egyetemi Diákotthon 51 lakója közül 21 hallgató szorgalma elismeréséül kitüntetésben részesült. Horthy Miklós-ösztöndíjat kapott 8, egyéb ösztöndíjat 3, pályamunkát nyert 4, Tudományos Akadémia könyvjutalmát 1, szorgalmi díjat 1, dícsérő oklevelet 1, kari dícséretet egy hallgató, tehát az Egyetemi Diákotthonban lakó egyetemi hallgatók 41%-a szorgalmának és munkájának jutalmaként külön kitüntetésben részesült."

Ezt a jól bevált intézményt azonban csak kezdő lépésnek lehet és szabad tekintetni, egyrészt azért, mert egyelőre csak kevés hallgatót részesíthet áldásaiban, s így kibővítése feltétlenül szükséges s már folyamatban is van, hogy a most felszabaduló területek ifjúságát is falai közé fogadhassa; másrészt pedig ki kell építeni az intézmény leánytagozatát is, a meglévővel közös adminisztrációval, de teljesen elkülönített elhelyezéssel.

Tapasztalatból tudom, hogy nőhallgatók részére, bár ez idő szerint 3 internátus is rendelkezésre áll (Horthy-kollégium, Katolikus Nővédő, Szent Margit-leányotthon) már azért sincs elég férőhely, mert ezek csak teljes bentlakással vesznek fel hallgatókat s azok a nőhallgatók, akik az olcsóbb menzai étkezést kívánják igénybe venni, kettesével, hármasával, a városban szétszórva, sokszor méltatlan környezetben, igen sokszor erkölcsileg káros helyen kénytelenek elhelyezkedni.

Ezeknek a legszegényebb nőhallgatóknak alkalmat kell adni arra, hogy egyetemi és főiskolai hallgatókhoz méltóan tudjanak élni és ha már a menza tisztességes étkezési lehetőséget nyujt számukra, segítségükre kell jönni az egészségileg és erkölcsileg legalább olyan fontos, sőt az utóbbi kérdésben fontosabb lakáskérdés megoldásánál is.

Az út adva van. A már működő diákotthon mintájára, tanárnői felügyelet mellett óhajtjuk megvalósítani az egyetemi és főiskolai diákleányotthont, egyelőre bérelt lakásban, de olyan helyen, amely úgy az egészségi, mint az erkölcsi követelményeknek mindenben megfelel és amely méltó környezetet ad a legszegényebb egyetemi hallgatónőknek.

Az elinduláshoz, az állam támogatása mellett is pénzre van szükség, mint ahogy pénzre van szükség a továbbéléshez is. Ezért fordulunk mély tisztelettel mindazokhoz, akinek lelkéhez a magyar ifjúság közel áll és akinek gondjaira bízott közigazgatási területéről is igen sok érdemes, de szegény leány van és hihetőleg még több lesz, egyetemünkön és a főiskolán.

Arra kérjük azokat, akiknek akár egyénileg, akár a köz

pénzeiből módja és alkalma van adni, méltóztassék vállalni egy-egy ágy és a hozzátartozó bútorzat beszerzésének 200 pengőt kitevő költségét és ezzel mintegy örök alapítványt tenni a felállítandó diákotthonnál. Olyan örök alapítványt, amelynek értéke az azonnali befektetés révén időtálló. A Diákvédő Iroda erre a célra elfogad negyed, fél, vagy egész alapítványt is. A továbbélés lehetőségeinek biztosítására, hogy minél több hallgató részesülhessen fél, vagy teljes kedvezményben, kérjük, méltóztassék évi 100—100 pengővel hozzájárulni egy-egy hely fenntartási költségeihez, hogy így módunk legyen arra, hogy a társadalom hathatós segítségét is igénybevéve, 1941 szeptemberétől kezdve fedél alá juthassanak azok, akik legjobban reá vannak szorulva.

Amikor hangsúlyozni kívánom, hogy mindaddig, amíg a diákotthon működése biztosítva nincs, csak felajánlást fogadunk el, mély tisztelettel kérek mindenkit, akit a dolog szükségességéről ez a felszólítás meggyőzött, méltóztassék adományát egy postai levelezőlapon a Diákvédő Irodánál bejelenteni."

Ezt a körlevelet elküldötte az Iroda Békés, Csanád, Csongrád, Bács-Bodrog és Pest vármegye közületeinek. A körlevélre a jelentés megírásáig a következő bejelentések érkeztek: Apátfalva község egyszer s mindenkorra szóló 50 P segélyt, Békés község 200 P segélyt, Békéscsabai megyei város 2 ágyra 400 pengőt és évi 200 pengőt, Gyula megyei város 200 P, Hódmezővásárhely város 200 P, Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye 200 P és évi 100 P segélyt, Kiskunhalas megyei város 200 P, Kiszombor község 50 P segélyt, Magyarcsanád község 200 pengőt, Mezőtúr megyei város 200 pengőt, Tótkomlós község 50 P segélyt, Törökszentmiklós község 30—40 pengő egyszer s mindenkori segélyt ajánlott fel, illetőleg szavazott meg. Választ kaptunk még: Bács-Bodrog vármegyétől, Békés vármegye, Békéssámson község, Csanád-Arad-Torontál vármegyék, Csongrád megyei város, Dombegyház község, Endrőd község, Kisújszállás megyei város, Kőrösladány község, Nagykőrös város, Nagyszalonta megyei város, Orosháza község, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye, Szentes megyei város, Szentetornya község és Vésztő község előljáróságától, hogy a nehéz viszonyokra való tekintettel nem áll módjukban támogatást nyújtani.

Tudjuk nagyon jól, hogy nem a megértés hiányán múlott, hogy többen nem jelentkeztek adományaik bejelentésével, de reméljük, hogy a viszonyok jobbrafordulásával azok is fel fognak bennünket keresni, akiket a háborús viszonyok, az elemi károk és más elháríthatatlan anyagi természetű akadályok gátoltak a segítésben, hiszen a segítséget nem az egyetemnek, hanem az egyetemre beíratkozott saját gyermekeiknek adják.

Bár a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr megértése és nagylelkű hozzájárulása biztosította a leányotthon

felállítását, szükségét érezzük annak, hogy az ország minden számottevő közülete járuljon hozzá ennek az otthonnak fenntartásához. Nem indokolt, hogy csupán azok a közületek vegyék ki a részüket az áldozatkészségből, akik közvetlenül az egyetem székhelyével érintkező területen vannak, mert a diákotthonokba a polgári iskolai tanárjelölt és tanítóképző intézeti tanárjelölt hallgatók is igen nagy számmal kérnek felvételt, akik pedig köztudomás szerint az ország minden részéről sereglenek Szegedre tanulmányaik végzésére.

*

A Diákvédő Irodának gondjai ebben az esztendőben is örvendetesen megszaporodtak. Ahogy két évvel ezelőtt a Felvidék, majd a Kárpátalja visszacsatolásával örömmel nyujtotta segítő kezét az onnan érkező ifjúság támogatására, úgy talán még fokozottabb mértékben nyujtott segítséget az Erdélyből ide szivárgó polgári iskolai tanárjelölteknek és gyógyszerészhallgatóknak, akik tanulmányaikat a Kolozsvárra visszatért Ferenc József-Tudományegyetemen, megfelelő intézmények hiányában nem végezhették. Az ideérkezők száma nem volt nagy, de alig volt közöttük olyan, aki vagy segélyért, vagy kölcsönért, s ha egyikért se, de erkölcsi támogatásért, ne fordult volna az Irodához. Ezeknek a segélyezését éppen úgy, mint az előbbi két csoportét a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium megértő támogatása nélkül az erősen megcsökkent bevételeiből nem tudta volna fedezni az Iroda.

Közvetlenül a kapuzárás előtt jelent meg Szegeden a felszabadított Bácska ide irányított és természetesen is ide törekvő ifjúsága. Azok a hallgatók, akik tanulmányaikat a beográdi, zagrebi és ljubljánai egyetemen végezték.

A minisztérium rendelkezése folytán minden hallgatónak az Irodában kellett jelentkeznie és az Irodának kellett gondoskodni arról, hogy a viszonyokkal teljesen ismeretlen új hallgatóság elhelyezése és élelmezése dolgában fennakadás ne történjék.

A Horthy-kollégium, az egyetemi Diákotthon, a Boldog Margit-leányotthon, a Kat. Nővédő Egyesület Szent Erzsébet-otthona és a Mensa Academica Publica vezetőségének megértő támogatásával egyetlen egy olyan hallgató sem jelentkezett, akinek ügyét még abban a 24 órában el ne intéztük volna.

Ezek között voltak olyanok, akiknek anyanyelve nem magyar és akik a magyar nyelvet nem is beszélik, sőt nem is értik. A Diákvédő Iroda ezektől sem vonta meg, mert nem is vonhatta meg, erkölcsi, de igen sok esetben anyagi támogatását sem. Hogy elsősorban is a hazajövő magyar ifjak részesültek segélyben, az egészen természetes volna még akkor is, ha nem ők lettek volna a legjobban rászorulók.

A rászorult délvidéki ifjúság segélyezését szintén a miniszériumnak egyenesen erre a célra utalt hozzájárulása tette lehetővé. Szükség volt erre annyival is inkább, mert a 139 hallgató éppen akkor érkezett hozzánk, amikor a gondos beosztással kezelt jövedelemnek utolsó filléreit is elvitték a vizsgasegélyek. Hogy mégis tudtunk a magunk erejéből is segíteni rajtuk, azt annak a néhány az Irodával szemben kötelezettségben lévő, már állásban lévő, volt hallgatónknak köszönhetjük, akik felszólításunkra, megértve a változott viszonyokat, kisebb-nagyobb összegek törlesztésével igyekeztek az Irodának segítségére lenni, úgy, mint ahogy annak idején az Iroda volt az ő segítségükre. Sajnos, ezek az elismerő szavak csak kivételes egyéneknek szólhatnak.

*

Az 1940/41. tanévről, amely Diákjóléti és Diákvédő Irodánknak a magyar királyi Horthy Miklós-Tudományegyetem kebelében eltöltött első éve volt, az alábbi adatok számolnak be:

I. *Bevétel:*

előző évi maradvány — — — —	3626·—	P
adományokból (részl. l. alább) —	22540·50	„
ifjúsági járulékokból — — —	10645·27	„
visszafizetett kölcsönök — — —	2971·63	„
egyéb bevételek — — — — —	685·18	„
Összesen:	40468·58	„

II. *Kiadás:*

beíratási és egyéb tanulmányi segélyekre — — — — — —	10220·—	„
vizsgadíjra (leírásként) — — —	3136·—	„
kamatmentes kölcsönökre — —	6188·78	„
élelmezési segélyekre — — —	9314·50	„
lakbérsegélyekre — — — — —	8953·50	„
ruházati segélyekre — — — —	1779·29	„
tankönyvekre — — — — —	342·10	„
gyógykezelésre — — — — —	245·23	„
utisegélyre — — — — — —	74·—	„
A segélyek összesen:	40253·40	„
vegyes kiadások:		
jutalom, ill. munkadíjra — — —	887·25	P
nyomtatvány, írószer, felszerelés	120·14	„
póstaköltségekre — — — — —	8·38	„
egyéb — — — — — — — —	127·59	„
A kiadások együtt:	41396·76	„

Fenti bevételi és kiadási tételek végösszegénél *hiányként mutatkozó: 928·18 pengőt* a kebelbeli Quaestura előlegezte, a délvidéki hallgatók részére kiadott s a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumtól várható megtérítésre.

A bevételek második tételében jelzett adományok a következő adományozóktól származtak:

A Horthy Miklós-ösztöndíjalapból — — — — —	1600·— P
A vallás- és közoktatásügyi magyar királyi minisztériumtól — — — — — — — — — — —	18080·50 „
Bölcsészetkari dékáni hivataltól teremkölcsönzési díjakból — — — — — — — — — — —	179·— „
Czókoly István dr. úr adománya — — — — —	5·— „
Fonó András úr adománya (bélyegekből) — — —	1·— „
Fógel József dr. professzor úr adománya — — —	50·— „
Jász-Nagykun-Szolnok vármegye adománya a most létesülő Leányotthon részére — — — — —	200·— „
Két bölcsészetkari professzor úr adománya — —	92·— „
Mester János dr. professzor úr adománya — —	20·— „
Rothermere-alap kamataiból — — — — — —	1000·— „
Rusznyák István dr. professzor úr adománya — —	5·— „
Szeged-móravárosi kat. egyházközségtől — — —	120·— „
Szeged Városi Nyomda Rt. adománya — — — —	50·— „
Szegedi helyőrség tiszti és altiszti kara — — —	60·— „
Szegedi kir. Közjegyzői Kamara adománya — —	100·— „
Szegedi református egyházközségtől — — — —	913·— „
Tanárvizsgáló Bizottság vizsgadíjmegtérítések címén — — — — — — — — — — —	60·— „
Vincze Ferenc tanár úr adománya — — — —	5.— „
Összesen:	22540·50 P.

Ez adományokért fogadják a nagylelkű adományozók ezuton is az Iroda hálás köszönetét.

A segélyezés az egyetem egyes karain és a Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola hallgatói között a következőképen oszlott meg:

jogszigorló — — — — — — — — — — — —	5
orvostanhallgató és szigorló — — — — — — — —	150
bölcs.-kari hallg. és szigorló, ill. tanárjelölt — — — —	62
math.-term.-tud. kari hallg. és szig., ill. tanárjelölt — —	69
gyógyszerésztanhallgató és szigorló — — — — — —	26
Apponyi-kollégiumi hallgató — — — — — — — —	13
egyetemi hallgató és szigorló	325
Polgári isk. Tanárképző Főiskolai hallgató — — — —	278
Összesen:	603

A segélyezettek száma tehát ez évben 603 volt, ami az 1132 átlagos hallgatói létszámnak 53·3%-a. Ez a szám a Ferenc József-Tudományegyetem mult évi 1616 átlagos hallgatói létszámából segélyezett 37·37%-ával szemben tetemes emelkedést jelent.

A Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság a lefolyt tanévben 17 tanárjelöltet, összesen 465 pengő vizsgadíj-megtérítésben részesített kitűnő vizsgaeredmények alapján. E megtérítések fejenkint 15—40 pengő között váltakoztak s ebből 60 pengő a Diákvédő Irodához utaltatott át.

Tankönyvtárunkat az 1940/41. tanévben is dr. vitéz SZÉCHENYI SÁNDOR alkönyvtárnok úr kezelte, f. évi április hóig, amikor is a kolozsvári egyetemhez történt kinevezése folytán ismét az Iroda kezelésébe adatott vissza. Ez alkalommal külön is hálás köszönettel és elismeréssel emlékezünk a 14 éven át nagy szakértelemmel és lelkiismeretes pontossággal teljesített szolgálataira.

A tankönyvtárat az elmult évben 288 hallgató vette igénybe, s összesen 98 művet 1098 kötetben adtunk ki használatra. A könyvtár gyarapítására a tanév folyamán 28 kötet újabb könyvet vásároltunk.

Szegénysorsú betegeinket az Iroda által kiadott utalványok alapján ezidén is szívesek voltak ingyen kezelni: BATIZFALVY JÁNOS nyilv. r. tanár, BATA TIBOR műtőorvos, CSONTOSNÉ CSAJÁGHY MÁRTA tanársegéd, LAJOS SÁNDOR magántanár, SIPOS KÁROLY magántanár, SZÁSZ SÁNDOR magántanár, TREER JÓZSEF c. rk. tanár, TROJÁN EMIL magántanár, adjunktus és SZÉCHENYI-NAGY LÁSZLÓ tanársegéd úr. Segítségükért az ifjúság nevében is hálás köszönetet mondunk.

A tanév folyamán kiadott orvosi utalványok száma:

belgyógyászati rendelésre	32
bőrgyógyászati rendelésre	12
fül-orr-gége-rendelésre	9
ideggyógyászati rendelésre	2
nőgyógyászati rendelésre	0
sebészeti rendelésre	8
szemészeti rendelésre	44
Összesen:	107

A Szegedi Gyógyszerész Egyesülettel történt megállapodás alapján a rászoruló ifjúság kedvezményes gyógyszerrel való ellátása ez évben is lehetséges volt. Illesse köszönetünk azokat a gyógyszerész urakat, akik ezt lehetővé tették.

Az Iroda 950 beadványt intézett el, pénztári naplójának tételszáma 1957.

Az Iroda adminisztrativ munkáját KERNER IRMA egyetemi napidíjas, irodavezető-kisasszony és PAPP TERÉZ középiskolai tanárkisasszony, ideiglenes irodai alkalmazott végezték el, azzal a lelkiismeretes buzgó munkássággal és az ifjúság iránti sok esetben nagy türelmi próbát jelentő megértéssel, amellyel eddig is, mindenkor végezték. Úgybuzgóságukat mi sem bizonyítja jobban, minthogy akkor, amikor dr. vitéz SZÉCHENYI SÁNDOR, tankönyvtárunk kezelője a kolozsvári egyetemi könyvtárhoz nyert kinevezést és megbízatásáról lemondott, készséggel vállalkoztak munkakörének ellátására is.

Az elmondottakban diákvédő intézményük 18 éves történetéről számolva be, azzal a hő fohásszal zárom soraimat, hogy miként az elmult nehéz esztendőkben, az elkövetkezőben is közel legyen a segítség, ha nagy lesz a szükség.

Isten áldása legyen jótevőinken, egyetemünkön és ifjúságunkon!

Szeged, 1941, augusztus hó 27.

DR. BANNER JÁNOS
egyet. ny. r. tanár,
az Egyetemi Diákjóléti és Diákvédő Iroda elnöke.

5. Horthy-Kollégium

A Horthy-Kollégium egyetemünk legnagyobb diákszociális intézménye. Modern épületével, kitűnő felszerelésével, központi fűtőberendezésével, állandó hideg-melegvízszolgáltatásával kényelmes és egészséges otthont nyújt a szülői háztól elkerült egyetemi ifjúság számára.

A lakószobák két, három és négy személyesek.

Az ellátási díj havi összege két ágyas szobában 60 P, három, négy ágyas szobában 52 P.

A felvétel mindig egy-egy szemeszterre szól, amely szeptember 11-től december 22-ig, illetőleg január 20-tól május 31-ig tart.

A kollégium e rendszeréből az ifjúságra nézve az a kivételes kedvezmény származik, hogy szeptember, december, január és június hónapokban az ellátási díjnak nem a teljes összegét, hanem csak a megfelelő töredéket kell fizetnie. Ezzel a kollégiumi ellátást annyira mérsékeltük, hogy e téren az országban vezetünk.

E rendkívül mérsékelt díjazásért a kollégium tagjai a kitűnő lakáson kívül napi háromszori bőséges élelmezést és ágyneműt, kisebb betegségek esetén ingyen orvosi kezelést, továbbá díjmentes angol, francia, német, olasz, latin és görög nyelvoktatást kapnak.

A kiváló tanulmányi előmenetelt igazolók és támogatásra szorulók külön kollégiumi segélyben is részesülnek. Ebben a tanévben a következő ily segélyezések adományoztattak:

9	kollégista	kapott	egyenként	21	P.-t,	együtt havonként	180 P.-t,
11	„	„	„	18	„	„ „	198 „
8	„	„	„	15	„	„ „	120 „
18	„	„	„	12	„	„ „	216 „
5	„	„	„	10	„	„ „	50 „
16	„	„	„	9	„	„ „	144 „
1	„	„	„	8	„	„ „	8 „
17	„	„	„	6	„	„ „	102 „
1	„	„	„	5	„	„ „	5 „
4	„	„	„	3	„	„ „	12 „
						és így összesen havi:	1.044 P

segélyben részesültek kollégistáink.

E segélyezés a gyakorlatban azt jelentette, hogy a kollégium legkiválóbb tagjai teljes ellátásukért csak havi 31 P-t fizettek.

A kollégium olcsó áraival és e segélyekkel a mai nagy gazdasági válságban áldásos és nemes hivatást tölt be: biztosítja egyetemünk bentlakó ifjúságának a zavartalan, gondmentes életet, így megadja annak lehetőségét, hogy az ifjúság minden idejét tanulmányainak szentelhesse. De áldását azok is élvezik, akik csak szigorlatokra érkeznek egyetemünkhöz. Részükre napi 3 P mérsékelt díjért nyújt teljes ellátást.

Szeged, 1941. szeptember hó 11.

Dr. FÓGEL JÓZSEF
egyetemi ny. r. tanár,
a Magyar Tudományos Akadémia tagja
kollégiumi igazgató.

6. Mensa Academica Publica

A magy. kir. „Ferenc József"-Tudományegyetem Kolozsvár 22 éves román uralom alól történt felszabadulása után, ősi székhelyére hazaköltözött. A Mensa Academica Publica diákszociális intézményünk a szegedi egyetemen maradt, s azon folytatja megszakítás nélkül további áldásos működését. Mielőtt az elmult év elmult eseményeiről beszámolnék, szükségesnek tartom, hogy intézményünk történetét, fejlődését néhány szóval ismertessem.

A Mensa Academica Publica alakulásának, valamint előzményeinek ismertetésére idézzük az 1938. év október 4-én megtartott felügyelő bizottsági ülés jegyzőkönyvének kivonatát,

melyet Dr. BUZA LASZLÓ egyet. ny. r. tanár javaslatára a 10. évi beszámolónkban szószerint idézünk. Az ismertetést Dr. FÓGEL JÓZSEF egyetemi ny. r. tanár, alapító elnök kérésére, DÖMÖTÖR GYULA alapító tag foglalta írásba.

Jegyzőkönyv kivonat: „ . . . . . Hivatkozással Méltóságod szóbeli felszólítására, melyszerint ismertessem a Mensa Academica Publica megalakulásának történetét, különös tekintettel a megalakulást előző tárgyalásokra; van szerencsém az alábbiakban összefoglalni:

A Mensa Academica Publica történetéhez csak akkor lehet érdemlegesen és a történeti hűségnek megfelelően hozzáfogni, ha ismerjük azt az intézményt is, mely kiindulója volt és az impulzust is adta a Mensa Academica Publica szükségszerű megalakulásának. Ez az intézmény a szegedi Irgalmas-nővérek vezetése alatt álló „Városi Mensa" volt, (Városi szegényház, Berlini-körút 11. szám alatt).

Az 1922. év elején a polgármesteri hivatal egy éttermet nyittatott a városi szegényház épületében, ahol elszegényedett tisztviselők, de főként az időben napról-napra szaporodó menekült tisztviselők (azok, akik az elfoglalt területen nem tették le a hűségesküt) díjtalanul kaptak megfelelő ebédet és vacsorát. A hétről-hétre szaporodó létszámot növelte a Szegedre érkező Egyetem szegénysorsú hallgatói is. Az akkor alakulófélben lévő Diákvédő Iroda, a Horthy Internátus és az úgynevezett Sz. E. F. H. E. Internátus (Vásárhelyi-sugárút 4. sz.) nem tudtak minden reászoruló és érdemes egyetemi hallgatónak élelmet, főként díjtalanul ebédet és vacsorát adni. Ezoknálfogva a városi szegényházban működő „Városi-mensa" étkezőinek száma napról-napra növekedett. Az étkező helyiség, valamint az élelmezésre kiutalt összeg szűknek bizonyulván, kívánatos volt mindkettő bővítése.

Mint minden nemes és jó ügynek hűséges szolgálói maguk az Irgalmas-nővérek, de főként főnöknőjük nagyontisztelendő LESTYANI ÁGNES és irodanővére KEHRLING CANDIDA nővér vették kezükbe az ügyet.

Csekélységem bevonásával tervezetet adtunk át boldogemlékű polgármesterünknek, Dr. SOMOGYI SZILVESZTER Őméltóságának végleges megoldásra vonatkozólag. Mint minden egyetemi ügynek, úgy az egyetemi ifjúság élelmezésének is a polgármester úr személyében melegszívű patrónusára találtunk. Máról-hónapra elrendelte az étteremnek, valamint a költségvetési alapnak a szükséghez mérten való azonnali kibővítését. A kivitellel a fent nevezettek bízattak meg kiegészítve az intézet akkori gondnokával HERBICH LAJOS t. b. főpénztárossal. Az 1923. évben a „Városi Mensa" már 240 egyetemi hallgatót számlált falai között. Áldásos működését éveken keresztül folytatta

és folytatja ma is örök dicséretére az Irgalmas nővéreknek és Szeged város áldozatkész Vezetőségének.

A „Városi Mensa" hasznos ténykedésének, szociális és kultúrmissziójára felfigyeltek az Egyetemi Diákvédő Iroda akkori elnöke Dr. FÓGEL JÓZSEF és Dr. BERECZ JÁNOS egyet. ny. r. tanár urak, akik elsőnek látogatták meg ezt a diákszociális intézményt. Röviden ismertettem ezt az intézményt megjelölve a segélyforrás helyét és nagyságát, valamint az itt étkező egyetemi hallgatók számát. Elismeréssel szóltak úgy a kiszolgáltatott élelemről, mint az egész szervezetről. Dr. FÓGEL JÓZSEF professzor úr Őméltósága, mint a Diákvédő Iroda elnöke, felajánlotta, hogy a „Városi Mensan" étkező egyetemi hallgatók élelmezési díját (személyenkint havi 12 pengőt) részben, vagy egészben megtéríti, hogy ezzel is könnyítse az ifjúságnak akkor még a mainál is súlycsabb helyzetét. Ilyenformán közel két éven keresztül csaknem díjtalanul kapott ebédet és vacsorát minden reá szoruló és érdemes egyetemi hallgató. A „Városi Mensa" fennállásának ez a két-három éve volt talán az az idő, amikor hivatásának magaslatán állva oldotta meg (az adott viszonyok között) legjobban feladatát.

Időközben nevezett professzor urak, mind gyakrabban látogatták meg a mensát és annak hasznos, egyben dícsérete mellett bölcsen meglátták az egyetlen hibát, mely a helyre és a környezetre vonatkozott. Valóban ez a kinemküszöbölhető és elkerülhetetlennek látszó hiba megvolt: Ez pedig abban nyilvánult, hogy egyetlen fal választotta el a „Városi népkonyhától", ahova azidőben közel 3600 személy járt és tolongott órákon keresztül az ingyen kosztrért. Való igaz az is, hogy ez a környezet a legdemokratikusabb felfogás mellett is károsan befolyásolta, sőt lerontotta értékét annak, amit nyújtott ez az intézmény, (különös tekintettel az ifjúságra). A belső tisztaság, a kifogástalan és bőséges élelem, valamint az Irgalmasnővérek szeretetteljes és készséges kiszolgálása háttérbe szorult a külsőségek miatt. Ha ezekhez hozzávesszük azt a körülményt is, hogy egyetemi hallgatónők éppen a környezet miatt nem kaphattak élelmezést, úgy érthető volt az a törekvés és sietség, mellyel Dr. FÓGEL JÓZSEF és Dr. BERECZ JÁNOS professzor urak egy megnyugtatóbb és egyetemi hallgatókhoz méltóbb helyen és keretek közé akarták juttatni az itt étkező ifjúságot. Csekélységem volt az, akit a nevezett professzor urak megbíztak egy olyan tervezet kidolgozásával, mely a város vezetőségének áldozatkészsége, valamint az Egyetemi Tanács pénzadománya mellett a Központi Egyetem vagy Horthy Internátus alagsorába vihetné a mensát és ifjúságát. Tulajdonképpen tehát a „Mensa Academica Publica" alakulásának terve ezidőben született meg. A tárgyalásokra, főként az élelmezés kidolgozására és lebonyolítására a nevezett két professzor úron kívül Dr.

MÉSZÁROS GÁBOR egyet. m. tanár úr, a Betegélelmezési Osztály akkori igazgatója kéretett fel. Közel egy év múlott el a legnagyobb készség és megértő jóindulat mellett is, addig, míg az illetékes faktorok magukévá tették a Mensa Academica Publica szükségességét. Etéren elsősorban boldogemlékű Dr. KISS ALBERT professzor úr Őméltósága, az egyetemi gazdasági bizottság akkori elnöke tette magáévá az ügyet. Az Ő hathatós közreműködésével határozott irányban folytak a tárgyalások. Még is az első megbeszélések és mind gyakrabbá váló látogatások elsősorban Dr. BERECZ JÁNOS és Dr. FÓGEL JÓZSEF, majd Dr. JANKOVICH LÁSZLÓ professzor urak nevéhez fűzödik, éppen ezért és méltán nevezhették az akkori ifjúság őket a Mensa Academica Publica alapítóinak.

Magának a Mensa Academica Publica hivatalos megalakulásának előzményeit kívántam ismertetni éppen Méltóságod kérésére, a hivatalos megalakulás történetére pedig legyen szabad utalnom a Diákvédő Iroda 1931/32. tanévi jelentésére: illetőleg annak második részére.

Utóirat:

Méltóságos Uram!

A magam személyét teljesen ki akartam kapcsolni a „Városi Mensa" alapítása és vezetése stb. alól. Munkásságom szerény keretek között mozgott, mint azoké a névtelen Irgalmasnővéreké, kiknek szerencsém volt munkatársuknak lenni. Méltóságod kifejezett kívánságára, valamint a történeti hűség kedvéért utóiratként pár szót magamról és ténykedésemről leírni akarok.

A „Városi Mensat" a fennt nevezett két Irgalmasnővérrel együtt valóban én terveztem és alapítottam. A két-háromszáz tagból álló mensa élelmezését, számadásait, költségvetését a „Népkonyha" 3600 adagjával együtt magam vezettem és irányítottam. A polgármester úr Őméltósága, valamint az Irgalmasnővérek 100%-os bizalma alapján diszkrecionális joggal és hatáskörrel lettem felruházva. Ez a magyarázata annak, hogy közel 2000 egyetemi hallgatónak sikerült díjtalanul, illetőeg havi 6 pengő fizetése mellett ebédet és vacsorát adni. E tárgyról különben nem szívesen írok, mert ennek ismertetése nem az én feladatom lett volna, de mivel Méltóságod erre kifejezetten felkért, kénytelen voltam kötelességszerűleg leírni.

Szeged, 1938. szeptember 28.

Legmélyebb tisztelettel

DÖMÖTÖR GYULA s. k.

Alapítótagjaink közül meghaltak: Dr. BERECZ JÁNOS egyet. ny. r. tanár, Dr. BUDAY ÁRPÁD egyet. ny. r. tanár és Dr. KISS ALBERT egyet. ny. r. tanárok, akik életükben a tudományos munka melletti kevés szabadidejüket e nemes cél szolgálatára fordították és anyagi áldozatok hozatalával tovább építették a lefektetett alapot. A jól végzett munka tudata és az intézményünk virulása volt az egyetlen jutalmuk és az a hála, melyet a mensa ifjúsága nemszűnt meg soha kifejezésre juttatni. Nevüket soha elnem halványodó betűvel írták intézményünk történetébe. Mi utódai pedig kegyelettel emlékezünk nagynevű elődeinkre és haladunk az általuk kijelölt úton, amely út, azonban a megváltozott súlyos idők miatt, évről-évre nehezebb.

Az elmult 10 évből csak összefoglaló adatot kívánok ismertetni. A beérkezett kérvények száma 4976 drb, a mensan étkezők száma 4726 volt. A tíz év leforgása alatt 133.886·42 pengő segélyt osztottunk ki. Ezek a számok beszédes bizonyítékai annak az áldásos munkának, melyet Bizottságaink végeztek és annak a segélyforrásnak, melyet a Mensa Academica Publica nyújtott.

A Mensa Academica Publica Felügyelő és Végrehajtó Bizottságában a folyó tanév folyamán, két alkalommal is voltak személyi változások. Erdély egyrészének 22 évi elszakítás utáni hazatérése következtében az eddig számüzetésben levő „Ferenc József"-Tudományegyetem visszatérhetett ősi székhelyére, Kolozsvárra. Az Egyetem távozásával egyidejűleg a két bizottságunk tagjai közül a teljes jogikari képviselet eltávozott Szegedről, nevezetesen: Dr. BUZA LÁSZLÓ egyet. ny. r. tanár, Dr. Heller Erik egyet. ny. r. tanár Kolozsvárra, Dr. EREKY ISTVÁN egyet. ny. r. tanár a pécsi „Erzsébet" Tudományegyetemre, Dr. POLNER ÖDÖN egyet. ny. r. tanár Szegeden maradt ugyan, de aktív közreműködést csak az első félévben vállalt, miután a második félév kezdetén megvált a Diákvédő Iroda vezetésétől. Az orvostudományi karról: Dr. MISKOLCZY DEZSŐ egyet. ny. r. tanár, a bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karról: Dr. VÁRKONYI HILDEBRAND, a matematika, természettudományi karról: Dr. GYŐRFFY ISTVÁN egyet. ny. r. tanár és Dr. SZENTPÉTERY ZSIGMOND egyet. ny. r. tanárok távoztak el Szegedről. Az Ő távozásukkal mi értékes munkatársakkal lettünk szegényebbek, az ifjúság pedig sok áldozatra kész és melegszívű pártfogójukat vesztette el.

A másik személyi változást bizottságainkban a Szegeden megnyíló „Horthy Miklós"-Tudományegyetem alapítása után bekövetkezett új egyetemi tanárok kinevezése folytán jött létre. 1940. november 26-án tartott I. rendes ülésen Egyetemünk Tanácsa a Mensa Academica Felügyelő és Végrehajtó Bizottság tagjaiként a következő professzorokat választották meg. Orvos-

tudományi kar részéről: Dr. PURJESZ BÉLA, Dr. KRAMÁR JENŐ, Dr. GELLÉRT ALBERT és Dr. KANYÓ BÉLA egyet. ny. r. tanárokat, a bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar részéről: Dr. SIK SÁNDOR, Dr. KOLTAY-KASTNER JENŐ, Dr. MESTER JÁNOS és Dr. BANNER JÁNOS egyet. ny. r. tanárokat, a matematika és természettudományi kar részéről: Dr. FRŐHLICH PÁL, Dr. SZÉLL KÁLMÁN, Dr. FARKAS BÉLA, Dr. BRUCKNER GYŐZŐ egyet. ny. r. tanárokat. Az Egyetemünk Tanácsa által megválasztott professzor urakból folyó év december 20-án megtartott alakuló ülésen a két bizottság a következő tisztikart választotta meg.

A Felügyelő Bizottság valamint a Végrehajtó Bizottság elnöke: Dr. FARKAS BÉLA egyet. ny. r. tanár. A Felügyelő és Végrehajtó Bizottság ügyvezető elnöke: Dr. PURJESZ BÉLA egyet. ny. r. tanár. A Végrehajtó Bizottság tagjai: az orvosi kar részéről: Dr. KRAMÁR JENŐ egyet. ny. r. tanár, a bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar részéről: Dr. MESTER JÁNOS egyet. ny. r. tanár, a matematika és természettudományi kar részéről: Dr. FRŐHLICH PÁL egyet. ny. r. tanár. Hivatalból tagja mindkét bizottságnak a Horthy Kollégium igazgatója, Dr. FÓGEL JÓZSEF egyet. ny. r. tanár és a Diákvédő Iroda elnöke: Dr. BANNER JÁNOS egyet. ny. r. tanár, valamint a Polg. Isk. Tanárképző Főiskola igazgatója: Dr. SCHILLING GÁBOR egyet. ny. rk. tanár. Mindkét bizottság jegyzője: DÖMÖTÖR GYULA a Mensa Academica Publica gondnoka.

Erdély visszatérésének örömnapjai alig múltak el, már is újabb örvendetes idő következett el. Az elszakított Délivégek kerültek vissza az anyaországhoz. A visszacsatolást követő napokban már megjelentek Egyetemünkön a Délvidék leányai és fiai, hogy megszakított tanulmányaikat a szegedi egyetemen fejezzék be. Igaz örömmel fogadtuk közénk és a mensankon 73 hallgatót láttunk el. Készségesen nyújtottunk élelmezést a hazatérőknek s csupán önköltségi árat fizettettünk azokkal, akik fizetni tudtak, de legnagyobb részük díjtalanul kapta az élelmezést a hátralevő két hónap folyamán, miután hiteles iratokkal bizonyították vagyontalanságukat és szép tanulmányi előmenetelüket. A díjtalan élelmezés, csak átmeneti jellegű volt, mert a Diákvédő Iroda melegszívű elnöke: Dr. BANNER JÁNOS professzor úr vállalta néhány szegénysorsú, jó tanulmányi előmenetelt felmutató hallgatók élelmezési díjának egy részét, a nagyobbfelére a magy. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr Őnagyméltóságától államsegélyt kért és mint minden ügyes-bajos dolgainkban ezuttal is Őexcellentiaja megadta a kért segélyt, melynek kiutalása folyamatban van. Ez a kegyes adomány lehetővé tette, hogy a jelen félévben, de talán a következő félévben is az eddiginél nagyobb segélyben részesíthetjük a reá érdemes és méltó egyetemi és főiskolai hallgatókat.

Az elmult évek beszámolóinak során ismételten reámutat-

tunk azokra a nehézségekre, melyek az élelmezés során felmerültek. Nem csak a szükséges nyersanyagok beszerzése körül mutatkoztak zavarok, hanem a napról-napra emelkedő élelmiszerek ára borítja fel a költségvetési tervezetünket. Az elmult év kezdetén 1 pengő napi ár elegendőnek mutatkozott az ebéd, vacsora előállítására fedezetként. Pár hét leforgása alatt az árak olyan mértékben emelkedtek, hogy az eddigi nívó tartása érdekében a napi átlagot 1·20 pengőre kellett emelni. A mutatkozó különbözetet, az egyetemi hallgatók részére segélyként folyósítottuk, a főiskolai hallgatók pedig havi 3 pengő drágasági pótdíj befizetésével fedezték. A napi átlagnak ily módon 1·20 pengőre való felemelése lehetővé tette, hogy az egyetemi év folyamán az összegnek egyenlő értékű ízletes és változatos étel került ifjúságunk asztalára. Ezt az alkalmat megragadom arra, hogy ezuton mondjunk az Egyetemi Betegélelmezési Osztály vezetőjének: Dr. STRÓBL FERENC egyetemi tanársegéd, orvos úrnak és MAGYAR LÁSZLÓ B. É. O. gondnokának a nyersanyagok fáradságos beszerzéséért, HUSZTI JENŐ úrnak, a Horthy Kollégium gondnokának, aki minden időben és módon állt rendelkezésünkre és segítségünkre ügyes-bajos dolgainkban. Külön köszönet illeti az élelmezési iroda tisztviselőit az étlap gondos és változatos összeállításáért. Köszönetet mondunk a konyhavezető diétás nénének szorgalmas, mindenre kiterjeszkedő pontos munkájáért.

Ezuton búcsúzom, úgy a magam mint Bizottságaink és ifjúságunk nevében Dr. POLNER ÖDÖN ny. egyet. ny. r. tanár úrtól, aki fáradságos, de áldásos munka után megvált a Diákvédő Iroda vezetésétől. Elnöksége alatt mindig abban a biztos tudatban voltunk, hogy intézményünk és ifjúságunk ügye és baja megértő, gondos atyai szeretettől áthatott kezekben van. Nyugalombavonulásakor hálás köszönetet mondunk úgy a Bizottságaink, mint ifjúságaink nevében. „Találja örömét a jól végzett munka gyümölcseiben."

Egyidejűleg melegen üdvözlöm, Dr. BANNER JÁNOS egyet. ny. r. tanár urat, a Diákvédő Iroda új elnökét és egyben kérem, hogy elődjeink nemes szellemétől áthatva fogadja jóindulatába és szeretetébe intézményeinket és ifjúságát.

A folyó évben kiosztott mensa-segélyek összege 12.145·60 pengő volt. Ebben az összegben nem foglaltatik benne az alant feltüntetett főiskolai hallgatók élelmezési segélye, mely 5.350·— pengőt tesz ki.

A kiosztott kedvezmények ismertetésére szolgáljon az alábbi táblázat.

a) Egyetemi hallgatók:

	I. félév	II. félév	
a) ingyenes étkezők száma	3	5	
b) havi 5 pengőt fizetett	8	3	
c) havi 10 pengőt fizetett	13	18	
d) havi 15 pengőt fizetett	23	12	
e) havi 20 pengőt fizetett	30	23	
f) havi 25 pengőt fizetett	19	4	
g) havi 30 pengőt fizetett	31	96	
Összesen:	127	161	hallgató

b) Főiskolai hallgatók:

	I. félév	II. félév	
a) ingyenes étkezők száma	2	2	
b) havi 10 pengőt fizetett	6	6	
c) havi 15 pengőt fizetett	17	17	
d) havi 20 pengőt fizetett	5	5	
e) havi 30 pengőt fizetett	70	70	
Összesen:	100	100	hallgató

Kimutatás a Mensa Academica Publica pénztári forgalmáról az 1940/41 egyetemi év folyamán.

Bevétel:

Áthozat az 1939/40 egyetemi tanévről — — —	13.506·13	P
A m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Urtól — — — — — — — — — — —	4.500·—	„
A m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Urtól a felvidéki hallgatóknak kiosztott élelmezési segélyek visszatérítéseként — — —	487·50	„
A m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Urtól élelmezési segélyek visszatérítéseként —	865·—	„
Dr. Bruckner Győző egyet. ny. r. tanár adománya koszorú megváltás címén — — — — — —	20·—	„
Dr. Farkas Béla egyet. ny. r. tanár adománya karácsonyi segélyre — — — — — — — —	20·—	„
Dr. Mester János egyet. ny. r. tanár adománya —	20·—	„
A gyermekklinika farsangi mulatságának tiszta jövedelme — — — — — — — — — — —	24.14	„
Quaesturából az 1940/41 évben mellékdíjakból befolyt összeg mensara eső része — — — —	11.143·47	„
Szeged-Csongrádi Takarékpénztártól kamat címén	474·20	„
A hallgatók élelmezési díjaként befizettek — —	11.335·40	„
A hallgatók élelmezési segélyek visszatérítése —	12.165·60	„

Polg. Iskolai Tanárképző Főiskola Igazgatósága 1940/41 egyet. évben befizetett élelmezésért —	15.739·40	„
A főiskolai hallgatók drágasági pótdíj címén —	1.965·—	„
Polg. Isk. Tanárképző Főiskola Igazgatósága gáz, víz, villany térítéseként befizetett — — —	400.—	„
— Összesen:	72.665·84	P

Kiadás:

Élelmezési segélyekként kiosztottunk — — — —	12.145·60	P
Tiszteletdíjakként — — — — — — — — —	1.200·—	„
Jutalmak az 1940/41 év folyamán — — — — —	690.—	„
Beszerzésekre — — — — — — — — —	1.804·10	„
Felszerelések javítása és pótlására — — — —	102·89	„
Nyomtatványokra — — — — — — — —	225·35	„
Portó, bélyeg, levelezésre — — — — — — —	22·60	„
A karácsonyi ünnepekre itt maradt hallgatóknak	80·—	„
Élelmiszerekre, nyersanyagokra — — — — —	913·46	„
Két főiskolai hallgatónak drágasági pótdíj visszatérítése — — — — — — — — —	38·—	„
Mensa Academica Publica személyzeti illetménye	1.898·45	„
Horthy Kollégium Igazgatóságának élelmezésért	40.880·16	„
Horthy Kollégium Igazgatóságának víz, gáz, villany fogyasztásért az év folyamán — — —	1.400·—	„
Horthy Kollégiumnak papírszalvétákért — —	238·64	„
Összesen — — — —	61.639·25	P
Egyenleg — — — —	11.026·59	„
Összesen — — — —	72.665·84	P

Átvitel az 1941/42 egyetemi tanévre 11.026·59 pengő, azaz Tizenegyezerhuszonhat pengő és 59 fillér, mely összeg a Szeged-Csongrádi Takarékpénztárnál van elhelyezve.

Az 1940/41 egyetemi tanév folyamán megvalósítottuk a régi tervünket: a „Mensa teák" rendezését azzal a céllal, hogy az egyetemi ifjúság a professzorok családjat megismerve, azok felügyelete alatt velük együtt szórakozzék. Három jólsikerült összejövetelünk volt az év folyamán.

Az első 1940 december 16-án volt a mensa éttermében. Ezalkalommal „Medicus-teadélután" volt a kari hallgatók részére. A zsúfolásig megtelt éttermünkben nagyszámmal jelentek meg orvoskari professzorok feleségeikkel és a hallgatóság csaknem hiány nélkül. Zenét a hallgatóságból összeállt alkalmi zenekar szolgáltatott. Sokáig emlékezetes és felejthetetlen jó hangulatban volt itt együtt professzor és tanítvány a legjobb baráti közelségben.

A második „Mensa-tea" 1941 január 11-én volt a polgári-

iskolai tanárképző főiskola dísztermében. Háziasszonyok voltak: Dr. FARKAS BÉLÁNÉ, Dr. SCHILLING GÁBORNÉ és SZENT-GYÖRGYI NELLY úrnők. A teaest erkölcsileg és anyagilag egyaránt igen jól sikerült. Késő esti órákba nyúlt a táncmulatság a legjobb hangulatban. Az est tiszta jövedelme 109·50 pengő volt.

A harmadik „Mensa-tea" 1941 május 16-án volt a Mensa Academica Publica éttermében. Háziasszonyok voltak: Dr. BANNER JÁNOSNÉ, Dr. FRŐHLICH PÁLNÉ és Dr. VERESS ELEMÉRNÉ úrasszonyok. A teaest az előbbiekhez hasonlóan kedélyes, közvetlen jó hangulatban telt el és a késő órákban ért véget. Ennek az összejövetelnek tiszta jövedelme 165 pengő volt.

A két mensa-tea jövedelmét 275·50 pengőt Szeged-Csongrádi Takarékpénztárnál helyeztük el, mely összegnek mikénti felhasználását és elosztását az illetékes Bizottság fogja elhatározni. Ezúton is megragadom az alkalmat, hogy úgy a magam, mint az ifjúságunk nevében megköszönjem a rendező és vendéglátó háziasszonyok fáradozását és áldozatkészségét a mensa teák rendezéséért.

Végül hála és köszönet illeti DÖMÖTÖR GYULA gondnok úr működését, aki „Városi mensa" megalapításától szinte két évtizeden át nagy szakértelemmel s az egyetemi ifjúság nagy megértésével vezette és vezeti a Mensa Academica Publicat. Az élelmezési nehézségek elhárításában a szűk helyiségünkben az étkezések zökkenésmentes lebonyolításában és az étkező helyiségekben valódi egyetemi hangulat és szellem kialakulásában hervadhatatlan érdemeket szerzett. Úgyszintén a mensa teák és más hasonló szórakoztató összejövetelek megszervezésében.

Mielőtt beszámolómat zárnám, szükségesnek tartom ismertetni azokat a munkálatokat, melyek jelenleg folyamatban vannak. Nem tartozik szorosan az ezévi beszámolóm keretébe, de tájékoztatásul szükségesnek tartom röviden ismertetni. A megnagyobbodott országunk és visszacsatolt területek leányai és fiai megkezdett tanulmányaikat nagyrészben a szegedi „Horthy Miklós-Tudományegyetemen kívánják folytatni, illetőleg befejezni. Az elmult félév végén, közel 120 egyetemi és főiskolai hallgató jelentkezett úgy az internátusokban, mint a mensánkra. Elhelyezésük és élelmezésük éppen a váratlan nagyszámuk miatt csak nagy nehézségek árán sikerült. Ezen a helyen csak az élelmezésük megoldásának a módját ismertetem. Tudvalevő, hogy a Horthy Kollégium alagsorában levő éttermünk is szűknek bizonyult, kézenfekvő tehát, hogy oda még kb. 100—150 étkezőt tömöríteni nem lehet. De ha valahogy ez sikerülne is, a Horthy Kollégium szűkreszabott konyhája és felszerelése nem bírja el az újabb megterhelést. Múlhatatlanul szükséges volt tehát egy új mensa felállítása és szeptember hóban

jelentkező Délvidéki hallgatók elhelyezéséről is gondoskodni. A Diákvélő Iroda elnökének, Dr. BANNER JÁNOS professzor úrral egyetértőleg az Egyetemi Gazdasági Hivatal igazgatójának MERÉNYI ALBIN főmérnök úr bevonásával, egy új Diákotthon létesítésének tervét és költségvetését dolgoztuk ki. A terveket felküldtük Dr. HÓMAN BÁLINT magy. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr őnagyméltóságához, valamint a diákszociális ügyek melegszívű patrónusához, Dr. SZILY KÁLMÁN államtitkár úr őexcellenciájához jóváhagyás és költségelőirányzás végett.

Mint előre látható volt, az egyetemi és főiskolai ifjúság két kiváló pártfogója magáévá tette az ügyet és magas támogatásuk mellett az új Diákotthon, mint „Zrinyi Miklós" Fiúkollégium szeptember elején megnyithatja kapuit a benne önállóan működő mensával együtt.

Beszámolóm záradékául megköszönöm mindazon jótevőink és adományozóink jóságát és készségét, mivel intézményünket és ifjúságát támogatni kegyesek voltak, és kérem őket, hogy tartsák meg jóindulatukban a jövő időben is őket.

Isten áldása legyen jótevőinken és ifjúságunkon.

Szeged 1940 augusztus 10-én,

PURJESZ BÉLA
egyetemi ny. r. tanár,
a Mensa Academica Publica
F. B. ügyvezető elnöke.

7. Egyetemi Diákotthon

Főméltóságú Kormányzó Urunk bölcs kormányzásának huszonkettedik évében Erdély egyrésze visszatért anyaországunk kebelére. Erdély s vele kapcsolatosan Kolozsvár hazatérése után a Szegedre száműzött „Ferenc József"-Tudományegyetemen folyó év november havában ősi székhelyére Kolozsvárra hazaköltözött. Az Egyetemi Diákotthon teljes felszerelésével itt maradt Szegeden.

Az egyetem távozásával elment a jog- és államtudományi kar teljes egészében, professzorok és hallgatók egyaránt. De eltávozott Szegedről a másik három kar professzorainak jelentős része is.

Az Egyetemi Diákotthon Felügyelő Bizottságát is veszteség érte, mert három alapító tagja, az ifjúságunk és intézményünk nagy pártfogói távoztak el Szegedről. A jogi kar részéről: Dr. BUZA LÁSZLÓ egyet. ny. r. tanár, az orvosi kar részéről: Dr. MISKOLCZY DEZSŐ egyet. ny. r. tanár, a bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar részéről: Dr. VÁRKONYI HILDEBRAND egyet. ny. r. tanár urak távoztak el bizottságunk éléről. Ezúton is búcsúzom tőlük úgy a magam, mint bizottságunk és

ifjúságunk nevében. Amíg intézményünk fennáll és működik, értékes munkásságuk soha nem fog feledésbe menni, alapító és gyarapító munkájukra mindig hálával gondolunk. Kérem őket, tartsák meg intézményünket és ifjúságát jó emlékezetükben és szeretetükben.

Egyetemünk Tanácsa 1940. november 26-án megtartott I. rendes ülésében 18. pont alatt hozott határozatában az Egyetemi Diákotthon új Felügyelő Bizottság tagjait megválasztotta és az intézmény zökkenésmentes folytatólagos működését biztosította. A megválasztott bizottsági tagok a következők: az orvostudományi kar részéről: Dr. KRAMÁR JENŐ egyet. ny. r. tanár, a bölcsészet nyelv- és történettudományi kar részéről: Dr. SÍK SÁNDOR egyet. ny. r. tanár, a matematikai- és természettudományi kar részéről: Dr. FRÖHLICH PÁL egyet. ny. r. tanár urakat választotta meg. Engem az eddig viselt tisztségem, a felügyelő bizottság elnöki minőségemben megerősített.

A mult évi beszámolóm során reámutattam az Egyetemi Diákotthon alakulásának előzményeire és azokra a körülményekre, melyek szükségessé tették diákszociális intézményünk létrehozatalát. Volt szerencsém reámutatni arra is, hogy Diákotthonunk hallgatói példás magaviseletükkel és kitűnő tanulmányi eredményeik felmutatásával valóban méltók és érdemesek voltak minden támogatásra. Ez az örvendetes jelenség, valamint az a körülmény, hogy a Diákotthonba való jelentkezők száma jóval meghaladják a férőhelyek számát, jogosított fel arra, hogy intézményünk kibővítésére javaslatot terjesszek fel Dr. HÓMAN BÁLINT magy. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr őnagyméltóságához. Kérésünket és javaslatunkat elfogadták. Igy a folyó év elején tárgyalást kezdtünk a Tábor-utcai városi bérház III. emeleti lakások mellé a II. emeleti lakások megszerzésére is. A tárgyalások eredményeként Szeged város polgármestere, Dr. PÁLFFY JÓZSEF úr hajlandónak mutatkozott a II. emeleti lakások átadására az 1928. évi lakbérkötés alapján. A későbbi megbeszélések során kiderült, hogy a lakásoknak csak egyrészét tudja átadni, miután a II. emeleten levő városi hivatalokat egyelőre nem tudja elhelyezni. Az idő rövidsége, az ügy sürgős volta miatt kénytelenek voltunk ebbe a fél megoldásba is belemenni, hogy a szeptember elején Szegedre érkező egyetemi és főiskolai hallgatók részére bővített intézményünk kapuit megnyithassuk. Hogy mennyire kívánatos és időszerű volt az Egyetemi Diákotthon kibővítése, azt hamarosan megmutatta a Délvidék örvendetes hazakerülését követő napok. Közel 150 egyetemi hallgató érkezett Szegedre. Ezek elhelyezése és élelmezése egyetemünk illetékes szerveit sürgős és haladékot nem tűrő igen nehéz feladat elé állították. A férfi hallgatók egyrészét intézetünkben helyeztük el, számszerint 43-at.

Sokkal nehezebb, szinte megoldhatatlannak látszott a leányhallgatók elhelyezése. Most látszott, mennyire nincs elegendő gondoskodás a hallgatónők elhelyezéséről. A Horthy Kollégium leány osztálya az utóbbi évek folyamán zsúfolva van, kibővítése sok akadályba ütközik. Van még Szegeden ugyan három leányinternátus, de azok férőhely számai sem elegendők. Kibővítésük egyelőre sok akadályba ütközik.

Dr. BANNER JÁNOS bölcsészetkari dékán úr az Egyetemi Tanács áprilisi ülésén, a délvidéki események kapcsán az Egyetemi Diákotthon mintájára diák leányinternátus fölállítását indítványozta. Örömmel jelenthetem Egyetemünk Tanácsának, hogy Dr. HÓMAN BÁLINT magy. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr, valamint Dr. SZILY KÁLMÁN államtitkár úr őexcellenciájai nagy anyagi áldozatok árán államsegély útján már is lehetővé tette egy leányotthon alakulását. Miután ennek a tervnek kivitele a nyári szünet elején vette kezdetét, nem tartozik szorosan ez évi beszámolóm keretébe, mégis örömmel tudatom, hogy folyó év szeptember első napjaiban 100 ágyas leánykollégium nyílik meg „Zrinyi Ilona" egyetemi diák leánykollégium címen. Éspedig a volt Egyetemi Diákotthon Táborutca 3. szám alatti városi bérház II. és III. emeletén.

A férfi hallgatók részére pedig a volt „Tunyogi gimnázium" épülete alakul át 150 ágyas kollégiummá az alagsorban elhelyezett önálló mensával a bentlakók részére. Ez az új intézmény „Zrinyi Miklós" egyetemi kollégium címen ugyancsak szeptember hó folyamán nyílik meg.

Tekintetes Egyetemi Tanács!

Midőn örömmel számoltam be a folyamatban lévő két diákjóléti intézmény alakulásáról, hálával és köszönet hangján kell megemlékeznünk elsősorban az egyetemi és főiskolai hallgatóság minden idők két nagy pártfogójáról, Dr. HÓMAN BÁLINT és főként Dr. SZILY KÁLMÁN őexcellenciáikról, akik a legnehezebb időben sem zárkóztak el nagyarányú támogatás elől. Ugyancsak köszönettel kell megemlékeznünk e helyről is az Egyetemi Diákvédő Iroda melegszívű elnökéről, Dr. BANNER JÁNOS professzor úrról, aki az Egyetemi Gazdasági Hivatal igazgatójával, MERÉNYI ALBIN főmérnök úrral együtt fáradságos és nagyeredményű munkát végeztek a régi Egyetemi Diákotthon kibővítése, de főként az új intézetünk megszervezése, átalakítása és felszerelése érdekében.

Beszámolóm keretében kívánok elbúcsúzni úgy az Intézetünk, mint annak hallgatói nevében a Diákvédő Iroda nyugalomba vonult elnök professzorától, Dr. POLNER ÖDÖN ny. egyet. ny. r. tanár úrtól. Az elmult év folyamán talán egyetlen hallgatója sem maradt ki intézetünknek azokból a jótéteményeiből, amellyel időnként megajándékozott bennünket. Nem volt talán olyan segélymód, amivel a reá érdemes és méltó hallga-

tóinkat sem segítette volna. Ifjúságunk pedig úgy a szerény vagyoni helyzet, mint szép tanulmányi eredmény alapján valóban méltó is volt minden támogatásra. Nyugalomba vonulását kísérje szeretetünk és az a tudat, hogy soha el nem halványodó betűvel véstük nevét intézményünk történetébe. A jól végzett áldásos munkájában lelje örömét.

E helyen megköszönöm DÖMÖTÖR GYULA gondnok úrnak azt a gondosságot, mellyel a magára vállalt nagyon nehéz feladatot, az internátus vezetését, irányítását, felügyeletét elvégezte.

Mielőtt az Egyetemi Diákotthon pénzügyeit ismertetném, meg kell említenem, hogy az év elején átiratban kértük egyetemünk Rector Magnificusát, Dr. SZENT-GYÖRGYI ALBERT professzor urat, hogy keresse meg a karok Dékánjait, hogy miként a mult év folyamán, ez évben is a karok és professzorai vállalják néhány hallgató lakbér térítését. Ez év folyamán a havi lakbér 12 P volt. Az átirat örvendetes sikerrel járt, mert az alant feltüntetett bevételi táblázat tanúsága szerint a megajánlott összeg alig maradt el a mult évi összegtől. Hogy valamivel kevesebb, mint a mult évi, annak magyarázata az, hogy a jogi kar eltávozásával a jogikari professzorok, valamint a többi karokról eltávozott professzorok megajánlásai két hónapi befizetés után távozásukkal egyidőben megszüntek.

Adományok.

Magy. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr adománya — — — — — — — — — — —	4.500.— P
Magy. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr adománya az Egyetemi Diákotthon kibővítésének lakbérére — — — — — — — — —	2.500.— „
Magy. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr adománya a felvidéki hallgatóknak 1940/41. egyt. év I. felében kiosztott lakbérsegélyek visszatérítéseként — — — — — — — — —	322.50 „
Magy. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr adománya a polgáriiskolai tanárképző főiskolai hallgatóknak 1940/41. egyetemi tanévben kiosztott lakbérsegélyek visszatérítése — — — —	540.— „
D.M.K.E. elnökségének adománya lakbérsegélyekre	300.— „
Magy. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr adománya a felvidéki hallgatóknak 1940/41. egyet. év II. felében kiosztott lakbérsegélyek visszatérítéseként — — — — — — — — —	150.— „
Jog- és államtudományi Kar professzorainak adománya lakbérsegélyekre — — — — — —	54.— „

Orvostudományi Kar professzorainak adománya lakbérsegélyekre, névszerinti kimutatás:

Dr. Baló József	90.— P
Dr. Batizfalvy János	90.— „
Dr. Dávid Lajos	20.— „
Dr. Ditrói Gábor	50.— „
Dr. Gellért Albert	30.— „
Dr. Jancsó Miklós	30.— „
Dr. Kramár Jenő	90.— „
Dr. Lőrincz Ferenc	15.— „
Dr. Melczer Miklós	15.— „
Dr. Miskolczy Dezső	27.— „
Dr. Purjesz Béla	100.— „
Dr. Rusznyák István	90.— „
Dr. Veress Elemér	50.— „
Dr. Vidakovits Kamillo	90.— „
Bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar adománya	120.— „
E. G. H. Tisztviselő Kara adománya lakbérsegélyekre	90.— „
Dr. Banner János egyet. ny. r. tanár e. i. Dékán adománya	90.— „
Dr. Purjesz Béla egyet. ny. r. tanár adománya	50.— „
Összesen:	9.503.50 P

A *-gal megjelölt admányozók a „Ferenc József"-Tudományegyetemmel eltávoztak Szegedről, így a megajánlott összeg folyósítása távozásukkal egyidőben megszünt.

Bevételek.

1939/40. évről pénztári maradvány, mint áthozati tétel	2.288.92 P
Magy. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr adománya	8.012.50 „
Quaesturából mellékdíjak 2%-a címén befolyt	1.440.37 „
A hallgatók lakbérbefizetése 1940/41. év folyamán	3.433.50 „
Jog- és államtudományi Kar adománya lakbérsegélyekre	54.— „
Orvostudományi Kar adománya lakbérsegélyekre	787.— „
Bölcsészet-, nyelv- és tört. tud. Kar adománya lakbérsegélyekre	120.— „
D. M. K. E. Elnökségének adománya lakbérsegélyekre	300.— „
Dr. Banner János egy. ny. r. tanár adománya lakbérsegélyekre	90.— „
Dr. Purjesz Béla egy. ny. r. tanár adománya	50.— „

E. G. H. Tisztviselő Kara adománya lakbérsegélyekre — — — — — — — — — — — —	90.— „
A hallgatók reggeli befizetése az év folyamán — —	675.75 „
Magy. kir. póstatisztek átmeneti elszállásolásért fizettek — — — — — — — — — — —	48.24 „
A hallgatók telefonhasználati díjként befizettek —	8.80 „
Összesen:	17.399.08 P

Kiadás:

Egy évi házbér a városi főpénztárhoz fizetve — —	5.275.— P
Az Egyetemi Diákotthon alkalmazottainak fizetése	3.288.83 „
Tiszteletdíjak — — — — — — — — — — — —	990.— „
Villanyáram fogyasztásért az év folyamán — —	952.83 „
Gázfogyasztás — — — — — — — — — — —	94.24 „
Tejszámla a kiszolgált reggelihez — — — — —	504.79 „
Kenyér és zsemlye számla — — — — — — —	379.99 „
Tea, rum, cukor fogyasztás — — — — — —	71.11 „
Vízdíj esedékes része — — — — — — — —	300.— „
Lakószobák kályháinak javítása — — — — —	4.60 „
A tűzifa és szén szállítások — — — — — — —	258.95 „
Fuvardíjak és alkalmi szállítások — — — — —	52.50 „
Villanyszerelés, javítás, égők pótlása — — — —	64.70 „
Napszámos munkálatok bére — — — — — —	4.— „
Lakatos munkák számlája — — — — — —	7.— „
Üvegezés, ablakok pótlása — — — — — — —	17.— „
Kárpitos munkák számlája — — — — — —	8.— „
Festőmunkálatok számlája — — — — — —	4.— „
Rőfös árúkért — — — — — — — — — — —	13.71 „
Iroda felszerelésért — — — — — — — — —	17.— „
Vasárúkért — — — — — — — — — — — —	8.— „
Gyógyszerekért az Egyetemi Gyógyszertárnak —	14.14 „
Póstai levelezőlapok, portó, bélyegek — — — —	11.40 „
Könyvkereskedés számlája irodapapirokról — —	36.90 „
Intézeti felszerelések javítása, pótlása — — —	170.65 „
Telefon használati díja — — — — — — — —	259.13 „
Házmesteri illetmény a II. és III. emelet után —	105.50 „
Takarító szerek, festékanyag, tisztítószerek, stb. —	118.— „
„Délmagyarország“ napilap előfizetési díja 1941. I.-től — — — — — — — — — — — —	16.— „
Helyi ujságoknak hirdetményekért — — — —	54.86 „
„Orion o. 44. Tip.“ rádió készülék — — — — —	286.— „
Rádió használati nyugta 1941. május hótól kezdve —	7.20 „
Az Egyetemi Diákotthon alkalmazottainak karácsonyi jutalma — — — — — — — — —	40.— „

Katonai szolgálatra behívott alkalmazottak járandósága — — — — — — — — — — —	55.— „
Egy hallgató nyári megbízatásának tiszteletdíja —	70.— „
Összesen:	13.561.83 P
Egyenleg:	3.837.25 P
Összesen:	17.399.08 P

Kiadás:

A magy. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úrtól beruházásokra kapott 30.000.— pengőből az elmult 1940/41. egyet. évben 21.449.44 pengőt költöttünk el. A folyó egyetemi tanévre 13.563.16 pengőt hoztunk át. Ebből az összegből a következő beruházási kiadásokat folyósítottuk:

Szabó Istvánnak üvegezési munkálatokért — —	80.94 P
Dékány Mihálynak szobafestési munkáért — —	193.96 „
Mészáros Mihálynak asztalos munkákért — — —	54.— „
Diákotthonnak az E. G. H.-tól elszámolás szerinti kiadás — — — — — — — — — —	95.— „
Diákotthonnak az E. G. H.-tól elszámolás szerinti kiadás — — — — — — — — — — —	240.28 „
Bősze László kereskedőnek üvegárukért — — —	160.80 „
Nemess Mihály kereskedőnek gyapjútakarók és lábtörlőkért — — — — — — — —	1.895.30 „
Vitéz Farkas Józsefnek ágytollért — — — — —	22.50 „
Nemessányi Béla kereskedőnek flanelltakarókért —	121.— „
Bruckner Testvérek vaskereskedőnek kályhákért —	2.385.— „
Szegedi Légszeszgyárnak gáztűzhelyért — — —	170.— „
Léderer és Tószegi kályhásoknak kályhák szerelése és javítása — — — — — — — — — — —	191.— „
Nógrádi Palóc Háziipar R. T.-nek párnahuzatokért	519.20 „
Bruckner Testvérek felszerelési tárgyakért — —	13.50 „
„Meteor“ R. T.-nak opálgömbért — — — — —	10.— „
Süvegh Dezső kárpitosnak légelzárókért — — —	22.08 „
Bruckner Testvérek kályhák asbestvédőiért — —	270.— „
Srell Józsefnek lakatosnak pótfűtőtestek készítéséért	416.50 „
Szentesi M. A. N. Sz.-nak lepedőkért — — — —	1.089.60 „
Szőke István szerelőnek légvédelmi szerelésért —	51.10 „
Vigyázó József kereskedőnek szennyeszsákokért —	82.— „
Vakokat Gyámolító Egyesületnek kenyérkosárért —	12.50 „
E. G. H. műhelyének javítási munkákért — — —	19.30 „
Csányi Antal szerelőnek villanykörtékért és szerelésért — — — — — — — — — — —	64.57 „
Deutsch Albert kereskedőnek légvédelmi izzókért —	32.10 „

Bruckner Testvéreknek függönytartókért — — —	107.10 P
Vörös Józsefnek ágybetétekért — — — — —	1.389.32 „
Szedresi Lajosnak matrac javításokért — — —	1.513.59 „
Bruckner Testvéreknek függönyrudakért — —	37.80 „
Összesen:	11.269.04 P
Egyenleg:	2.303.12 P
Összesen:	13.563.16 P

A fenti tételek kifizetését az Egyetemi Gazdasági Hivatal főpénztára folyósította a Magy. Kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úrtól beruházásokra kapott 30.000 pengő terhére. A kimutatásból kiderült, hogy az 1941/42. egyet. tanévre még 2.303.12 pengő áll rendelkezésünkre.

Végül az Egyetemi Diákotthon hallgatóinak földrajzi megoszlásáról, a nekik nyujtott kedvezményekről és nem utolsó sorban az elért tanulmányi eredményekről óhajtok beszámolni. A pályadíjak és ösztöndíjak elnyerése a folyó év folyamán nagyrészt elmaradtak, melynek igazolt magyarázata az, hogy több szorgalmas hallgatónk katonai szolgálatot teljesített. A vizsgák, colloquiumok és szigorlatok eredményei azonban jobbak, mint a mult évben.

	I. félév	II. félév
A felvételre beérkezett kérvények száma —	98	112
A felvett hallgatók száma — — — —	66	94
Felvidékről és Kárpátaljáról — — — —	12	8
Erdélyből — — — — — — — — —	6	4
Délvidékről — — — — — — — — —	—	43
Szeged környéke és egyéb városokból — —	48	28
Pécsi egyetemről — — — — — — —	—	11
Összesen:	66	94

A második félévben a felvételre jelentkezők száma feltűnően több, mint az első félévben volt. Ennek magyarázata az, hogy a jogikari hallgatók eltávozása után a pécsi „Erzsébet"-Tudományegyetem bölcsészeti kari hallgatók foglalták el helyüket, később pedig a Délvidék visszacsatolása után a bácskai egyetemi hallgatók jelentkeztek felvételre feltűnő nagy számmal.

A felvett hallgatóság karok szerinti megoszlását az alábbi táblázat mutatja:

	I. félév	II. félév
a) Joghallgató — — — — — — — —	11	—
b) Orvostanhallgató — — — — — —	9	54
c) Bölcsészettanhallgató — — — — —	11	13
d) Matemat. és természettud. kari hallgató	7	2
e) Gyógyszerészhallgató — — — — —	1	1
f) Tanárképző főiskolai hallgató — — —	27	24
Összesen:	66	94

A hallgatók felvételénél bizottságunk arra törekedett, hogy lehetőleg arányosan történjék a karok szerinti megoszlás. Folyó tanév alatt gróf Apponyi-kollégiumi hallgató nem jelentkezett felvételre.

Az Egyetemi Diákotthon Felügyelő Bizottsága az év folyamán a következő kedvezményeket osztotta ki:

	I. félév	II. félév
A) Ingyenes bentlakó volt — — — —	13	32
B) Fél díjas (havi 6 pengőt fizetett) — —	18	31
C) Egész díjat (havi 12 pengőt fizetett) —	35	31
Összesen:	66	94

A fenti táblázatból kitűnik, hogy az ingyenes bentlakók száma a II. félévben lényegesen több, mint az I. félévben volt. Ennek magyarázata az, hogy a Délvidékről érkező egyetemi hallgatók nagyrésze úgyszólván minden pénz nélkül, egyetlen ruhában, szinte menekülésszerűen érkezett Szegedre. A II. félév utolsó két hónapjára jöttek a megkezdett félévük érvényesítése céljából. A Bizottság nem kívánta terhelni őket a két hónapi lakbér összegével, annál is inkább nem, mert lakbérüket részben a Diákvédő Iroda, nagyobbrészt pedig a Magy. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr téríti meg intézményünknek. Az összeg kiutalása megtörtént.

Az I. félévben a havi segélyek száma 264.— pengő, a II. félévben kiosztott havi segély összege 570.— pengő volt a fenti ismertetett indokolás alapján. A segélyek odaítélésénél tekintettel voltunk a karok szerinti megoszlásra és főként az adományozók intenciójára.

Végül legyen szabad pár adattal megemlékeznünk az egyetemi Diákotthonban lakó egyetemi és főiskolai hallgatók tanulmányi előmeneteléről.

	I. félév	II. félév
Kitűnő kollokviumok óraszáma összesen —	178	110 1/2
Jeles kollokviumok óraszáma összesen —	406	674
Dícséretes kollokviumok óraszáma összesen	34	24
Jó kollokviumok óraszáma összesen — —	103	157
Elégséges kollokviumok óraszáma összesen	5	9
Összesen:	726	975 1/2

Alapvizsga eredmények:

5 hallgató kitűnő jelzéssel
2 hallgató jó jelzéssel vizsgázott.
4 hallgató jeles jelzéssel

Szakvizsga eredmények:

1 hallgató jeles
1 hallgató dícséretes jelzéssel vizsgázott.

Szigorlati eredmények:

5 hallgató kitűnő jelzéssel
2 hallgató jó jelzéssel
1 hallgató elégséges jelzéssel vizsgázott.

Beszámolóm végén dícsérettel és elismeréssel kell megemlékeznem az Egyetemi Diákotthon lakóiról, nemcsak a felmutatott szép tanulmányi eredményekért, hanem azért a példaként szolgáló erkölcsi magatartásukért, amellyel az egész év folyamán viseltettek. Valóban méltónak és érdemesnek mutatkoztak az eddigi támogatásra és hiszem, hogy a jövőben is méltók lesznek intézményünk jó nevéhez.

Főméltóságú Kormányzó Urunk a kolozsvári Egyetem megnyitó ünnepi beszéde során azt mondta: „Mindenki tegye meg kötelességét és végezze el a reá váró feladatokat igaz magyar szorgalommal és hűséggel, akkor a poklok kapui sem vesznek erőt országunkon." Az Egyetemi Diákotthon hallgatóit az idő a jelen pillanatban a komoly munka padjára ültette, itt megtették jó magyarhoz méltóan kötelességüket és éppen ezért elmondhatjuk bízvást, hogy „Horthy Miklós" Tudományegyetemnek az Egyetemi Diákotthonban lakó hallgatói a Főméltóságú Kormányzó Urunk szellemében végezték el feladatukat.

Szeged, 1941. augusztus 20-án.

PURJESZ BÉLA
egyet. ny. r. tanár,
az Egyetemi Diákotthon
Felügyelő Bizottság
elnöke.

TARTALOMJEGYZÉK

Lap

I. *Az egyetem felállítása és megalakulása* — — — — — — 3
II. *Az egyetem ünnepélyes megnyitása* — — — — — — — 10
A) Dr. Hóman Bálint m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter beszéde — — — — — — — — — — — — 10
B) A Főméltóságú Kormányzó Úr beszéde — — — — — 16
C) Szent-Györgyi Albert rektori székfoglalója — — — — 17
D) Dr. Buza László, jog- és államtudománykari dékán üdvözlő beszéde a kolozsvári m. kir. Ferenc József-Tudományegyetem tanárai nevében — — — — — — — — — 21
E) Dr. Pálfy József, Szeged sz. kir. város polgármesterének beszéde — — — — — — — — — — — — — 23
F) Dr. Vendl Aladár, a m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem rektorának beszéde — — — 26
G) Strausz Gyula, IV. éves bölcsészetkari hallgató beszéde 28
III. *A tanévzáró ünnepély* — — — — — — — — — — — 30
A) Szent-Györgyi Albert rektor megnyitó beszéde — — — 30
B) A Szegedi Egyetemi Ifjúság képviselőjének beszámolója 32
C) Szent-Györgyi Albert rektor megemlékezése a Kormányzó Úr Ő Főméltóságáról — — — — — — — — — 34
IV. *Rektori beszámoló beszéd az 1940—41. tanévről* — — — — 36
V. *Az egyetemi tanárok, magántanárok és a tudományos segédszemélyzet tudományos munkássága* — — — — — — 39
1. A jog- és államtudományi karon — — — — — — 39
2. Az orvostudományi karon — — — — — — — — 39
3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — — 47
4. A matematikai és természettudományi karon — — — 56
VI. *Az egyetemi tanárok, magántanárok és a tudományos segédszemélyzet tudományos előadásai az egyetemi előadásokon kívül* 62
1. A jog- és államtudományi karon — — — — — — 62
2. Az orvostudományi karon — — — — — — — — 62
3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — — 67
4. A matematikai és természettudományi karon — — — 73
VII. *Kinevezések, előléptetések, nyugdíjazások, elhalálozások és magántanári képesítések* — — — — — — — — — — 75
1. A jog- és államtudományi karon — — — — — — 75
2. Az orvostudományi karon — — — — — — — — 75
3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — — 77
4. A matematikai és természettudományi karon — — — 79
VIII. *Kitüntetések, kiküldetések, megbízatások, tanulmányi segélyek* 80
1. A jog- és államtudományi karon — — — — — — 80
2. Az orvostudományi karon — — — — — — — — 80
3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — — 80
4. A matematikai és természettudományi karon — — — 82
IX. *Tiszteletbeli és sub auspiciis Gubernatoris doktorrá avatások* — 84
X. *Tudományos kutató ösztöndíjak, tanulmányi segélyek* — — 85
1. A jog- és államtudományi karon — — — — — — 85

Lap

2. Az orvostudományi karon — — — — — — — — — 85
3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — — 86
4. A matematikai és természettudományi karon — — — 86

XI. *Pályadíjak, szorgalmi díjak és egyéb jutalmak* — — — — 88

1. A jog- és államtudományi karon — — — — — — 88
2. Az orvostudományi karon — — — — — — — — — 88
3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — — 88
4. A matematikai és természettudományi karon — — — 89

XII. *Statisztikai kimutatások* — — — — — — — — — — — 91

1. A tanárok és tanítók létszáma — — — — — — — 91
2. A tudományos segédszemélyzet létszáma — — — — 92
3. Az egyetemi előadások és heti órák száma — — — — 93
4. A hallgatók létszáma — — — — — — — — — 94
5. A hallgatók szüleinek foglalkozása karok szerint — — 95
6. A hallgatók szüleinek foglalkozása származási hely szerint 96
7. A hallgatók vallása és honossága — — — — — — 97
8. A befolyt tandíj — — — — — — — — — — 98
9. A tandíjkedvezményben részesült hallgatók száma és az elengedett tandíj összege — — — — — — — — 99
10. A kiadott távozási és végbizonyítványok száma — — — 100
11. Az orvostudományi karon tett szigorlatok, vizsgálatok és eredményeik — — — — — — — — — — 101
12. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon, valamint a matematikai és természettudományi karon tett vizsgálatok illetve szigorlatok és eredményeik — — — — — — 102
13. A matematikai és természettudományi karon tett gyógyszerészi vizsgálatok, illetőleg szigorlatok és eredményeik 102
14. A M. kir. Országos Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság előtt tett vizsgálatok — — — — — — — — — 103
15. A M. kir. Középiskolai Tanárképző Intézet taglétszáma — 104
16. Kiadott oklevelek — — — — — — — — — — 106
    a) Az orvostudományi karon — — — — — — — 106
    b) A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — 107
    c) A matematikai és természettudományi karon — — 107
17. Kitüntetéssel vizsgázott hallgatók — — — — — — 108
    A) Az orvostudományi karon — — — — — — — 108
    B) A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — — 109
    C) A matematikai és természettudományi karon — — 109

XIII. *Alapítványok az egyetemi quaestura kezelésében 1941. évi június hó 30-án* — — — — — — — — — — — — 110

XIV. Jelentések — — — — — — — — — — — — 112

1. Egyetemi könyvtár — — — — — — — — — — 112
2. Egyetemi Füvészkert — — — — — — — — — 118
3. Testnevelési Intézet — — — — — — — — — 121
4. Diákjóléti és Diákvédő Iroda — — — — — — — 122
5. Horthy-Kollégium — — — — — — — — — — 138
6. Mensa Academica Publica — — — — — — — — 139
7. Egyetemi Diákotthon — — — — — — — — — 149

1943/44 717